

MŪSŲ KARIUOMENĖ MANEVRUOSE: 1) Kariuomenės vadas gen. št. plk. Rastikis stebi manevrus. 2, 3, 5, 6) Pionierių pontoninio tilto statyba. 4, 7) Pėstininkai manevrų lauke. 8) Pėstininkai žygiuoja. 9) Oerlikonininkai darbe. 10) Pabūklas pri-
vežamas prie pontoninio tilto. 11) Kelias atgal. S. Narušio nuotr.

KARYS

Nr. 40

Politikos apžvalga

BENDRAI PAMINĖJO SAULĖS MŪŠI

Rugsėjo 20 d. Daugavpilyje įvyko iškilmingas Saulės mūšio minėjimas, kurį surengė Daugavpilio latvių lietuvių vienybės draugijos. Valstybinės gimnazijos salėje įvyko iškilmingas aktas, į kurį atsilankė Daugavpilio miesto burmistras, miesto valdybos nariai, miesto prefektas, aukštieji karininkai, įstaigų viršininkai, Lietuvos konsulas M. Savickis ir daug vietos visuomenės atstovų. Gimnazijos salė buvo pilna žmonių. Pati salė buvo papuošta abiejų valstybių tautinėmis vėliavomis. Aktą atidarė vienybės draugijos pirmininkas inž. K. Samtinis. Jis pasakė ta proga kalbą. Po to buvo pagiedotas Latvijos himnas. Po to Lietuvos konsulas M. Savickis pasakė kalbą, kurioje plačiai nušvietė Saulės mūšio istorinę reikšmę ir padėkojo iškilmių rengėjams. Baigus jam kalbėti, buvo pagiedotas Lietuvos himnas. Po to įvyko J. Bračio, knygos „Iš aisčių istorijos“ autoriaus, paskaita apie Saulės mūšį. Toliau dramos artistas Streipas padeklamavo Pludonio poemą apie Saulės mūšį.

Baigiant aktą, konservatorijos choras, vadovaujamas dirigento direktoriaus Foilio, atliko koncertinę akto dalį.

VOKIEČIAI DĖL ŠVEDIJOS SOCIALDEMOKRATŲ LAIMĖJIMO

Socialdemokratų laimėjimas Švedijoje politiniuose Vokietijos sluoksniuose sukėlė tam tikrą nusivylimą. Vokiečių spauda tuo tarpu stengiasi švedų konservatorių partijas įspėti, kad Švedijoje netrukus galys atsirasti panašus kaip Prancūzijoje liaudies frontas. Tačiau vokiečių politiniuose sluoksniuose nemanoma, kad naujoji Švedijos vyriausybė stengtųsi pabloginti santykius tarp Švedijos ir Vokietijos.

VOKIEČIŲ KARIUOMENĖS MANEVRAI REINO SRITYJE

Rugsėjo 21 d. Žemutinio Reino srityje prasidėjo Vokietijos kariuomenės manevrai, kurie užtruko penkias dienas. Tokių didelių manevrų Vokietijoje nebuvo jau daugiau kaip 20 metų. Manevruose dalyvavo 5 ir 11 armijos. Kaip stebėtojai, manevrų žiūrėjo daug vokiečių kariuomenės aukštų karininkų, nacionalsocialistinių ir karinių organizacijų vadų ir beveik visi svetimų valstybių karo attachés. Manevrus globojo pats kancleris Hitleris. Dar visai neseniai keletas mažesnių manevrų buvo atlikta Rytprūsioje ir Lenkijos pasienyje.

Pažymėtina, kad, priešingai nusistovėjusiai tradicijai, apie šiuos didžiuosius vokiečių kariuomenės manevrus vokiečių spauda labai plačiai rašo. Vokiečių laikraščiai ta proga pabrėžia, kad manevrų vadovybėje ir kariuomenės dalyse viešpataujanti prieškarinė dvasia ir tradicijos.

— Vokiečių spauda vis daugiau rašo apie didžiųjų Vokietijos kariuomenės manevrų Reino srityje eigą, teikdama tiems manevrams didelę politinę reikšmę šiuo momentu. Didesnieji laikraščiai deda užsienių spaudos atsiliepimus apie tuos manevrus. „Berliner Börsenzeitung“ nurodo, kad dalis gyventojų tos srities, kurioje manevrai vyksta, reiškia ypatingą pasitenkinimą kancleriu Hitleriu, kuris Vokietijai gražino teisę turėti kariuomenę. Laikraštis pažymi, jog tai nereikia, kad vokiečių tauta turėtų per didelį palinkimą į karą. Esą, su paprastu karo troškimu tai neturį nieko bendro. Vokiečių tauta tik dėkojanti savo vadui už sukūrimą kariuomenės vokiečių tautos saugumui patikrinti. Panašiai manevrų reikšmę komentuoja ir kiti didesnieji vokiečių laikraščiai.

VOKIEČIAI NEPATENKINTI LENKIJOS LENKTŪNIAVIMU DĖL KOLONIJŲ

Vokietijos politiniuose sluoksniuose tam tikro dėmesio kreipiamą į oficialų Lenkijos susidomėjimą kolonijomis ir mandatais Ženevoje. Kai kuriuose nacionalsocialistų sluoksniuose tas Lenkijos žygis laikomas lyg ir noru lenktyniauti dėl kolonijų įsigijimo su Vokietija. Dėl to Vokietijos politi-

niuose sluoksniuose reiškiamas tam tikras nepasitenkinimas. Nepaisant to, tam tikruose vokiečių sluoksniuose tvirtinama, kad Lenkijos iniciatyva pagyvinanti kolonijų klausimą Europoje, o į tai Vokietijos vyriausybė kaip tik žiūrinti su tam tikru palankumu.

NEPAPRASTAS KONGRESAS KARLSRUHE

Karlsruhe prasidėjo Vokietijos istorikų ir senovės tyrinėtojų sąjungų kongresas, kuriame buvo skaityti įžymių Vokietijos istorijos mokslo atstovų bei profesorių referatai apie Vokietijos istorijos problemas. Berlyno universiteto profesorius Wilhelm Engelis savo ilgoje paskaitoje, tarp kitko, pareiškė, jog nacionalsocializmas vokiečių istorijos mokslui davė naują turinį. Istoriniai tyrinėjimai turį atitikti naujus šių dienų reikalavimus. Toliau prof. Engelis pabrėžė ypatingą reikalą naujai ištirti Vokietijos įvykius viduramžiuose. Pagal profesorių, naujas istorijos mokslas neturį būti sausų faktų mokslas, bet turį būti artimas gyvenimui, turį aiškiai išskirti aiškėn praeities tautines vertybes.

Kongreso metu didelė reikšmė buvo teikiama žydų istorijos problemai. Naujosios Vokietijos istorijos instituto direktorius prof. Wilhelmas Grau skaitė platų referatą apie žydų istorijos reikšmę, pabrėždamas, kad nacionalsocialistų istorikai, tirdami žydų istoriją, turį laikytis ir šių dienų Vokietijos politinės akcijos principų. Esą, jei Karolis Marksas būtų pasilikęs paprastas žydas, tai nebūtų buvę nė Lenino. Jei žydai nebūtų stengęsi emansipuotis, nebūtų buvę XX amžiaus revoliucijų.

LOCARNO VALSTYBIŲ KONFERENCIJA

Šiomis dienomis anglų vyriausybė kreipėsi į Locarno valstybes: Prancūziją, Belgiją, Italiją ir Vokietiją, ragindama susaukti greičiausiu laiku konferenciją, kuri turės išspręsti visus aktualius Europos politikos reikalus. Spaudos žiniomis, jei Vokietija ir Italija sutiks dalyvauti šioj konferencijoje, ji bus susaukta š. m. spalio 19 d. Šios konferencijos darbų pagrindas bus padėtas Londone (vykusios liepos mėn.) trijų Locarno valstybių konferencijos priimtieji nutarimai tiek Locarno sutarties atgaivinimo, tiek visuotinio Europos saugumo organizavimo reikalu.

Londono trijų Locarno valstybių konferencijoje, kuri buvo š. m. liepos mėn., pasiektas susitarimas susaukti naują Locarno konferenciją, kurioje dalyvautų taip pat Vokietija ir Italija, be to, kokiu būdu duoti politinę satisfakciją (kompensaciją) Prancūzijai už Reino zonos remilitarizavimą. Konferencijoje buvo taip pat svarstyta, kaip išspręsti Europos saugumo reikalą. Visų valstybių buvo pripažinta, kad naujo Locarno sudarymas Vakarų Europoje yra neįmanomas be tokio pat Locarno Rytų Europoje. Kitaip sakant, buvo pripažintas Prancūzijos ir Sovietų Rusijos iškeltas taikos nedalomumo principas.

Šios konferencijos nutarimus angliai dabar mėgina praveisti per netrukus numatomą 5 Locarno valstybių konferenciją. Bet nuo šios konferencijos laiko, t. y. nuo liepos mėn. ligi šiol, Europos politinė būseną žymiai pasikeitė. Po vokiečių—austrų susitarimo buvo pradėta kalbėti apie vokiečių—čekoslovakų politinių santykių reguliavimą. Manoma, kad netrukus gal bus sudarytas nepuolimo paktas tarp Vokietijos ir Čekoslovakijos.

Spaudos žiniomis, čekoslovakų užsienių reikalų ministeris Krofta, kalbėdamasis su spaudos atstovais, pareiškė, kad vargiai ar Čekoslovakija galės sudaryti nepuolimo paktą su Vokietija, nes jos sąlygos pakto sudarymui yra neįmanomos. Mat, Vokietija norinti gauti politines koncesijas tiek vidaus, tiek užsienio politikos reikaluose.

Taip pat buvo kalbėta apie sudarymą nepuolimo pakto tarp Vokietijos ir Sovietų Rusijos. Bet po Niurenbergo nacių kongreso aštrių kalbų prieš Maskvą, vargu ar toks nepuolimo paktas bus sudarytas.

Turint galvoj dabartinę politinę būseną, sunku tikėtis ar 5 Locarno valstybių konferencija galės duoti teigiamų vaisių ir išsprę Europos saugumo opų klausimą.

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkiams ir kareiviams (tik sau) mėtam — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems mėtam — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Jei branginame senovę, tai kursime naują gyvenimą, jos didžiųjų žygių įkvėpti

Valstybės Prezidento kalba Karo muziejaus rūmuose š. m. rugsėjo 27 d.

(atpasakota)

Gėrimės savo didžiąja senove, didžiuojamės mūsų prosenių karo žygiais, gynusiais mūsų tautos laisvę. Kam tatau darome? Negi dykam džiūgavimui. Dairydami senovėje, ieškome joje pastiprinimo dabarčiai. Va ir šiandien minime Saulės ar Šiaulių mūšį, įvykusį prieš septynis šimtus metų, kur lietuviai smarkiai sumušė Livonijos ordina. Tai didis istoringas įvykis, kurs rodo mums Lietuvą jau susitelkusia valstybe, vieninga ir drausminga, su stipria karo vadovybe. Ir vis dėlto maža dar težinome apie tą didį žygį. Mūsų istorikų ir mūsų archeologų yra uždavinys plačiau praskleisti mums paslaptinę senovės uždangą. Bet mes išmanome Šiaulių kovos, kaip ir kitų, po josėjusių, Lietuvos kovų reikšmę. Jei Lietuva nebūtų buvusi senovėje stipri valstybė ir nebūtų įgalėjusi atsispirti ordinų ir jų talkos puolimams, tai kažin ar Pabaltijo tautos būtų išlikusios ir ar būtų šiandien susimetusios nepriklausomai valstybėmis. Norėdamos likti laisvos, jos ir dabar turi iš vieno laikytis. Joms yra pavojaus ir dabar... Senovėje Kristaus ir krikščionijos vardu priešai kalaviju ir ugnim skynėsi kelią mūsų žemėn, o šiandien, tam vardui nebesant masiniam, civilizacijos ar kilnių socialinių visuotiniškų idėjų priedanga jie norėtų pasirausti po valstybės rūmo pamatais. Taigi, norė-

dami išlikti laisvi, turime ugdyti savo tautišką kultūrą, turime, telkdami tautą draugijomis, atsispirti iš pogrindžio skleidžiamoms idėjoms, ardančioms jos vienybę. Jei branginame senovę, tai kursime naują gyvenimą, jos didžiųjų žygių įkvėpti.

Yra dar ir kitokio pavojaus... Radiofonai ir kinematografai kasdien skelbia mums svetimų dvasinių gėrybių. Jei mes tik jomis tesišavėtume, tai pamirštume savo tautos palikimą, savo dainą ir savo pasakas, prarastume ir savo tautišką veidą. Kad taip neatsitiktų, mūsų muzikai ir mūsų rašytojai turi daugiau imties savo kūrybai iš mūsų gausingo praeities lobio. Pats brangusis mūsų senovės palikimas tai mūsų gimtoji kalba, beg ne vyriausia arijų padermės kalbų eilėje. Šiandien jai pasirodo per literatūrą daug netikusios įtakos, daug pavojaus nutausti. Garbinant savo senovę, nereiktų to pamiršti. Mūsų menininkai, skaldydami visokiomis srovėmis, vaikydamies visokias madas, ieško svetimų dalykų, o mūsų garbingą senovę pamiršta, tarytum joje nebūtų tos stiprybės, apie kurią dažnai kalbame. Kaip būtų gerai, kad mūsų senovė plačioms masėms būtų meniškai atvaizduojama!

Šitaip kalbėti ar nereiškia per siaurai matyti? Visai ne. Juk ir svetimos gėrybės yra kitiems tautiškos,

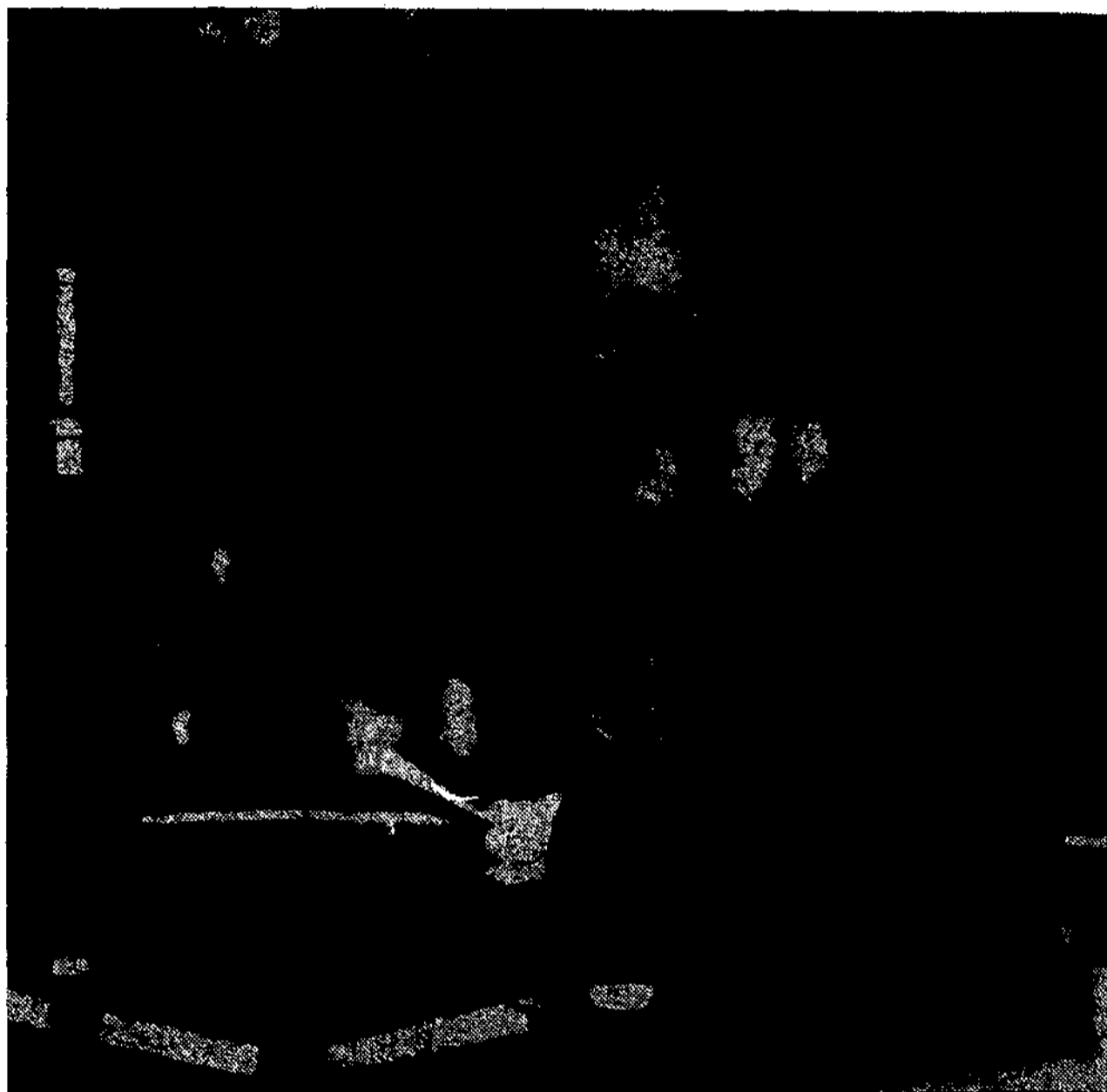

Valstybės Prezidentas A. Smetona kalba Vytauto Didžiojo karo muziejaus salėj, iškilmingojo posėdžio metu, minint Saulės kautynių sukaktį M. Smečėchausko nuotr.

Saulės kautynės rodo, kaip reikia tėvynei dirbti, ją mylėti ir ginti

Kariuomenės vado gen. št. plk. Raštikio žodis Karo muziejaus sodelio iškilmėse

Dažnai susirenkame į šią mūsų tautos šventovę pagerbti mūsų kruvinių aukų, paaukotų kovoje dėl Lietuvos nepriklausomybės, ir iš šio dvasiškų jėgų šaltinio pasisemti naujų jėgų mūsų ateities naujiems darbams ir žygiams. Tai mes darome dažniausiai per

Kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis kalba Vytauto Did. karo muziejaus sodely, minint Saulės kautynių sukaktį

kiekvienais metais pasikartojančias įvairias mūsų valstybės, tautos, kariuomenės ir kitas šventes. Susirinkome ir šiandien, bet šį kartą visai kita proga. Šiandien visa Lietuva iškilmingai mini vieną iš svarbiųjų mūsų garbingos istorijos įvykių, kurs įvyko, skaitant nuo šios savaitės pereitojo antradienio, lygiai prieš septynerius šimtus metų, t. y. 1236-aisiais metais rugsėjo mėnesio 22 dieną.

Saulės kautynės.

Tai buvo pirmas suvienytos Lietuvos didelis laimėjimas prieš pirmąjį kryžiaus žygį į Lietuvą.

Ne vieta čia man smulkiai minėti tų kautynių

priežastį, aplinkybes, eigą ir pasėkas. Apie tai visi jau esame daug skaitę ir girdėję ir ateityje dar teks skaityti ir girdėti. Svarbu pažymėti tik patį faktą, kad drąsi lietuvių kariuomenė, narsaus Žemaičių kunigaikščio Vykinto, kaip manoma, vadovaujama, energingai puolė po kruvino žygio iš Lietuvos grįžtančius kardininkus ir iš kitur atkeliavusius jų bendro tikslo vienminčius, privertė juos kautis riteriams nepatogioje balotoje vietovėje, prie Saulės upės ir čia juos visiškai sutriuškino. Žuvo ir ordino magistras Volkvinas. Prie didelio lietuvių kariuomenės laimėjimo buvo prisidėję latviai ir estai. Taip trumpai skamba prieš septynerius šimtus metų buvusio ir šiandien minimo įvykio pats faktas.

Kodėl lietuviai laimėjo?

Pirmiausia todėl, kad šį kartą jie kovėsi savo žemėje ir gynė savo tėvynę nuo neprašytų atėjų ir išibrovėlių. Tai yra ne ekspansijos, ne užkariavimų, bet savo krašto laisvės gynimo gražus pavyzdys.

Antroji mūsų laimėjimo lemiamoji priežastis buvo ta, kad savo priešus lietuviai puolė sujungtomis jėgomis, nes mūsų karaliaus Mindaugo pradėtas Lietuvos jungimo darbas 1236 metais buvo davęs jau gražių vaisių.

Prie kautynių laimėjimo prisidėjo latviai ir estai, gerai parinkta kautynės vietovė, didelė lietuvių drąsa ir atkaklumas, sumanus vadovavimas ir kiti faktoriai.

Iš šio garbingo žilos mūsų senovės istorijos lapo, savo tautos himno skatinami, pirmiausia turime semtis stiprybės ir drąsos vėl atgautą savo tėvynės laisvę ir nepriklausomybę visomis savo jėgomis, o reikalui ištikus, ir naujomis Saulės kautynėmis apsaugoti ir apginti nuo bet kurių ir iš bet kur mums galinčių gresti pavojų. Šiam didžiajam ir aukščiausiajam visos tautos bendram tikslui siekti turi būti visų tautiečių didžiausia vienybė, nes tik vienybėje galybė. Tauta turi ne skaldytis, bet jungtis ir vienytis, ir juo tamsnis darosi pasaulio politikos horizontas, tuo energingiau ir greičiau visi turėtų tą idėją įgyvendinti ne tik žodžiais, bet pirmiausia darbais. Atsiminkime, kad tik vieningi ir drausmingi išsaugosime savo nepriklausomybę ir pasieksime kitus didelius mūsų tautos idealus. Tauta stipri ne galvų skaičiumi, bet organizuotumu, aukšta kultūra, morale ir vieningumu. Jei

o mums visuotiniškos, nors ir sukurtos kitų tautų. Kas mūsų vertinga bus sukurta, tai kitiems bus visuotiniška. Visuotiniškumas yra įmanomas tik per tautiškumą. Kas tautiška tai ir žmoniška. Mūsų kūryba naudosis ir kitos tautos.

Tačiau dvasinėms gėrybėms rūpinti yra reikalinga medžiaginė parama, o ši atsiranda, kai tauta esti darbinga. Lietuvos senovė pasižymėjo savo gera ūkine santvarka: ji buvo darbšti ir pilna energijos.

Pagerbę senovę, įvertinę didžią šiaulių mūsų reikšmę, išeisime iš tos vietos ne tik pasidžiaugę. Mes

jį gaivinsime mokslu, menu, poezija ir kasdieniais savo darbais. Tauta, kad ir kultūringa, nebus apsaugota, jei neturės stiprių ginklo pajėgų. Mūsų gimniečiai prūsai, kad ir kultūringesni už kitas aiščių šakas, nestengė atsisirti priešams ir žuvo, nes nestengė susitelkti po viena stipria karine vadovybe. Tai rodo, kad mums dabar reikia būti gerai kariškai pasiruošusiems. Viena vadovybė, vieninga tautos linkmė. Pirmoje vietoje valstybės reikalai, antroje — atskirų žmonių. Iš praeties semiamės stiprybės dabarties ir ateities žygiams.

mūsų protėviai prieš 700 metų nebūtų vieningi, drausmingi ir vienos idėjos bei valios vadovaujami, nebūtų buvę ir jų laimėjimo prie Saulės.

Kariuomenė stipri ir baisi priešui ne tiek skaičiaus persvara, kiek savo drausme, narsumu, drąsa, aukšta morale, patriotiškumu, gerais vadais, apginklavimu. Siekime šio tikslo ir pas save, ir ne tik kariuomenėje, bet daug plačiau, visoje valstybėje, o tada mūsų saugumas bus žymiai stipresnis. Kryžiuočių Ordino kronistas vienuolis Dusburgas vadina lietuvius „kiečiausio sprando tauta“. Gal kai kam toks palyginimas ir nepatinka, bet savo valstybės nepriklausomybės saugumo srityje visi mes kaip tik tokie ir turime būti.

Tegul kiekvienas pasikėsintojas prieš mūsų laisvę bei nepriklausomybę žino, kad Lietuvoje jo laukia daug Saulės vietų, kur jis susilauks kardininkų Ordino magistro Volkvino ir jo draugų likimo, o tada jis pas mus neis, kaip ir Volkvinas su savo vienminčiais nebūtų ejęs.

Ši graži ir labai reta sukaktis tebūna mums nauju paskatinimu tautos vienybei ir stiprybei kelti, saugumui stiprinti ir brangiausiems tautos idealams ginti.

Šiandien šioje vietoje pasiryškime ir mes pavojui ištikus taip kovoti, kaip dabartinės mūsų kariuomenės pirmieji kariai, šauliai ir partizanai 1919 ir 1920 metais ir mūsų protėviai 1236 metais kovojo ir laimėjo, ir tikrai laimėsime.

Seimas išsirinko nuolatinį prezidiumą. Išrinkta ir peticijų komisija

Rugsėjo 23 d. 12 val. seimas susirinko posėdžio, kurio darbų tvarkoje buvo seimo prezidiumo ir peticijų komisijos rinkimai.

Laikinis seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, pradėjęs posėdį, pranešė tautos atstovams, kad į šį posėdį yra atvykęs ir antrasis Ukmergės apskrities atstovas kun. Gylys, kuris, prieš atvykdamas į posėdį, Ponui Ministeriui Pirmininkui J. Tūbeliui davė priesaiką. Šią žinią seimo atstovai sutiko aplođimentais. Tokiu būdu šiame seimo posėdyje dalyvavo jau visi 49 atstovai.

Prieš seimo prezidiumo rinkimus, laikinis seimo pirmininkas inž. K. Šakenis paaiškino, kad pagal jau priimtą seimo statutą seimo prezidiumas sudaromas iš 5 asmenų ir renkamas kiekvienas jo narys atskirai. Kandidatams pristatyti buvo duota 20 min. laiko. Po pertraukos prezidiumo sekretorius dr. S. Janavičius perskaitė pasiūlytus į prezidiumą kandidatus. Buvo pasiūlyta: pirmininku — inž. K. Šakenis, I vicepirmininku — J. Indrišiūnas ir Gilvydis, II vicepirmininku — Gilvydis ir prel. Laukaitis, I sekretoriumi — M. Kviklys, II sekretoriumi — Br. Gudavičius ir dr. S. Janavičius.

Prieš pirmininko rinkimus, laikinis seimo pirmininkas pakvietė pirmininkauti prezidiumo narį Pr. Barkauską, kuris, atsiklašęs inž. K. Šakenio sutikimo būti renkamam prezidiumo pirmininku, pakvietė į komisiją balsams skaityti 3 atstovus: Bričkų, Graužinį ir Kudirką.

Per balsavimus už inž. K. Šakenį pasisakė 33 atstovai. Tuo būdu seimo pirmininku buvo išrinktas inž. K. Šakenis, kuris užėmė prezidiumo pirmininko vietą ir tęsė toliau rinkimus.

I-ju prezidiumo vicepirmininku, atsisakius atstovui Gilvydžiui, buvo išrinktas atst. J. Indrišiūnas, gavęs per balsavimą 44 balsus.

II-ju vicepirmininku, atsisakius atstovui prel. Laukaičiui, buvo išrinktas atst. A. Gilvydis (38 balsais).

I-ju sekretoriumi — atst. M. Kviklys (37 balsais),

II-ju sekretoriumi, atsisakius dr. S. Janavičiui, buvo išrinktas atst. Br. Gudavičius (42 balsais).

Jo Ekscelencijai

Arkivyskupui Pranciškui Karevičiui

Garbingo 75 m. amžiaus jubiliejaus proga, sveikinu Jus, Didysis Kovotojau už Bažnyčios ir Tautos idealus, ir linkiu, kad Jūsų skaidri asmenybė dar daug metų švietų ir stiprintų kariuomenę skaisčiu pavyzdžiu, kurį ne kartą parodėte sunkiomis mūsų Nepriklausomybės kovų dienomis.

Plk. inž. Dirmantas,

1936. IX. 29.

Krašto Apsaugos Ministeris

Šios sukakties proga pagerbdami visus žuvusius kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės, šiandien pirmoje eilėje atsiminkime prieš 700 metų Saulės kautynėse garbingai žuvusius mūsų brolius Lietuvos gynėjus.

Tegul šių didvyrių šviesus atminimas rodyte parodo kiekvienam lietuviui, kaip reikia savo tėvynę mylėti ir ją ginti, ir tegul jų krauju apšlakstyta mūsų protėvių žemė visame savo paviršiuje prisipildo kiekvieno lietuvių širdį ir protą jaudinančiais žodžiais:

„Tas laisvės nevertas, kas negina jos“.

Išrinktieji prezidiumo nariai užėmė vietas, lydimi tautos atstovų aplođimentų, o seimo pirmininkas padėkojo už pasitikėjimą ir pabrėžė:

„Mes stengsimės tas rimtas pareigas, kurias mums esate uždėję, eiti sąžiningai, laikytis statuto, o taip pat turėsime galvoje mūsų rinkėjų pageidavimus ir valią, o ypatingai mūsų tautos ir mūsų valstybės interesus“.

Po to buvo paskelbta 30 min. pertrauka, kurios metu seimo prezidiumas vyko prisistatyti Tautos Vadui, Valstybės Prezidentui Antanui Smetonai.

Prezidiumui grįžus, seimo posėdis buvo tęsiamas toliau. Buvo renkama peticijų komisija. Tautos atstovas Aleksa pasiūlė peticijų komisiją, kurios laukia didelis darbas, rinkti iš 7 narių. Kitokių pasiūlymų neatsiradus, seimo pirmininkas šį pasiūlymą pateikė balsuoti. Už tą pasiūlymą pasisakė 48 atstovai.

Peticijų komisija buvo renkama taip pat slaptu balsavimu iš karto iš pasiūlytų atstovų. Pagal balsų daugumą, į peticijų komisiją išrinkti šie 7 tautos atstovai:

1) Merkys — 43 balsais, 2) Aleksa — 38, 3) Viliušis — 37, 4) Galvydis — 36, 5) Maurukas — 36, 6) Repčys — 31 ir 7) Pimpė — 29 balsais. Kandidatais liko: atst. kun. Gylys, gavęs 19 balsų, Statulevičius — 18 ir Kudirka — 8.

Išrinkus peticijų komisiją, prezidiumo sekretorius M. Kviklys paskelbė, kad kitas seimo posėdis įvyks rugsėjo 25 d. 10 val. ryto ir bus jame svarstoma:

1) Užsienių valiutos operacijoms tvarkyti įstatymo pakeitimo projektas, 2) Pramonės darbininkų samdos įstatymo pakeitimo projektas, 3) Vytauto Didžiojo muziejaus įstatymo projektas ir 4) Nemokamo važinėjimo geležinkeliais įstatymo pakeitimo projektas.

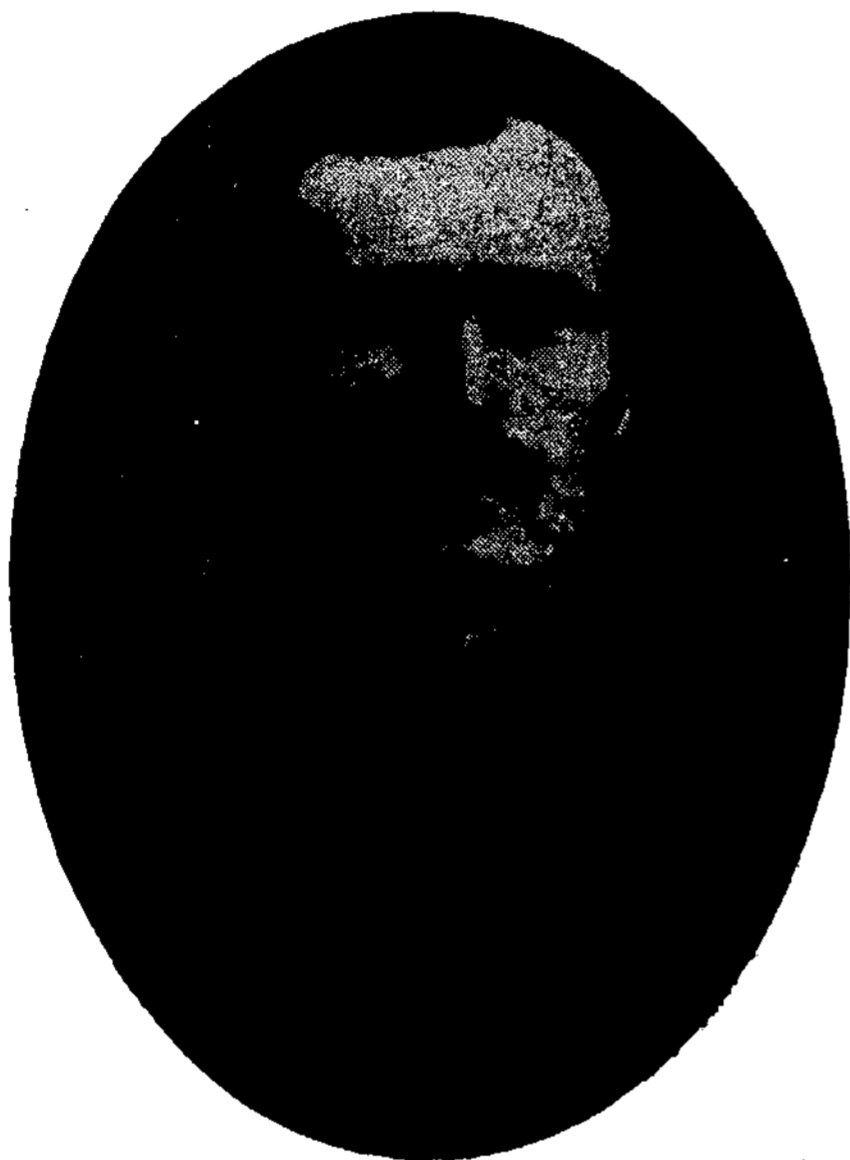
Tuo posėdis ir buvo baigtas.

Taigi, tautos atstovybė, priėmusi seimo statutą ir pagal jį išsirinkusi nuolatinį prezidiumą, kitą posėdį pereis prie eilinių darbų — valstybės įstatymų leidimo.

Paimtu iš priešų kulkosvaidžių atrėmė jo puolimą

Eilinis Juozas Venys gimė 1895 m. liepos 14 d. Tarpučių kaime, Sintautų valsč., Šakių apskr. Į kariuomenę stojo savanoriu 1919 m. kovo 11 d. Stoją į atskirą artilerijos bateriją, iš kurios tų pačių metų birželio 1 d. buvo perkeltas į 1 gusarų D. L. Etm. Kun. Jonušo Radvilos pulką. Šiame pulke eil. Juozas Venys baigė karo tarnybą.

1919 metais bolševikų fronte prie Novosiolkos, kautynių metu vienas mūsų eskadronas, pasinaudoda-

Eil. Juozas Venys

mas vietomis, nakties tamsa ir priešų neatidumu, užėjo į priešų užpakalį ir sutartinai kovodami su pėstininkais išsklaidė priešus. Ryto metą eskadrono vadas karin. Šileris pasiuntė į kaimą eilinius Juozą Venį ir Krauską pasižvalgyti, ar nesama priešų. Bet tik žvalgams atvykus į kaimą, iš krūmo į juodų papliupo šūviai. Žvalgai sugulė į gilų griovį ir savo šautuvų šūviais pradėjo atakuoti priešą. Priešų šūviai greitai nutilo. Tada žvalgai, prišliaužę prie krūmo, rado du sunkiai sužeistus priešų kareivius ir sugadintą kulkosvaidį. Eil. Venys (o jis yra šaltkalvis) sutaisė kulkosvaidį ir jį nešini ėjo į savo dalį. Tačiau, išėję iš kaimo, pamatė, kad didelis priešų kareivių būrys supa kaimo link. Juodviem gresė mirties pavojus arba patekimas į nelaisvę. Tačiau, juodu nutarė nepasiduoti. Pasirinkę patogesnę vietą, pradėjo taikliai kulkosvaidžio šūviais retinti priešų eiles. Priešų kelis kartus didesnės jėgos buvo išblaškytos.

Eilinis Juozas Venys už šį narsų žygį apdovanotas 3 laipsnio Vyčio kryžiumi.

1920 m. gegužės 2 d. išėjo į atsargą ir dabar gyvena, kaip naujakuris, Ritinių kaime, Šakių val.

Aug. A-kas

Ir sužeistas nesitraukė iš kovos lauko

Eilinis Antanas Tarnauskas gimė 1892 metų gegužės 14 d. Menkinių kaime, Sintautų v., Šakių ap. Į kariuomenę stojo savanoriu — į 2 pėst. pulką 1919 m. sausio 11 d. Tų pačių metų liepos 7 d. buvo perkeltas į 6 pėst. Pilėnų Kunigaikščio Margio pulką. Šiame pulke baigė karo tarnybą.

1919 metais lietuviams kovojant su bolševikais prie Daugpilio, puolant priešų apkasus, kulka sužeidė jo dešiniąją koją. Tačiau, eilinis Tarnauskas, nors ir

Eil. A. Tarnauskas

jausdamas skausmus, nesitraukė iš kovos lauko ir ne tik kad pats narsiai kovojo, bet savo narsumu ir pasiaukojimu dėl Tėvynės ugdė kovotojų dvasią. Ir tik visai netekus jėgų, buvo nugabentas į sanitarinį punktą. Tačiau, sustiprėjęs jėgoms, paliko ligoninę ir kartu su kitais ėjo nešti iš kovos lauko sužeistųjų.

Eilinis Antanas Tarnauskas už narsumą apdovanotas 3 laipsnio Vyčio kryžiumi.

Eilinis Antanas Tarnauskas dalyvavo kautynėse su bolševikais prie Žiežmarių ir Daugpilio. Taip pat dalyvavo prieš bermontininkus, kur pasižymėjo narsumu, puolant priešų šarvuotą traukinį. Į atsargą išėjo 1920 m. balandžio 11 d.

Dabar eil. A. Tarnauskas gyvena Bartupio kaime, Gelgaudiškio v., Šakių ap., nuosavame 8 ha ūkyje, kurį gavo kaip savanoris. Jis yra didžiai dėkingas Lietuvai, kuri jį, beturtį, beraštį taip gausiai apdovanojo. Ir dabar, reikiant, neatsisakytų stoti į kovotojų eiles ir savo narsumu skatinti jaunuosius kovotojus.

A. A-kas

Tikras gyvenimas — karžygio gyvenimas. Malonumų gyvenimas yra purvinas ir žemas.

Dr. H. Estefanas

Saulės - Šiaulių kautynių paminėjimas

Jau kuris laikas, kai mūsų visuomenė pradėjo ruošti plačiai ir išpūdingai paminėti prieš 700 metų buusias Saulės - Šiaulių kautynes. Kaune iškilmėms ruošti buvo sudarytas tam tikras organizacijų komitetas, o kitose vietose komitetus organizavo ir jiems vadovavo šaulių būriai. Kautynių minėjimo eilę pradėjo mokyklos, kuriose buvo skaitomi referatai, paskaitos ir atliekama įvairi meninė programa.

Saulės - Šiaulių kautynių iškilmingo minėjimo data buvo nustatyta rugsėjo mėn. 27 d. Tad tą dieną visas kraštas jau iš paties ryto pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Būrių būriai žmonių traukė į miestus miestelius ir kitus šventės centrus. Skirtu laiku bažnyčiose ir įvairių kitų tikybų maldų namuos tėvynės Lietuvos intencijai buvo iškilmingos pamaldos ir sakomi tai dienai pritaikinti pamokslai. Po jų visur įvyko organizacijų parada, o vakare buvo suruošta iškilmingi posėdžiai su paskaitomis, prakalbomis, deklamacijomis, koncertais ir vaidinimais.

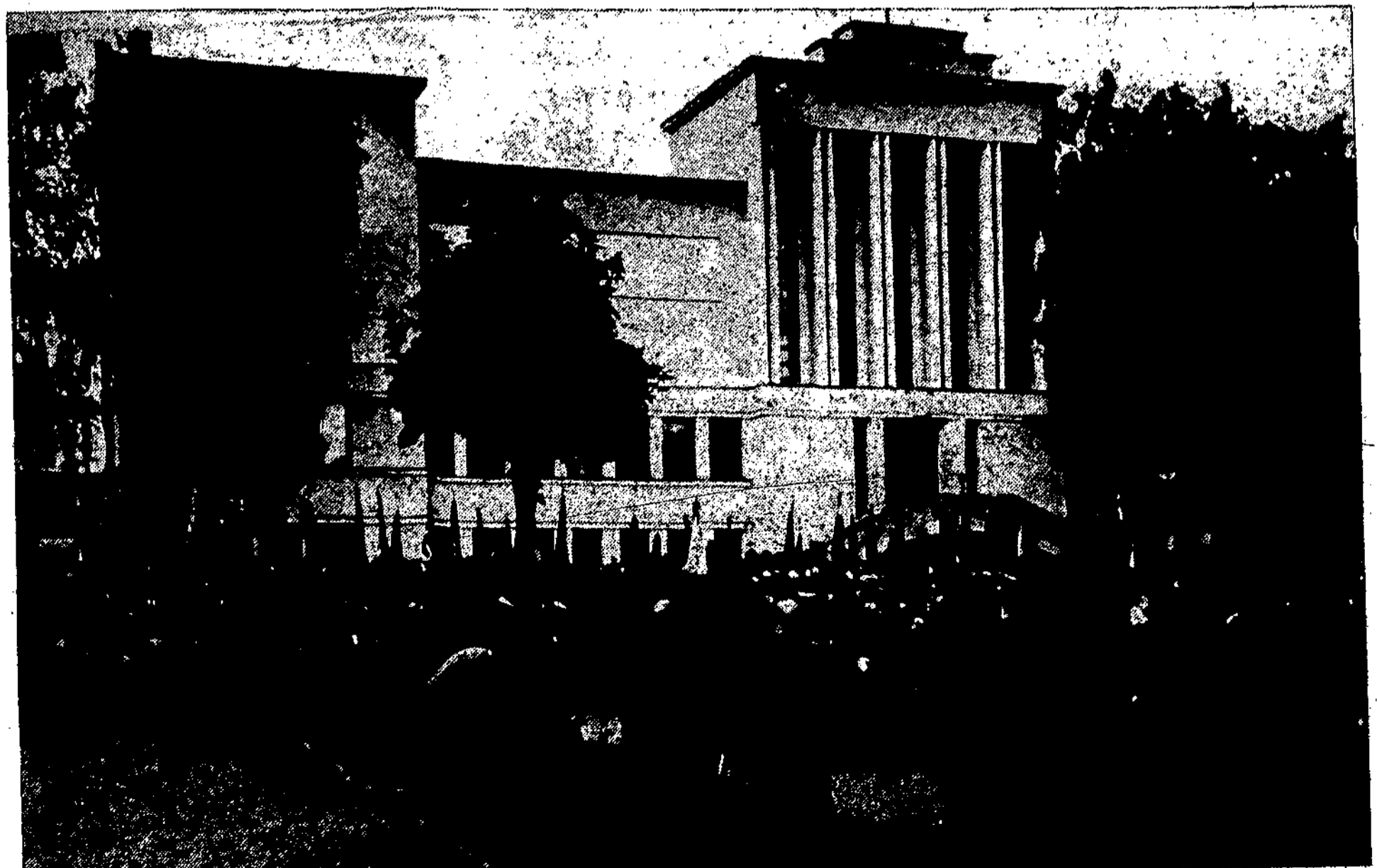
Plačiausiai ir išpūdingiausiai Saulės - Šiaulių kautynės buvo minimos laikinojoje sostinėje Kaune. Ry tą miestas paskendo tautinėse plevėsuojančiose vėliavose. Į bažnyčias iškilmingoms pamaldoms atvyko organizuotoji ir neorganizuotoji visuomenė. Archikatedroje - bazilikoje pamaldose dalyvavo krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, kiti aukšti karininkai, organizacijų atstovai, šaulių garbės kuopa ir organizacijų bei studentų korporacijų vėliavos.

Pavakare Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje įvyko žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės pagerbimas ir muziejaus vėliavų nuleidimo apeigos. Į jas atvyko kariuomenės kuopa, šaulių būriai, savanoriai - kūrėjai, įvairios visuomeninės organizacijos, Kauno imonių darbininkai, studentų korporacijos ir mokyklos. Tik maža dalis organizacijų galėjo sutilpti erdviame

Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje, o kitos išsiriokiavo gretimose Duonelaičio gatvėje ir Vienybės aikštėje. Prie muziejaus prisirinko tūkstantinės minios kauniečių.

Netrukus prie Nežinomojo Kareivio kapo atvyko ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, vidaus reikalų ministeris ats. gen. ltn. Čaplikas, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, kavalerijos viršininkas gen. ltn. Tallat-Kelpša, įgulos kariuomenės dalių vadai ir kariškų įstaigų viršininkai, seimo atstovai, aukšti valdininkai, visuomenės veikėjai, mokslo atstovai, tarp kurių buvo ir abu dabar Kaune viešintys mūsų tautos draugai — Sorbonos universiteto profesorius Le Fur ir Pitsburgo universiteto profesorė R. C. Mitchel.

Prieš pradėdant vėliavų nuleidimo apeigas, į visus iškilmių dalyvius ir visą tautą, nes iškilmės buvo transliuojamos per radio, prabilo kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kuris savo kalboje nužymėjo minimas istorines kautynes ir sulyginė mūsų senolių karžygiškumą bei pasišventimą su mūsų 1919—1920 metų savanorių didvyriškumu, ginant gimtosios žemės nepriklausomybę. Kariuomenės vado kalbą palydėjo Tautos himnas. Nuleidžiant muziejaus vėliavas, mažos mokyklų mergaitės ant Nežinomojo Kareivio kapo padėjo gėlių pluoštes. Tuoju pro aukštuosius svečius ir visus iškilmių dalyvius, minioms keliant dideles ovacijas, darniai pražygiavo kariuomenės kuopa, šaulių būriai, savanoriai - kūrėjai, organizacijos, studentų korporacijos ir mokyklos. Eisena išsitiesė didžiosiomis Kauno gatvėmis per visą miestą. Ginkluotųjų pajėgų ir visuomenės organizacijų parada priėmė ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, asistuojamas krašto apsaugos ministerio ir kariuomenės vado.

Saulės kautynių sukakties minėjimo metu Vytauto Didžiojo muziejaus sodelyje

Įz. Girčio nuotr.

Netrukus Vytauto Didžiojo muziejaus rūmuose įvyko iškilmingas posėdis, į kurį atsilankė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė, seimo atstovai ir daug visuomenės narių. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, vidaus reikalų ministeris ats. gen. ltn. Čaplikas, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, kavalerijos viršininkas gen. ltn. Tallat-Kelpša, kariuomenės teismo prokuroras gen. ltn. Vimeris, karo muziejaus viršininkas gen. ltn. Nagevičius ir šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius sudarė iškilmingo posėdžio garbės prezidiumą. Posėdžiui vadovavo šaulių sąjungos vadas, kuris kartu buvo ir iškilmėms ruošti komiteto pirmininkas.

Pirmiausia, doc. Z. Ivinskis skaitė turiningą paskaitą apie Saulės—Šiaulių kautynes. Savo paskaitoje prelegentas panagrinėjo kautynių vietos klausimą, lietuvių ir kardininkų bei jų talkininkų jėgų santykį, iškėlė lietuvių kariavimo būdus, išdėstė paties karo eigą ir aplinkybes, pabrėždamas, kad šias istorinės vertės kautynes lietuviai laimėjo tik dėka gilios meilės savo gimtajai žemei, dėka stiprios vienybės, atkaklaus pasiryžimo, didelės drąsos ir nepaprasto karžygiškumo.

Iškilmingame posėdyje gražų žodį tarė ir Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Jo kalba buvo palydėta Tautos himnu ir karštomis ovacijomis.

Šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius paskaitė Saulės—Šiaulių kautynių minėjimo aktą: „Metais — nuo Viešpaties gimimo tūkstantis devyni šimtai trisdešimt šeštaisiais, nuo Nepriklausomos Lietuvos atstatymo devynioliktaisiais ir nuo didžiųjų Saulės—Šiaulių kautynių septyni šimtaisiais — devintojo mėnesio 27 dieną laikinojoje Lietuvos sostinėje Kaune, Karo Muziejuje, dalyvaujant Ekscelencijai Respublikos Prezidentui — Vyriausiajam Ginkluotųjų pajėgų Viršininkui — Tautos Vadui Antanui Smetonai, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Ekscelencijos Ministerio Pirmininko Juozo Tūbelio vadovaujama, Aukštoji Karo Vadovybė, Šaulių Sąjunga, Vytauto Didžiojo Universiteto korporacijos ir kitos tautiškosios visuomenės organizacijos su visa lietuvių tauta minėdami vieną garbingiausių herojiškos Lietuvos praeities žygi, Praamžiaus tūkstantis du šimtai trisdešimt šeštųjų metų rugsėjo mėn. 22 dieną įrašydintą į Pabaltijo tautų istorijos lapą Saulės—Šiaulių kautynių vardu, giliai nusilenkia prieš didįjį lietuvių tautos karo genijų, tuose Saulės—Šiaulių laukuose sutriuškinusį kardininkų ordino ir gausiai susirinkusių jo talkininkų — kryžininkų galią, siekusio amžiams pavergti sau visą Pabaltiją, ir džiaugiasi, kad gali su pasididžiavimu konstatuoti, jog jau tais žilaisiais laikais taip didingai pasireiškus Lietuvos karinė galybė, jos atsparumo ir vienybės pradai klesti ir nūn, septyniems šimtams metų nuo to garbingojo žygio praėjus, kelintoms kartų kartoms užmiršus net ir tikrąją tų kautynių vietą ir, kad Saulės—Šiaulių karžygių dvasia ir nūn yra gyva ir pasiryžusi, kaip ir tada, kiekvienu metu stoti į lemiamą kovą su bendraisiais priešais už savo žemes ir tautos laisvę ir gerovę. Šiam garbingam sentėvių laimėjimui dar tyvčiau tautos sąmonėje įamžinti ir palikti jį kas dieną prisimintinu pa-

Lietuvos kariui

Bėga mėnesiai, lyg vėjas,
Lyg Nerim vanduo.
Žydi pievose rugsėjas —
Lietuvoj ruduo.

Linksta dobilas prie kelio,
Smilgose šalna.
Plaukia vėtromis per šalį
Rudenio daina.

Tik ant tavo rausvo veido,
Mylimas kary,
Dar ruduo nenusileido
Vėjo sukury.

Švelniai ošia aukštos pušys,
Vakaras ramus.
Niekumet tu nepalūši
Gindams šalį mūs.

Tavo akys — melsvas plienas,
Žvilgsniai tau — žaibai.
Nori tu, kad kario dienos
Tęstųsi ilgai.

Tau smagu tarnaut tėvynei,
Jaust, kad saugai ją.
Žydi džiaugsmas tau krūtinėj,
Žydi širdyje.

J. Palionis

vyzdžiu, kaip reikia stovėti savo žemės sargyboje, susirinkusieji nutarė šiose Karo Muziejaus, to gyvojo Lietuvos praeities ir jos karžygiškos dvasios rūmo, sienose įmūryti paminklinę Saulės—Šiaulių kautynių lentą, kaip pirmąją lietuvių tautos duoklę didiesiems senovės karžygiams“.

Aktą pirmąsį pasirašė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, vyriausybės nariai, kariuomenės vadovybė, seimo atstovai. Vėliau jį pasirašė organizacijų atstovai. Aktas, drauge su paminkline lenta, bus įmūrytas Karo muziejaus sienoje.

Iškilmingąjį posėdį užbaigė šaulių sąjungos choras, diriguojamas N. Martinonio, gražiu koncertu. Buvo sugiedota Vytauto Didžiojo giesmė, „Jaunimo giesmė“ ir sudainuota „Jau slava sukilo“, „Geležinio vilko maršas“, ir „Laisvės daina“. Koncertas baigtas Mažosios Lietuvos himnu „Lietuviais esame mes gimę“.

Vakare Saulės—Šiaulių kautynių turiningus minėjimus savo būstinėse suruošė įvairios organizacijos. Reikia pažymėti, kad Saulės—Šiaulių kautynių minėjimas visame krašte praėjo pakilusia, šventiška nuotaka. Šios kautynės gražiai buvo minimos taip pat Latvijoje ir Estijoje ir užsienio lietuvių kolonijose.

V. Zm.

Pasirengimas nakties puolamiesiems veiksams ir jų vykdymas

Vieta postoviui turi būti tinkamai parengta. Pasibaigus žygiui, žmonės turi gauti poilsį. Reikia vengti bereikalingų stovėjimų ir laukimų, atėjus į postovio vietą, nes tai dar daugiau vargina žmones. Postovio vieta, kiek tai leidžia aplinkybės, turi būti apšviesta, greitesniam susitvarkymui pačioje postovio vietoje. Prieš miegą puskarininkiai turi žinoti reikalingus nurodymus pavojaus metu, turi žinoti vietas daliniams pasislėpti nuo bombardavimo, kad reikiant galėtų ten nuvesti savo žmones. Jeigu dalinys turi poilsio vietą arti tokios vietos, kuri gali būti geru taikiniu tolišaudančiai artilerijai arba aviacijai, tokiu atveju daliniams pasislėpti vietos turi būti ypač rūpestingai parengtos.

Postovio vietoje turi būti atitinkami užrašai, kad būtų galima greitai surasti vadų bei viršininkų buveines, pavojaus vietą, gurguolių stovėjimo vietą, kad pavojaus metu nekiltų netvarka arba sumišimas.

Artėjimas

Artėjimas ruože, į kurį priešas dar negali veikti savo pėstininkų ginklais ir lengvąja artilerija, tamsoje žymiai lengvesnis.

Jeigu dalinys į išeities ribą artėja kito dalinio priedangoje, kuris jau tą ribą užima, nuo kelio nueina kuo vėliausiai. Jeigu turi žygiuoti per lauką, kryptį laiko pagal gerai išžiūrimus tamsoje objektus, kaip tai: miško pakraščiai, kaimai, medžių eilės, lauko ežės ir pagal kompasą. Dažniausiai priešakiniai daliniai turi turėti palydovus.

Artėjant nakties tamsoje į išeities ribą, kuri nėra apsaugota, reikia slinkti labai atsargiai; dalinys išskleidžiamas platumon ir gilumon į nedideles voras, kurios saugosi žvalgais atstume iki 50 m (atstumas keičiamas pagal nakties matomumą).

Tos žvalgybos uždavinys saugoti dalinį nuo staigaus netikėtumo ir įspėti jį apie priešo pasirodymą; jeigu aplinkybės reikalauja, maži priešo daliniai turi būti durtuvais ir be triukšmo pašalinti iš kelio, kad jiems nepavyktų įspėti savo saugojančius dalinius.

Nakties tamsoje ugnis neturi tokios reikšmės, kaip dieną, ir kad kulkosvaidžių daliniai būtų apsaugoti nuo įvairių netikėtumų, žygiuoja daugiausia už dalinių, kuriems jie buvo priskirti. Turi būti nuolat pasirengę išeiti priešaky žygiuojančių dalinių linijon arba į dalinio sparną, kai tikta aplinkybės to pareikalautų. Jeigu žygiuoja nuolaidu į atvirą sparną, turi turėti nors mažą pėstininkų šaulių dalinėlį savo betarpei apsaugai. Likusius (didesnę dalį) sunk. kulkosvaidžius bataliono vadas pasilieka savo žinioje, kad reikiant galėtų paremti pirmąjį ešeloną ir sutramdyti tolimesnį jo nepasisekimą.

Nakties puolamieji veiksmai

Nakties puolamieji veiksmai turi tikslą:

- 1) Žvalgyba laikyti arba iš naujo sudaryti kontaktą su priešu, jeigu jis buvo nutrauktas;
- 2) Puolimu baigti dienos laimėjimą arba palengvinti ir parengti kitos paros operaciją, užvaldant vietovėje svarbius punktus;
- 3) Patikrinti kontaktą su priešu ir žvalgant teikti žinias apie jį.

Žvalgyba

Žvalgymas naktį labai apsunkintas ir iš atliekančių šį darbą karių daug reikalauja, nes žvalgų būreliai ir grupės veikia savarankiškai; kiekvienu momentu gali sulaukti netikėtumų bei pavojų. Šaltas būdas, drąsumas, mitrumas, fizinis patvarumas, gera klausa, matomumas ir uoslė, tinkamas apsiėjimas su ginklais, kuriuos naktį prisieina pavartoti (peilis, durtuvas, granata) ir sklandus visų žvalgybos karių veikimas gali kiek sumažinti sunkų nakties darbą. Atvirkščiai, pasinaudojant nakties tamsuma ir tuo laiku, kada ginančiojo budrumas būna silpniausias, gerai apmokytas dalinys gali susilaukti žymių laimėjimų, jeigu sugebės priešą užklupti staigiai ir netikėtai. Todėl patartina tokiems tikslams parengti tinkamus žmones dar taikos metu, o karo metu drąsiai gali būti jiems pavedama vykdyti panašūs uždaviniai.

Nakties puolimai

Nakties puolimai, vykdomi organiniais daliniais, yra gana sunkūs, nes toks darbas negalima kaip nors improvizuoti. Atvirkščiai, jis reikalauja smulkaus ir kruopštaus pasirengimo, nes tamsuma neleidžia dalinių vadovauti. Todėl viršininkų veikla ir darbas koncentruojami tos akcijos parengime.

Darbai gi reiškiasi:

- 1) vietovės rekognoskuotėje;
- 2) smulkių ir tikslų įsakymų atidavime.

Vietovės rekognoskuotė turi būti įvykdyta taip, kad neatkreiptų priešą dėmesio, nes norima pulti staiga.

Rekognoskuotės darbas turi apimti:

- a) išeities ribos puolimui pažymėjimą vietovėje ir žvalgymą ugnies bazės, iš kur ginklai savo ugnimi turės remti arba saugoti puolimą;
- b) pažymėjimą eilinių puolimo tikslų ir kryptų aiškiomis linijomis, taškais arba objektais vietovėje, kuriuos kiekvienas galėtų lengvai surasti nakties tamsoje.

Atiduodamieji įsakymai turi apimti:

- 1) tikslų išvardinimą ir pažymėjimą eilinių puolimo tikslų. Galutinas puolimo tikslas neturi būti skirtas toli; puolimo tikslu nakties puolime negali būti renkama riba vietovėje, kurią negalima sekti iš išeities ribos dienos metu. Jei galima, parenkami keli tarpiniai puolimo tikslai, kuriuose daliniai galėtų susitvarkyti tolimesniam puolimui. Tarpiniai puolimo tikslai turi būti parinkti taip, kad vietovėje juos naktį lengvai galėtų surasti.

- 2) Tikslų puolimo kryptų pažymėjimą; paskutiniosios renkamos pagal objektus vietovėje, kurie naktį lengvai surandami ir gana ryškūs, arba kuriuos galima puolant pažymėti ir apšviesti reflektoriais, arba nurodome artilerijos sviedinių sprogimais, jeigu dar prieš nakties puolimą buvo tiksliai artilerijos prisišaudyta. Daugumoje tai bus keliai, medžių alėjos, atskirų gyvenaviečių bei miškų pakraščiai, atskiri medžiai bei namai, bažnyčios bokštai, fabriku bei dirbtuvių kaminais ir t. t.

Be to, būtina reikėti skirti kryptį ir pagal kompasą, kuriais turi būti aprūpinti ne tik karininkai, bet

ir puskarininkiai ir tie, kurie laikomi patikimiausiais krypties rodytojais ir tuo atveju, kada kitos priemonės sumeluotų.

3) Tikslų pažymėjimą *išeities ribos puolimui*, kuri turi būti kuo arčiausiai prie priešo. Jeigu priešakiniai daliniai yra toliau nuo priešo, naudinga juos patraukti naktį arčiau į ribą, kuri turi būti lygiagrečiai su puolamais tikslais, kad puolantysis dalinys būtų aiškioje padėtyje, nenuklystų nuo jam duotos puolimo krypties, tiksliai žinotų siekiamus tikslus, kurie vietovėje bus tiksliai ir ryškiai nurodyti, kad naktį juos kiekvienas surastų.

4) *Vykdyimo būdą*, kuris turi būti nesudėtingas ir įsakyme išreikštas paprastai ir aiškiai, nes naktis varžo komplikuoją manevrą; vykdyme reikia sudaryti pagal galimumą daugiau netikėtumo priešui ir apsaugoti nuo galimos panikos, todėl:

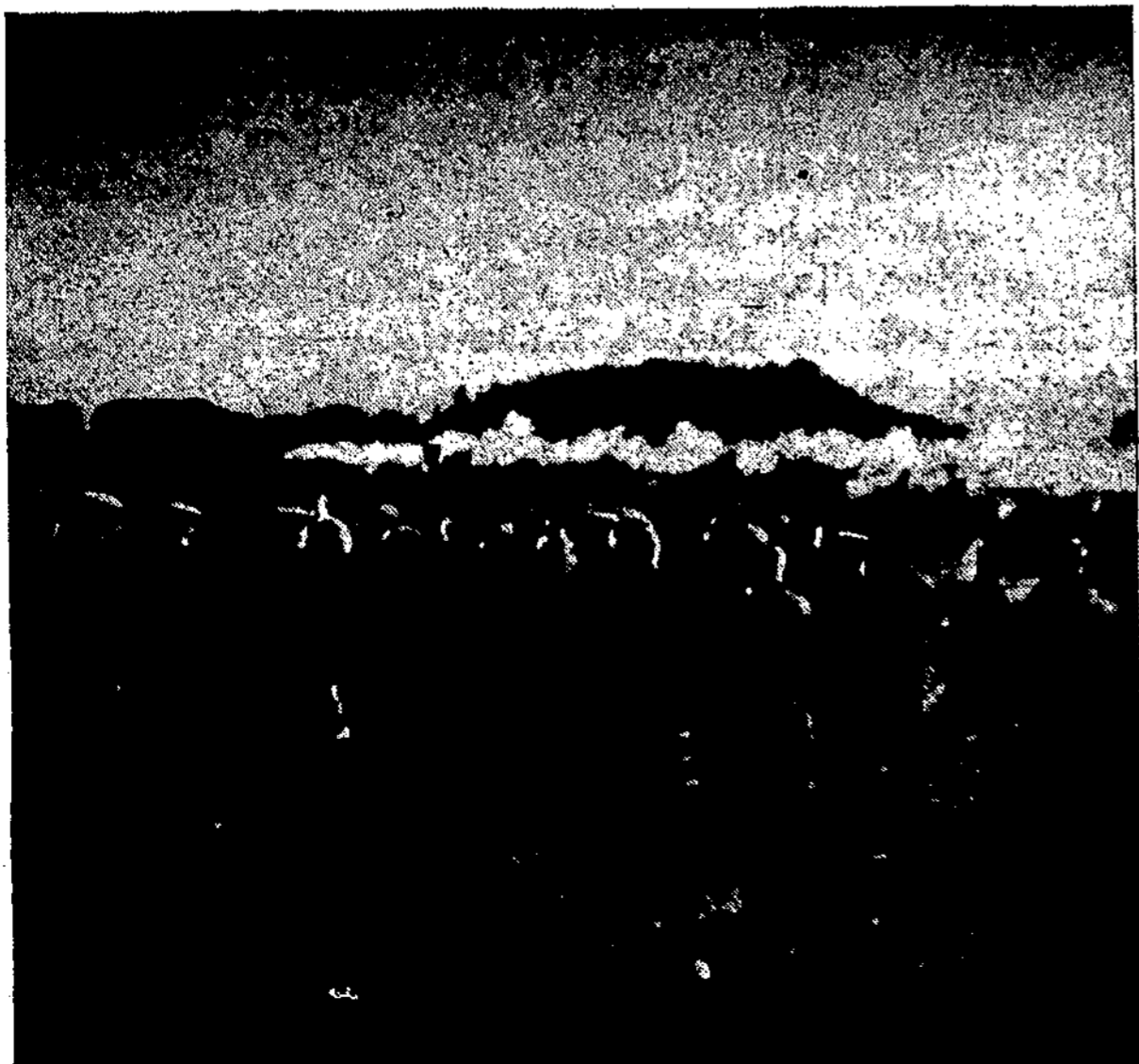
a) *Pradinėje padėtyje:*

— vengti gilumos, nes rezervai ne tiktai nenaudotini, bet dažnai būna priežastimi įvairių nesusipratimų bei netvarkos, kada rezervai susimaišo su pirmojo ešelonu daliniais; tokie įvykiai dažnai pasitaiko dėl nakties menko matomumo;

— Pradinė padėtis turi teikti patogų slinkimą, duotosios krypties išlaikymą ir dalinių patogų vadydymą; tam tikslui daugiausia tinka plačios rikiuotės formos, nes tokiose rikiuotės formose galima į prieką slinkti iki priešo pėstininkų ugnies paleidimo, kuri mus privers išsiplėsti į kautynių rikiuotę (vilnis) ir atsakyti ugnimi.

— *Turi palengvinti ryšių palaikymą*, todėl atstumai tarp dalinių, turi būti tokie, kad bendrai galėtų sekti arba girdėti. Tų atstumų dydis tarp dalinių priklauso nuo nakties tamsos, kurie reikia galutinai nustatyti prieš puolimą; retai kada galės būti naktį didesni atstumai tarp atskirų vorų kaip 50 metrų.

— *Turi palengvinti vadovavimą* tuo, kad pasirenkame tokias rikiuotės formas, kurias patogiausiai naktį valdyti iš dalies ir tuo, kad nakties puolimus vykdomė mažesniais daliniais ir todėl nakties puoli-

Atsarginiai jau toli

Dmt. Čibo nuotr.

mams parenkami aiškūs ir riboti tikslai. Jeigu puolimo tikslas platesnio masto, reikia suskirstyti puolimą į atskiras, savarankiškas, mažesnes puolimo grupes; jų gi veikimą reikia vykdyti vienu laiku. Iš patyrimo nustatyta, kad vadovauti daugiau kaip būrį ir valdyti daugiau kaip būrį naktį sunku.

— Turi apimti dalinius, kurie sudaro *antrąjį ešeloną*, kurių uždavinys sustiprinti bei paraližuoti dalinių pirmojo ešelonu nepasisekimus ir likviduoti galimą paniką dėl dalinių nepasisekimų pirmam ešelone arba jai kilus dar slinkimo metu.

— *Priešakyje* turi turėti *drąsius žmones*, kad būtų pilnumoje išlaikyta tyla ir pastovumas.

— Turi turėti *priešakyje šalto kraujo žmones*, ginkluotus peiliais, durtuvais, granatomis; automatiški ginklai slenka užpakaly, nes ugnies galia naktį labai ribota. Naudinga šaudymą net ir visai uždrausti, nes tai trukdo slinkimą ir be laiko išduoda puolimo paslaptį; kartais vienas bereikalingai paleistas šūvis gali sukelti ugnį visame puolimo fronte ir niekais paversti visą puolimo akciją. Automatiški ginklai naudinga bus panaudoti jau dalinių užimtoje vietovėje. Sunk. kulk. sėkmingai gali būti naudojami sparno apsaugai, arba šaudymui netiesiai taikant; sunk. kulk. ugnimi naktį remti puolimą sunku, ypač, jei tas remimas iš anksto nebuvo tiksliai ir stropiai parengtas.

— *Viršininkų vadovietės* turi būti tiksliai žinomos, o puolimo metu, kol galima, reikia laikytis kelių, arba palikti vietoje ir keltis su vadoviete tiktai puolimui stabtelėjus.

— Turėti paprastus, iš anksto sutartus ženklus ir aiškius pažymėjimus (balti raikščiai ant rankovių, balti ženklai ant kuprinių ir t. t.), kurie užkirs kelią įvairiems nesusipratimams ir kautynių įkaršty duos galimumų lengvai atskirti savuosius nuo priešo.

— Sužeistųjų rinkėjus naudinga išsiųsti tuojau, voroms pradėjus judėti.

— Jei numatoma, kad kelyje gali būti sutiktos kliūtys, naudinga kiekvienai vorai priskirti pionierių.

— Su tankais ir raitininkais naktį neprisieina skaitytis: tanko tarnyba nemato, variklio užesys tanką išduoda; arklys naktį sunkiai valdomas, baidosi, jodikas nemato, arklio žvengimas lengvai jį išduoda. Su aviacijos veikla reikia iš dalies skaitytis, ypač su nakties bombardavimais.

b) *Puolimo pradžia*

— Turi būti nustatyta tiksliai. Nenaudinga nakties operacijas pradėti šviesos arba raketos ženklu, kuriuo galima tik sustiprinti priešo atidumą bei atsargumą. Įvairiems nesusipratimams išvengti, reikia prieš puolimo pradžią tiksliai nustatyti laikas pas karininkus ir puskarininkius.

— Turi būti parinkta patogi valanda, kuriai nustatyti atsižvelgiama į padėties reikalavimus ir į priešo galimumus. Jeigu turime pagrindo laukti priešo puolamųjų veiksmų, kaip atsakymo į mūsų pradėtus veiksmus, reikia rinktis rytinę valandą; jeigu norime paimtoje iš priešo vietovėje pasirengti tolimesniam puolimui, patogiau rinktis vakarinę valandą. Puolimo valandą reikia rinktis tokią, kuri mus užtikrintų, kad visi dalinių pasirengimai būtų laiku baigti, be to, laiką reikia kalkuliuoti gana plačiai, kad iš anksto išpė-

Ir vėl vienas suglaudė sparnus

(A. a. karo lakūną ltn. Antaną Skaržinską prisiminus)

Rugsėjo 25 d. 8 val. 30 min. kariuomenės manevruose raudonųjų naikintojų eskadrilės grandis iš 3 lėktuvų gauna uždavinį, kuris įvykdyti pavedamas karo lak. ltn. Skaržinsko Antano grandžiai. Linksma leitenantas Antanas, davęs įsakymus savo grandies lakūnams, lipa į vienvietį lėktuvą — naikintuvą Fiat CR—20 ir po kelių minučių, apsuptas dviejų lėktuvų, plaukia — skrenda Lietuvos padange. Jo plieno paukštis nardo, knisiasi po pilkuosius debesėlius, krykščia saulės spinduliuose. Tačiau brangaus leit. Antano Skaržinsko gyvenimo siūlas jau kerpamas. Antanas nieko nežino, drąsiai puola „priešo“ — mėlynųjų bombonešius, beria kulky lietų ir staiga suka atgal, kad galėtų vėl pulti. Šį kartą puola atskirais lėktuvais. Ataka pavyko — bombonešiai atmušti, leit. Antanas siūbuoja lėktuvo sparnais: susirinkti grandžiai prie jo. Neria lėktuvai kaip kulkos prie savo vado, o Antanas tylus, šypsančiu laimingu veidu, skrenda lekia Kėdainių padangėje; apačioje rudens laukai, byra pageltę lapai, išdidžiai dunkso namai. Štai lėktuvai netoli vado... bet vieno grandies lakūno neatsargus judesys — lėktuvas metasi į dešinę, propeleris ir sparnas kerta ltn. Skaržinsko lėktuvui per liemenį — didžiausias trenksmas, pasipila žiezirbos... ir pritrenktas baisaus smūgio vadas krenta žemyn. Lėktuvo vairai nukirsti, ltn. Antanui prakirstas pakaušis, kraujas išsiliejęs ant smegenų, — jis paraližuotas, nieko nejaučia... Sukasi lėktuvas ir artėja artėja prie žemės... Trenksmas ir užesys nutilo. Tai buvo rugsėjo 25 dieną 9 val. 25 min. ties Kė-

dainiais. Iš Kauno skubiai iššauktas atskrenda daktaras. Jis apžiūri, tvarsto, daro iniekcijas, bet... jau nėra vilties, pulsas krenta krenta... ir sustojo. Mirė. 12 val. 5 min.... Liudesys apgaubė lietuviškųjų žemių sūnus lakūnus ir visą kariuomenę. Neteko Lietuvos kariuomenė gero lakūno karininko — vado, puikaus šaulio ir brangaus žmogaus. A. A. karo lakūnas ltn. Antanas Skaržinskas buvo ne eilinis pilkas žmogelis, bet tai buvo šulas, kertinio akmens dalis!

Jis gimė pasiturinčioje ūkininkų šeimoje trečiuoju 1909 m. birželio 7 d. Marijampolės aps. Kvietišio valsč. Norto kaime. Mokėsi Marijampolės V. Rygiškių Jono gimnazijoje, kurią baigė 1928 m. birželio 15 dieną. Turėdamas didelį pašaukimą karo tarnybai, tais pat metais rugsėjo mėn. 12 dieną įstoja Karo Mokyklon, kurią sėkmingai baigia 1930 m. spalio 25 d. ir Respublikos Prezidento aktu pakeliamas į j. leitenanto laipsnį ir paskiriamas 5 p. pulkan. 1933 m. sausio 9 d. formuojami ginklų rūšių karininkams oro žvalgų kursai, jis stoja į juos ir baigęs tais pat metais spalio m. 10 dieną grįžta į savo dalį. Būdamas kursuose, jis jau rodė nepaprastus šaulio gabumus ne tik žemėj, bet ir ore. Lapkričio 20 dieną pakeltas į leitenanto laipsnį. 1934 metais sausio mėn. 9 dieną suformavus karo aviacijos kadro karininkų papildymo kursus, jis stoja į juos, bet iš karto kaip specialistą ginklo rūšies — oro žvalgą nepriima, tačiau Antano jauna širdis veržte veržiasi į padanges su plieno paukščiais. Likimas lemia kitaip, vadovybės nusistatymas pasikeičia, priimami ir ginklų

tume įvairius netikėtus trukdymus, užimant puolimo padėtį išėities riboje, kad būtų išlaikyta paslaptis ir tuo sudarytas priešui netikėtumas; vidurnakčio valandos, o labiausiai persilaužiant į rytą, reikia laikyti patogiausiomis, nes tuo laiku ginančiojo budrumas būna mažiausias.

c) *Puolimo parama ir apsauga* daugiausia vykdoma artilerijos, pėstininkų lydimaisiais pabūklais ir, tam tikrais atsitikimais, sunk. kulk. netiesiai taikant pagal laikrodį, jeigu yra pakankamai laiko ir šovinių. Artilerija šaudo į galimus priešų telkimosi punktus; paslapties išlaikymui patartina, kad artilerijos ugnis būtų vadovaujama pėstininkų, tai yra pradedama kartu su pėstininkais.

Vykdamas nakties puolimą, reikia atsiminti:

— kad būtų užlaikoma tyla; jokių garsių komandų, gerai pritaikyta šarvuotė, sutartiniai ženklai, pamėgdžiojant nakties paukščius bei žvėriukus; kad slinkimas būtų lėtas, methodingas.

— kad susidūrus su priešų, šaunamasis ginklas būtų panaudotas tik būtinam reikalui esant. Labai svarbu, kad priešų saugos smulkūs daliniai būtų pašalinti be triukšmo, panaudojant peilį, durtuvą, buožę;

— kad dalinys nesirūpintų apie savo kaimyną, kuris, pavyzdžiui, buvo sulaikytas priešų atsparos punkto, bet stengtųsi greičiau pasiekti jam duotąjį tikslą;

— kad puolantieji daliniai laikytųsi jiems duotų-

jų kryptų ir kad jų viršininkai dėtų visas pastangas panikai išvengti;

— nakties kautynių laimėtoju bus tas, kuris iki galo išlaikys sąmoningą ir šaltą nuovoką.

5. Puolančiųjų dalinių veiksmai:

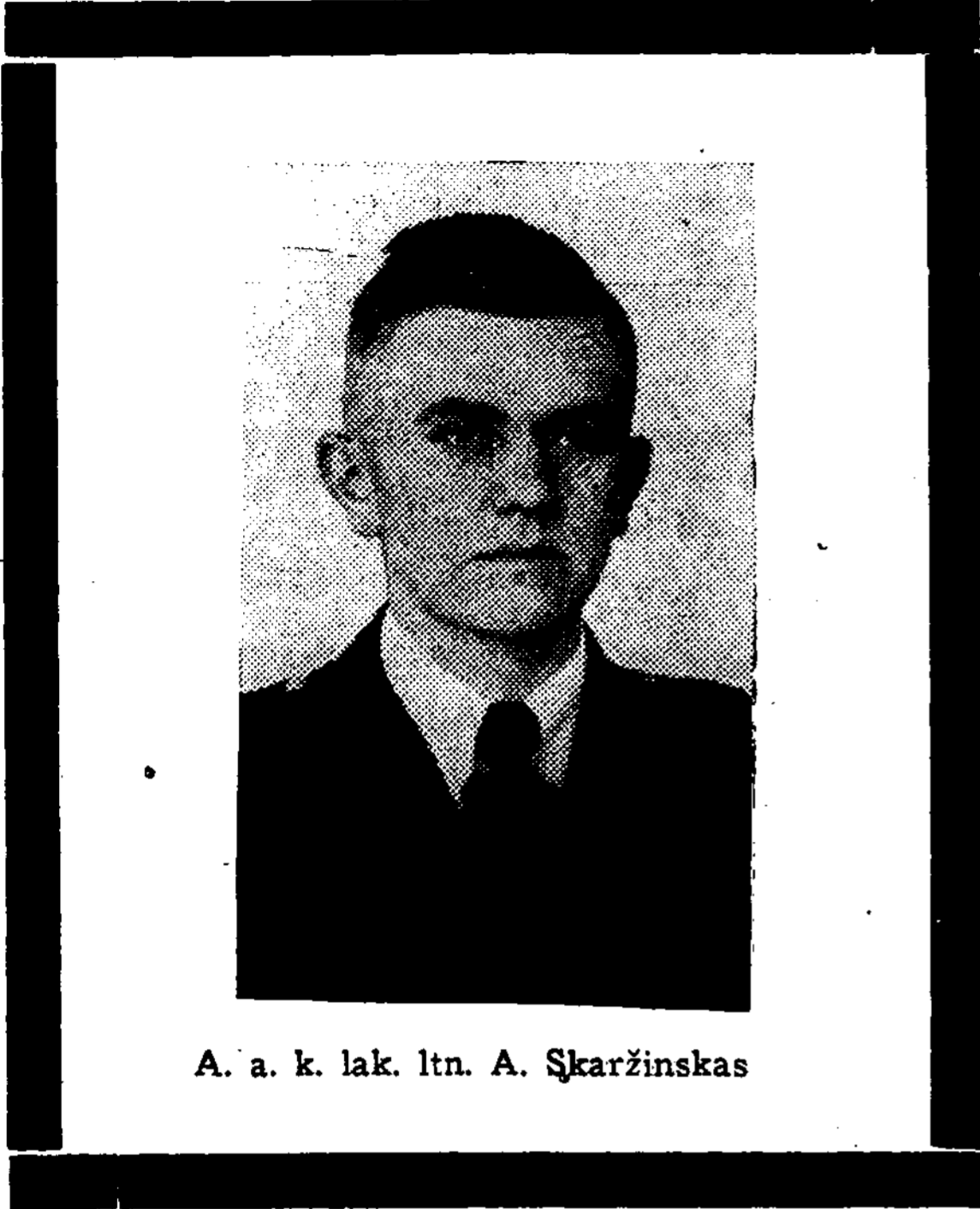
a) pavykus puolimui ir užėmus vietovės dalį, reikia tuojau parengti ją gynimui, nes po to galime sulaukti priešų reakcijos (priešpuolimo). Ugnies planas bus paprastas; kiekvienas ginklas šaudo prieš save, puolimo kryptimi. Kiekvieno viršininko pareiga švintant pataisyti savo ugnies planą. Pasiekus tikslą, kiekvienas viršininkas turi neatidėliodamas atnaujinti ryšius su viršininkais ir su kaimynais. Sutartiniai ženklai ir tiksliai nustatyta vieta ryšių palaikymui su kaimynais čia turės ypatingos reikšmės.

b) išvengti dalinio pakrikimo puolimui nepavykus, reikia numatyti dalinio susibūrimo vietą. Jei turima pakankamai laiko, naudinga su daliniu panašioje vietovėje, prieš puolimą, padaryti nakties bandomąjį puolimą.

Pasisekimo išnaudojimas ir persekiojimas naktį labai sunkus kautynių veiksmas ir paprastai pasitenkinama išsiuntimu kautynių patrulių arba žvalgų būrelių, kurių uždavinys sudaryti kontaktą su besitraukiančiuoju priešų. Pagrindinės jėgos pasilieka pasiektame tikslu, iš kur, išaušus, turi būti pasirengusios tolimesniam puolimui, pagal iki tam laikui gautas žinias apie priešą.

M. S.

rūšių oro žvalgai. Skubiai iššaukiamas į kursus Antanas. Per pusantrų metų sunkaus ir kruopštaus darbo Antanas baigia šiuos kursus ir 1935 m. liepos mėn. 21 dieną gauna II eilės karo lakūno - piloto vardą. Nuo tos dienos pervedamas iš pėstininkų į aviacijos karininkų korpusą. Antanas kaip turintis visas gerąsias lakū-

A. a. k. lak. ltn. A. Škaržinskas

no ypatybes: šaltas, patvarus, mokantis puikiai valdyti lėktuvą, geras šaulys, drąsus ir sąžiningas, — paskiriamas į 5-tą naikintojų eskadrilę. Karo aviacijos vadovybė matydama a. a. leit. Skaržinsko gerąsias ypatybes, didelius aviacijos srityje gabumus, 1936 m. vasario mėn. 2 dieną skiria jį toje pat eskadrilėje grandies vadu — kuopos vado atlyginimu. Šias pareigas Antanas sėkmingai ir ėjo iki tėvynės aukuras nepareikalavo jo gyvybės. Karo lak. leit. Skaržinskas buvo gabus lakūnas, didelio takto žmogus ir vienas geriausių Lietuvos šaulių. Jis turėjo laimėjęs 13 asmeninių dovanų: ketetą auksinių laikrodžių, laimėtų per kariuomenės sporto šaudymus, įvairių statulų, amžiną plunksnakotį ir įvairių laikrodžių, laikrodėlių. Juokaudami draugai karininkai jam siūlė atidaryti asmeninių dovanų kraituvę. Šių metų rugsėjo m. 10 d. Antanas laimėjo avia-

cijos karininkų šaudyme iš kariškų šautuvų pirmą vietą, išmušdamas 311 taškų (žr. Kario 38 nr. klišę). Antanas buvo kuklus, ryžtingas darbininkas, jis nesivaikė tuščios garbės, su juo galėjo kalbėti suaugęs ir mažas vaikas, jokio išsivaizdavimo jis nežinojo. Tai buvo ypatingas, tylus žmogus, vertas didelės pagarbos. Jis buvo tipiškas lietuvis: tylus, flegmatiškas, nemėgstantis tuščių kalbų ir taupus. Iš savo sutaupų buvo įsigijęs visą eilę brangių ginklų (išsirašęs tiesiai iš fabriku): parabellum 7 mm ir 9 mm, vokišką šautuvą, sumažinto kalibro šautuvėlį su optišku taikikliu ir kitokių. Šaudymo sportas jį buvo, tiesiog, pavergęs. Jis labai sielodavosi, kad maža atsiranda Lietuvoje žmonių tuo sportu įdomaujančiųjų. Jo dėka karo aviacijoje šaudymo sportas plačiu šuoliu pašoko pirmyn. Dar jį labai įdomavo parašiutizmas. Jis šiais metais net pats iššoko su parašutu iš lėktuvo, norėdamas patirti pergyvenimus iššokus iš lėktuvo.

Nelemtoji rugsėjo 25 diena išplėšė brangų Antaną iš mūsų tarpo. Žuvo Antanas pačioje jaunystėje, pačiame tvirtume. Gaila... bet ką padarysi, tėvynė jo gyvybės pareikalavo.

Rugsėjo 28 d. 9 val. už a. a. ltn. Skaržinsko vėlę Kauno įgulos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos, kuriose dalyvavo kar. štabo virš. g. št. plk. Černius, karo av. virš. plk. inž. Gustaitis, karo lakūnai, draugai karininkai, tėvai, giminės ir pažįstami. O 15 val. iš karo aerodromo 5-os esk. angaro garbės kuopai ginklu gerbiant, a. a. Antano kūnas buvo iškilmingai gedulo eisenai lydint palydėtas į kapus. Priekyje karsto buvo nešami vainikai: Karo aviacijos viršininko ir karininkų, II-os grupės vado ir karo lakūnų, Lietuvos sporto šaudymo sąjungos, Aero klubo, Deruluft b-vės ir daugybės gyvų gėlių. Karstas skendėjo gėlėse. Ant karsto stovėjo lakūno šalmas, akiniai ir lėktuvo vaivrolazdis. Paskui karstą ėjo tėvai, broliai, artimiausieji giminės, toliau karo aviac. viršininkas, aero klubo pirm. prof. Žemaitis, aviacijos karininkai, karininkai pažįstami, puskarininkiai lakūnai, pažįstami ir minia žmonių. Ore visą laiką lydėjo trys lėktuvai. Be to, lydėjo garbės kuopa. Prie duobės išpūdingai pamokslą pasakė aviacijos kapelionas kun. Juška, karo aviacijos vardu atsisveikino plk. inž. Gustaitis, sporto šaudymo sąjungos vardu mjr. Mikučionis. Atsisveikinantieji visi velionį apibūdino kaip gerą lakūną, puikų šaulį, gabų ir taktišką žmogų, kuris tėvynėi nemaža žadėjo. Trys griausmingos salvės nuaidėjo Kauno kapuose įleidžiant Antano kūną į duobę...

Ilsėkis ramybėje, brangus Antanai!

K. lak. ltn. Krasnickas

Kaip stoja į naujokų ėmimo komisijas būsimoji kariai

Visi gerai suprantame, kad dabar Lietuvos vyrų į kariuomenę stojimas neturi nieko bendra su „rekrutu“ ar „navobrancų“ laikais. Ne už nusikaltimus sugaudomi vyrai išvežami į tolimus Rusijos kraštus, ne už svetimųjų reikalus kovoti ir žūti išeina laisvosios Lietuvos sveikiausias jaunimas, o tik stoja atlikti garbingą kiekvieno lietuvių pareigą — kareiviavimo pareigą, kad pasirengtų ginti savąjį kraštą ir saugotų sunkiai vyresniųjų brolių iškovotą Lietuvos nepriklausomybę. Pradedama pagaliau suprasti, kad tik karo tarnyba galutinai suformuoja tikrąjį gyvenimui besirengiantį vyrą, kad kariuomenė yra geriausia drausmės, tvarkos, savarankiškumo ir narsumo ugdymo mokykla. Karo tarnybos vengimas jau yra visų griežtai smerkiamas, o netarnavusieji ar į kareivius netinkami vyrai laikomi menkesniais, nepilnai gyvenimui užgrūdintais.

Taigi, džiūgu pažymėti, kad mūsų būsimojų kareivių stojimas į naujokų ėmimo komisijas daugumoje yra tvarkingas, kultūringas ir ryškiai rodantis, kad netikusios naujokų išleidimo ar jų stojimo tradicijos mūsų tautoje yra jau beveik išnykusios. Šaukiamieji vyrai stoja laiku ir nereikalinga jų rinkti ar varu atvaryti. Tinkami ir priimtieji rodo sąmoningą pasididžiavimą bei pasitenkinimą, kad yra sveiki ir tūp bus kareiviais. Nemaža dalis užklaustųjų, kur nori tarnauti kaip ūkininkaičiai ir žirgą mylintieji lietuviai, atsako, kad raitininkuose. Išviršinė šaukiamųjų išvada yra sąmoningi atsakymai, pakankamai geri ir tvarkingi rūbai, švarumas, — rodo, kad iš kultūringo, sąmoningo piliečio bus tokių pat privalumų ir būsimoji mūsų kareivis.

Šia proga tačiau reikia išskelti ir neigiamus, kartais dar vienur kitur užsilikusius reiškinius, kurie visiškai nesuderinami su suaugusio vyro, sąmoningo, save gerbiančio lietuvių vardu, kurie dar primena anų tamsių, nelaisvės laikų naujokų ėmimo laikus.

Šlykščiausias paprotys, tai be jokios prasmės kai kurių šaukiamųjų pasigėrimas, triukšmavimas ir kažkoks nekultūringas traukimas dūkti, kuris rimtam, subrendusiam vyrui turėtų atrodyti toks vėjavaikiškas, žeminąs, beprasmingas. Juk visa tai šaukiamajam visais atžvilgiais tik pakenkia.

Smerktinas ir nedovanotinas taip pat šaukiamųjų stojimas blogiausiais, nudrįskusiais rūbais. Šiuo būdu sudaromas klaidingas įspūdis, kad šaukiamieji vyrai, ūkininkaičiai, darbininkai ir kiti, yra vien kažkoki driskai. Čia nereikalaujama geriausio išeiginio rūbo, tačiau jis turi būti tvarkingas, nesuplyšęs ir pakankamai švarus.

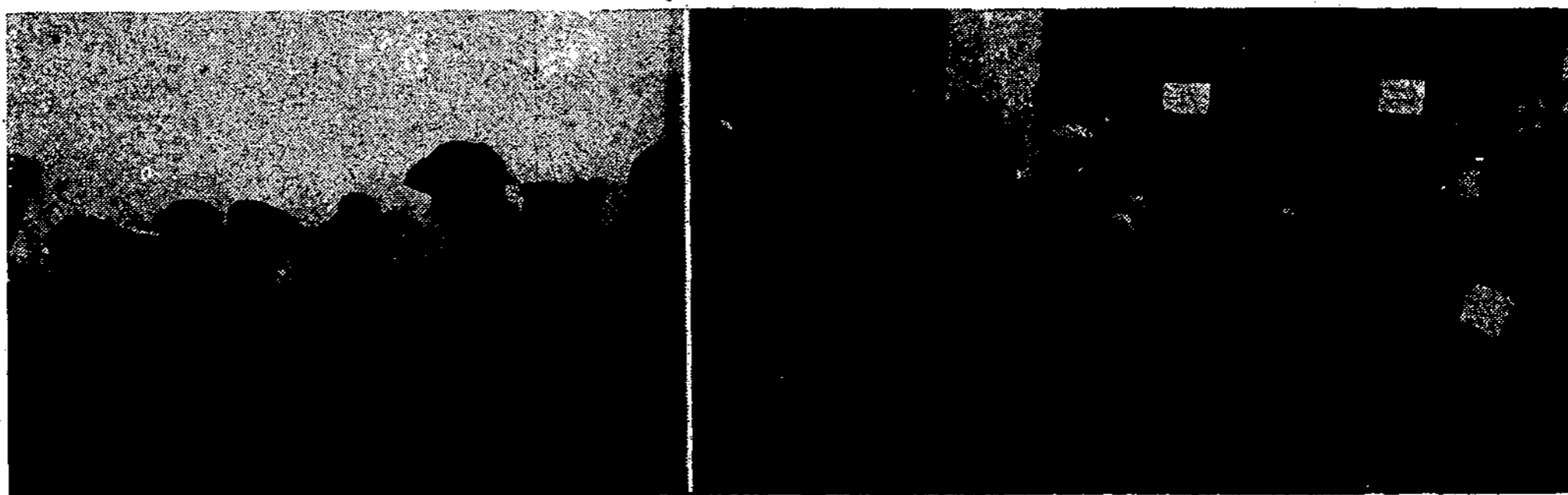
Pirmasis kultūringo žmogaus pažymys — švara. Pasitaiko šaukiamųjų, kurie atrodo visą amžių nebuve pirtyje ar šiaip paprasčiausiai nenusiprausę. Spuogutas kūno paviršius, nešvarių kojų, nenukarpyti nagai — tiesiog nesuprantama suaugusiam, save gerbiančiam žmogui, o juo labiau jaunam vyrui. O juk visa tai taip lengvai ir pigiai pašalinama, tik reikia apie tai pagalvoti ir norėti.

Ne tik daugumas, bet ir visi karo tarnybon šaukiamieji vyrai turėtų visu rimtumu pagalvoti apie kareiviavimo pareigos svarbumą, garbingumą ir jos reikšmę mūsų besirengiančiam gintis kraštui ir todėl turėtų galutinai išrauti tą dar kiek užsilikusį nekultūringą šaukiamųjų karo tarnybai naujokų elgesį, kuris žemina kaip kiekvieno lietuvių, taip ir būsimojo kario vardą. Jaunikaitis, ilgai laukęs tos dienos, kada bus pašauktas atlikti tėvynei savo svarbiausiąją pareigą, turi tvarkingas, kultūringas ir blaivus stoti naujokų ėmimo komisijon, jau pačioje pradžioje apie save stengtis sudaryti kuo geriausią nuomonę, kad vėliau, būdamas jau kariu, niekuomet nežemintų šio garbingo vardo, kad sąmoningai, su noru eitų nelengvas ir atsakingas krašto laisvės saugotojo ir jo gynėjo pareigas.

Prie kultūringo naujokų išleidimo prisidėti svarbią pareigą turėtų jausti visi jaunuomenės auklėtojai ir vyresnieji, o ne daryti, kaip kartais pasitaiko, neigiamos įtakos, kad ir pav., blaivumo srityje. Tauta pagaliau giliai ir sąmoningai jau suprato mūsų ginkluotosios pajėgos reikšmę ir paskirtį, kiekviena proga šia kryptimi parodo daug pagarbos, nuoširdumo, ir meilės, taigi visiems turėtų rūpėti ir konkretus darbas — prisidėti prie kultūringo, žmogaus nežeminančio mūsų jaunuomenės pasirodymo naujokų ėmimo komisijų būstinėse; tuo pačiu bus sąmoningesnis, kultūringesnis ir būsimoji kareivis, kuris yra ne kas kitas, o tos pačios visuomenės narys.

A. G.

Kariuomenės vadas
gen. št. plk. Raštikis
manevruose, laikraš-
tininkų tarpe.
— Spaudos atstovai
prie manevrų štabo
būstinės

Mūsų kariuomenė lauke

Mes norime taikos, todėl rušiamės karui. Pasirengimas užtrunka labai ilgai ir reikalauja tiek iš viršininkų, tiek iš eilinių karių įtempto, sąžiningo darbo. Dirbame visi, kiek kas galime, tačiau, norėdami darbo vaisius patikrinti, surenkame apmokytus karius ir esančius atsargoje išeitų dalykų pakartoti.

Šie vadinamieji atsarginiai karininkai ir kareiviai įliejami į aktyviojoje tarnyboje esamus karius ir kartu su

Krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas 3 p. pulke manevrų metu S. Narušio nuotr.

jais atlieka visą eilę uždavinių, iš kurių vadovybė nustato pasirengimo laipsnį ir žinių kiekį.

Šiais metais mūsų karo vadovybė toki žinių patikrinimo darbą vadams ir eiliniams kovotojams padarė poligone ir šio rudens tik ką pasibaigusiuose manevruose.

Mes trumpam laikui buvome išėję į „karą“, į tą dinamąjį sąlyginį „karą“, kur turėjome progos keletą dienų pagyventi artimose karui aplinkybėse. Veikiančioji kariuomenė buvo suskirstyta į 2 puses — į raudonosius ir mėlynosius. Abiejų pusių veiksmus derino vyriausioji manevrų vadovybė.

Rugsėjo 20 d. gavome žinių, kad raudonieji peržengė administracijos liniją ir pradėjo veržtis krašto gilumon. Ištiko mus pavojus, nuo kurio bėgti negalima, bet reik eiti priešais, pastoti besibraunančiam kelią, Raudonieji stipriomis jėgomis slinko pirmyn, kol buvo mėlynųjų sulaikyti Neris — Šventosios riboje. Raudonieji sutiko atkaklų mėlynųjų pasipriešinimą, kartu ir gamtos kliūtį, bet jie tuo nesiribojo, turėjo dar tolesnę tikslą, todėl organizavo upės forsavimą, norėdami tęsti savo veiksmus numatyta iš anksto kryptimi.

Mėlynieji paskubomis surinko jėgų ir išsidėstė minėtų upių riboje gintis. Čia ir užvirė žiaurios kauty-

nės, vieni puolė, kiti gynėsi, o kad operacijos pavyktų, reikėjo įtraukti visų ginklų rūšių kariuomenę ir sumaniai suderinti veiksmus. Įdomūs veiksmai įvyko forsuo- jant upes. Kariai ir jų viršininkai turėjo parodyti daug sumanumo, pasiryžimo prieš ugnį keltis per upę, tyliai paslaptinai prieiti su valtimis prie upės ir t. t.

Nors tamsi ir klaiki buvo naktis, darbas buvo atliktas labai gerai. Pirmieji pėstininkų ešelonai, savo artilerijos ir kulkosvaidžių ugnies remiami, greit perėjo kliūtį ir įkibo dešiniajame Neris ir Šventosios upių krante. Mėlynieji buvo silpnėsi, tad traukėsi stabdydami, kol gavo daugiau paspirties,

Raudonieji toliau greitai slinkti taip pat negalėjo, nes persikėlė tik jų pėstininkai, o artileriją ir gurguolė liko dar kairiajame upių krante, nes Jonavos tiltai mėlynųjų buvo susprogdinti.

Greitai buvo pastatytas pontoninis tiltas ir tuo būdu raudonieji savo operaciją galėjo varyti toliau. Raudonieji puolė, o mėlynieji stabdė. Mėlynieji stabdydami laimėjo laiko surinkti jėgų ir, sulaukę tinkamo momento, galėjo raudoniesiems suduoti mirtiną smūgį. Tuo manevrai rugsėjo 25 d. 11 val. baigėsi. Nuo 20 — 25 dienos veikiančioji kariuomenė turėjo progos pasipraktikuoti įvairiose aplinkybėse, atlikdama gana sudėtingus uždavinius: daliniams teko žygiuoti, artėti, pulti, forsuoti upę, gintis, stabdyti ir t. t. Visos minėtos kautynių fazės, išeitos teoretiškai, buvo patikrintos vietoje ir buvo padarytos tinkamos išvados. Tiek eiliniams, tiek ir vadams manevrai davė daug praktikos, užfiksavo klaidas ir pasiektus gerus rezultatus.

Per tokius didesnio masto pratimus lauke iš visų kovotojų prireikia labai daug energijos, sumanumo, pasiryžimo ir ištvermės — juk iš tiesų atsiduriame visai artimose karo metui aplinkybėse.

Vadovybė stebi kariuomenės dalinių veiksmus S. Narušio nuotr.

Prasideda veiksmai, ir nei viena, nei antra kovojančios pusės nežino, kas bus toliau, koks priešas ir kur jis tikrai yra. Reikia surasti bei padaryti sprendimus, duoti valdiniamis įsakymų, kad tinkamai būtų reaguojama į priešingosios pusės pasireiškimus. Tenka vadams budėti, reik nutraukti saldų miegą ir visiems kovotojams, pakilus vidurnaktyje vykdyti uždavinius. O ne kartą reik ir valgio atsisakyti, nes karo aplinkybėse dažnai taip būna. Tik šitokiu būdu galima sužinoti, kaip mes atsparūs bet kuriems pavojams.

Šiuose manevruose, reik pasakyti, vadovaujamas ir vykdomasis aparatas pasirodė tikrai geležinės ištvermės; mokėjo paslėpti nuovargį ir užpildyti kai kuriuos trūkumus, nes visi gerai prisiminė aukščiausiąjį visą tikslą — pasirengti aukoti visas savo jėgas ir gabumus didžiajam krašto gynimo reikalui.

Kovojančios dalys žygiavo drąsiai į ugnies liniją, energingai kovėsi, slėpdamos nuovargį, ir atliko sąžiningai gautus uždavinius. Kovojančioje sudėtyje gavo progos pakartoti žinias didelė dalis atsarginių — ir jie pasirodė dar nepamiršę savo pareigų ir noriai jas atliko.

Neatsiliko ir šauliai. Jie atskubėjo kariuomenei padėti — pailgino mėlynųjų ginamą barą ir taip atkakliai jį gynė, kad raudoniesiems sudarė gana daug pavojaus ir nuostolių.

Šiuose pratimuose gavo pasireikšti ir gyventojai. Jie tiekė savo produktus kariuomenei, papildė gurguolę savo vežimais ir arkliais ir kita. Jie tikrai džiaugėsi gavę gerą atlyginimą ir buvo visiškai patenkinti, kad gali kuo nors padėti savo kraštą ginti. Karių mandagumas, švelnus elgesys su gyventojais sukėlė daug simpatijų ir nupelnė dar didesnės pagarbos. Visur karius sutiko vaišėmis, šūkiomis, lydėjo praeinant gražiais žvilgsniais, o grįžtančius iš manevrų gėlėmis apdovanojo ir barstė jiems kelią. Tai visa parodo, kad kariuo-

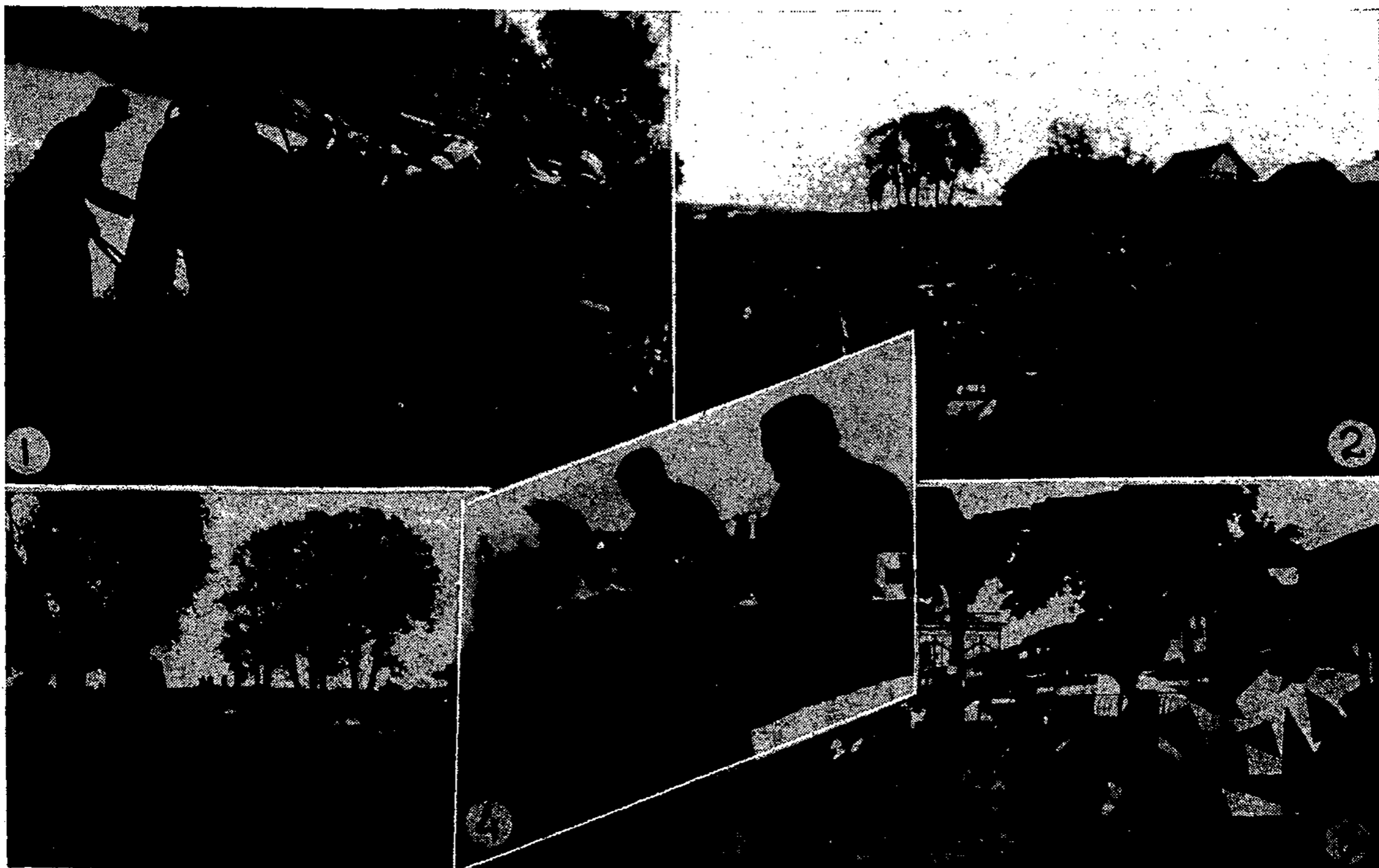
menė ir visuomenė arti vieni kitų, kad visų vienodai suprantamas mūsų tikslas — būti pasirengusiems galiams pavojams, kad galime būti atsparūs ir kovos lauke.

Toksai kariuomenės patikrinimas manevruose turi be galo daug reikšmės ir kariai tą reikšmę neabejotinai visi vienodai supranta, nes tas, kam brangus savo kraštas, kam rūpi nepriklausoma ateitis, kitaip manyti negali. Atrodo viskas dirbtina, negirdėti kovos sviedinių, nematome sužeistųjų ir t.t., tačiau tas dirbtinumas visai arti tikrovės. Kariuomenė turi nuostolių ne tik nuo priešų kulčių, bet ji susmunka karo lauke, jei nepasirengus tiems veiksams. Krašto vietovė nesikeičia, veiksmų pobūdis palieka visada tas pats, telieka tik pritaikinti prie vietovės turimas priemonės. Kad priemonės gerai veiktų, būtinas apmokytas aparatas, pasiryžę kovoti kariai ir energingi vadai. Manevrų metu visus tuos elementus turime kartu, ginklų rūšis sujungiame krūvon, kurios įpranta bendradarbiauti ir siekti vieno ir to paties tikslo. Vadinasi, taikos metu pasirengiame, išmokstame, išsivežę į vietovę pritaikome priemones, parenkame taikinius, išmokstame greitai ir tiksliai panaudoti.

Taigi, kariai, po manevrų gerai dar kartą pergalkime, kokios naudos juose gavome, o kas juose nebuvo, pasiklausinėkite pas manevrų dalyvius ir taip pat prisiminkite jų reikšmę. Kas turi menką supratimą apie manevrų naudingumą, jam būtinai išaiškinkite, prisimindami kario pašaukimą ir bendrąjį visos tautos bei valstybės tikslą.

Šiandien galime džiaugtis, kad turime daug gerų ir ištikimų tėvynės sūnų, pasirengusių ginklą vartoti; šiandien mums dar daugiau džiugu, kad su mumis ir visa visuomenė. Tatai mums, kariams, duoda dar daugiau jėgų ir įpareigoja dar stropiau budėti tėvynės sargyboje.

A. J.

Poilsis manevrų metu

Grižo gėlėmis papuošti kariai

Tauta parodė savo gynėjams karštą meilę

Kariuomenės rudens manevrams pasibaigus, mūsų kariuomenė šeštadienio rytą pasijudino iš Kėdainių nuolatinių savo būstinių link. Kad nebūtų didelio susigrūdimo, žygis namo vyko atskirais daliniais tarp šeštos ir dvyliktos valandos.

Garbingiesiems krašto gynėjams grįžtant per sodžius ir miestelius, įvyko kažkas nepaprasto, džiugaus, įvyko faktai jaudinę lietuvių širdį. Tai mūsų tautos gražiomis formomis parodyta Lietuvos kariui meilė. Nebuvo jokių pasiruošimų, jokių raginimų, o vis dėlto taip nuoširdžiai ir gražiai buvo sutikta pakelėj sodžiuose ir miesteliuose grįžtanti iš didžiojo darbo kariuomenė. Josvaniuose, Babtuose, Labunave ir kitose vietose gyventojai išpuošė vartus, prie kurių su gėlėmis susirinkę, mėtė jomis į pasirodžiusius karius ir reiškė savo džiaugsmą šiltais, nuoširdžiais žodžiais. Kaišiadoryse grįžtančius ulonus gyventojai pasitiko su ypatingu entuziazmu. Griežė šaulių orkestras, minios šaukė valio ir barstė gėles. Visus karius apdovanojo dovanomis. Taip pat jaudinančiai buvo sutikti šaunieji mūsų raiteliai Žiežmariuose ir kitur. Visuomenė pasitiko su vėliavomis, gėlėmis, dovanomis. Šaukta šimtai kartų valio. Tokio nuoširdumo sutikti, kariai pamiršo nuovargį. Jie pajuto savo širdyse karštą dėkingumo jausmą. Visuomenė džiūgavo grįžtančią kariuomenę ir darė tai vėdamą gryno širdies jausmo. Ji reiškė tuomi didelį savo pasitikėjimą ginkluotomis krašto jėgomis, šventai įsitikinusi, kad lietuviški sodžiai, miesteliai ir miestai visuomet bus tinkamai apsaugoti ir apginti. Už tai visuomenė ir rodė savo džiaugsmą grįžtantiems ginklo pareigūnams.

Labai išpūdingai grįžtančios dalys buvo sutiktos laikinojoje sostinėje, Kaune. Šeštadienio naktį pastatyti ties Lukšio gatvės susikirtimu su Laisvės alėja puošnūs vartai. Juose išrašyta reikšmingi žodžiai: Sveiki, tėvynės gynėjai. Jau nuo 13 val. prie vartų pradėjo rinktis su gėlėmis minios žmonių. Nebesutildami, žmonės nusitiesė visais Lukšio gatvės ir Laisvės alėjos šonais. Su besišypsančiais veidais nekantriai laukė kauniečiai apie 14 val. turėjusių pasirodyti dalių. Įspū-

dį dar didino ties vartais išsirikiavę spalieriais šaulių ir jaunaliuvių būriai. Atvyko įgulos viršininkas gen. Adamkavičius, šaulių S-gos vadas plk. Saladžius, miesto viceburmistras Rusteika ir k. Pasirodžiusias pirmąsias kuopas kauniečių minios pasitiko griausmingu ir nuoširdžiu valio. Prie vartų priartėjusią gen. št. plk. Čepausko vadovaujamą vorą pasveikino nuoširdžiais žodžiais viceburmistras Rusteika. Kauniečiai šaukė kariams valio, dalino ir mėtė gėlėmis, kaišė pilnaviduriais jurginiais kulkosvaidžių vežimėlius, šautuvus, oerlikonus. Daugelis karių gavo didžiules puokštes gėlių. Sutikimas buvo jaudinantis ir didingas. Toliau žygiuojančius per miestą karius žmonių minios, tirštai nustojusios abu šalygatvius, vis tebesveikino džiaugsmingai ir dalino gėlėmis. Daugelio akyse nuo susijaudinimo matėsi džiaugsmo ašaros. Ilgos kelionės išvarginti kariai, tokio nuoširdumo sutikti, atbudo, atgijo. Daugelis kuopų net sutartinas dainas užtraukė ir, tarytum visiškai nepalieti varginančios kelionės nuovargio, ryžtingai, darniai žengė. Vienoj vietoj nuo žmonių minios atsiskyrė mažytė mergaitė ir bėgdama prie karių gretos šaukė: tėtyte, tėtyte! Ji pamatė savo tėvą. Žmonių minias iki ašarų sujaudino tėvo — kario susitikimas ir pasisveikinimas su drašia dukrele.

Rugsėjo 20—27 dienos bus niekuomet neužmiršamos mūsų tautai. Tai istorinės dienos. Kariuomenė parodė didžiųjų manevrų metu puikų savo pasiruošimą, žinojimą, patvarumą ir ryžtingumą. To didžiojo darbo eigą tauta sekė su didžiausiu susidomėjimu. Ji džiaugėsi to darbo sėkme, džiūgavo. Užtat ir sutiko taip nuoširdžiai grįžtančią iš didžiųjų manevrų kariuomenę.

Tauta išlaikė tikro sūnaus egzaminus. Ji parodė, kaip karštai myli lietuvis ginkluotą savo brolių, nepriklausomybės saugotoją. Tokio džiaugsmo ir nuoširdumo seniai bebuvom matę, nuo pat nepriklausomybės karų. Iš prigimties lyg ir šaltesnis, kietesnis jausmo lietuvis parodė savo širdį, parodą tą didžiąją meilę. Džiugu mums visiems. Tauta nuo šiol be mažiausių šešėlių pasitiki mūsų kariuomenę ir atiduoda jai į ran-

Vainikais pasipuošęs Kaunas pasitinka iš manevrų grįžtančius savo karius
M. Smečchausko nuotr.

Kauno įgulos kariai,
apdovanoti gėlėmis,
grįžta iš manevrų

M. Smečchausko nuotr.

kas savo rytojų, savo likimą. Pasitiki ir kariuomenė tauta. Su ramia sąžine gali dirbti lietuvis tautos kultūrinimo ir savo asmens tobulinimo darbą. Niekam ne-grasydamas, tačiau nuo to, į ką turi šventą teisę, niekuomet neatsisakydamas, lietuvis sėkmingai gali tęsti didžiuosius tautos darbus. Tuos darbus, kurių sėkmingos eigos ir užbaigos įsakmiai reikalauja lietuvių tautos garbingoji praeitis.

Mūsų kariuomenės asmenyje rugsėjo 26—27 d. tauta nulenkė savo galvas ir prieš tuos, kurie žuvo kautynių lauke. Nusilenkė ir prieš tuos, kurie atsigulė šaltan žemelėn taikos metu, besiruošdami tautos stiprinimo ir gynimosi darbams, kaip taurūs ir garbingi pareigūnai.

Ats. j. ltn. Žukauskas

Visuomenė moka gerbti karius

Po sunkių manevrų žygių karių stiprios gretos grįžta namo. Grįžta iš didelio žygio, grįžta parodę, kad reikiant mokės ir sugebės tinkamai apginti savo krašto sienas. Grįžta iš didžiųjų praktikos darbų, didžiųjų karinio mokslo pamokų, išlaikę karinius egzaminus.

Tai suprato patys kariai, tai suprato ir plačioji mūsų visuomenė. Pakelėmis atsistojo vainikais apipinti sutikimo vartai, visuomenės būriai sustojo praleisti grįžtančias iš manevrų namo geležines karių gretas, gėlės papuošė karių krūtines, jų ginklus; gėlės pabiro po sunkiomis karių kojomis. Iš visuomenės krūtinių išsiveržė džiaugsmingas valio. Tai visa tau, garbingasai Lietuvos kary, kuris rengiesi reikiant ginti savo šalį, dėl jos pavargti ir pasiaukoti.

Ne tik Kaunas gražiai ir nuoširdžiai sutiko savo įgulos karius, bet ir kitų vietų visuomenė tuo pat pasizymėjo, sutikdama savo grįžtančius iš manevrų karius. Net ir tos vietos iškilmingai praleido karius, kuriuos retai temato žygiuojančias karių gretas.

Tai gražus simboliškas visuomenės ir kariuomenės bendravimo ir meilės pasireiškimas, lietuviškosios karinės ir visuomeninės sielos susiliejimas į vieną didžią patriotinę sielą, kuri žada Lietuvai stiprybę ir vieningumą, ginant savo gimtąją žemę, jos saugumui aukojant fizines ir moralines jėgas. Tokie reiškiniai ryškiai pabrėžia, kad kasmet vis labiau artėja mūsų

kariuomenė su visuomene, meilė mūsų kariuomenei šuoliais bręsta ir visuomenė vis geriau supranta, kas yra tautai karys. Tokie šilti meilės pareiškimai labiau suglaudžia į vieną galingą kūną ginkluotąją ir neginkluotąją tautos dalį.

Nuolat įvairiausiomis progomis išsiveržia visuomenės simpatijų pareiškimai kariams, karių talka kultūrinėje srityje visuomenei, vienu su kitais bendradarbiavimas ugdo mumyse įsitikinimus, kad mes kaskart vis labiau stiprėjame ne tik fiziškai, bet ir morališkai, ir būsime atsparūs prieš visokius pavojus. Tas pats ir priešams pabrėžia, kad pavojaus valandą jie Lietuvos vidaus neišsprogdis ir lietuviškosios visuomenės neatkirs nuo fronte kovojančios kariuomenės. Kariuomenė ir visuomenė petys į petį stos kovon, kaip nesugriaunama mūro siena.

Manevrų pabaigos iškilmės, surengtos pačios visuomenės, gražus ir patrauklus reiškinys. Lietuviškųjų darželių gėlės, priglautos prie lietuviškųjų karių krūtinių, stiprina karius, šalina jų nuovargį, kelia jų dvasią ir ryžtumą siekiant savo užsibrėžtų tikslų.

Pamenu nepriklausomybės kovų laikus. Ir tada neretai pasitaikydavo, kad sesės savo lietuviškųjų darželių gėlėmis apipindavo karių krūtines. Kiek jos sukeldavo kovose ryžtumo, kiek pakeldavo dvasią, nes jausdavai savo visuomenės meilę, o tai jaučiant, ugingai stiprėdavo noras tą pačią visuomenę apginti nuo priešų ir žūt būt né žinganio nepasitraukti iš savo pozicijų, kad priešai neištryptų tų lietuviškųjų darželių, kurių gėlės švelniai glamonėja mūsų krūtines. Dar ir šiandien, po keliolikos metų, pas vieną kitą nepriklausomybės kovų dalyvį rasi tokių darželių relikvijų — jau pajuodavusių nuo daugelio metų, uoliai saugomų nuo subirėjimo gėlės lapelių. Tą reikšmę gerai supranta, kas ją yra pergyvenęs neužmirštamose valandose.

Džiaugdamiesi mūsų visuomenės mokėjimu pagerbti savo karius, kartu tenka pageidauti, kad tokie reiškiniai, tokie simpatijų pareiškimai kariuomenei, virstų tradiciniais. Kur tik pasitaiko proga — tegu visuomenė pareiškia savo sielos jausmus kariuomenei, o kariai tegu padeda visuomenei kultūrinėje srity, ką kasmet vis labiau galime pastebėti. Tik bendraudami, arti vienas kito būdami, mokėsime kitas kitą gerbti ir pamilti.

St. Juodlis

Šaukimas į kariuomenę

(Iš parengtos spaudai knygos „Vytuko užrašai“)

Vieną dieną, jau praėjus vasarai ir artinantis rudeniiui, buvau sujaudintas vieno nelaukto ir netikėto įvykio. Parėjęs iš miestelio, mane pasišaukė tėvelis:

— Vytuk, ateik pas mane. Ši tą iš miestelio parnešiau ir tau.

— O ką, tėveli, parnešei? — iš tolo šaukiau, bėgdamas prie jo.

To tai jau tikrai nesitikėjai, — pasake jis.

Ką gi man tėvelis galėjo parnešti, kad net į kambarį pas save šaukiasi, galvojau?... Niekaip negalėjau atspėti. Kai prieškambaryje sutikau mamytę, mano širdis dar smarkiau pradėjo plakti.

— Vytuk, tau laišką tėvelis parnešė, — pasakė ji. — Ir labai svarbų.

Man laišką?!... Ir labai svarbų?!... Visai sumišau, išgirdęs tuos mamytės žodžius.

Mamytė nusišypsojo ir kartu su manim įėjo į kambarį. Ji, matyt, jau viską žinojo, nes ramiai pasakė:

— Tikrai nustebsi, Vytuk.

Tėvelis atsisėdo už stalo, išsiėmė iš kišenės laišką ir tarė:

— Paklausk, Vytuk. Tu vis norėjai būti kareiviu, štai tavo svajonė jau išsipildė...

Ir, išskleidęs kažin kokį popierėlį, pradėjo skaityti:

— Vytukas Daumantas šiais metais šaukiamas stoti į kariuomenę. Tuoj turi užsirašyti Žemosios Pamenunės pradžios mokykloje!...

Tai išgirdęs, išplėčiau akis iš nustebimo. Mano veidas, matyt, tiek pasikeitė, kad tėvelis net balsu susijuokė:

— Na, ir ko taip nustebai? — pasakė jis.

— Tėveli, argi tai tiesa? — sušukau.

— O kaip gi. Žinoma, kad tiesa. Gal tu manai, kad aš juokauju? — rimtai atsakė tėvelis.

— Mamyte, mamyte, aš — kareivis, — šaukiau. — Tikras kareivis... Jau nebebūsiu daugiau mažų Vytuku, bet — Vytautu kareiviu...

— Jam reikės naujų batų ir gražesnių rūbų, — pasakė tėvelis mamytei. — Po pietų gal nueisite abudu pas siuvėją?

— Gerai, — atsakė mamytė, — man ir daugiau reikalų miestelyje yra.

Pamačiau, kad tėvelis visai rimtai apie tai kalba. Mano nustebimui nebuvo galų. Aš išėisiu į kariuomenę. Aš — kareivis. Dievulėli mano! Ar aš galėjau to tikėtis šiandien.

— Ar tau nebus gaila palikti manęs, — paklausė mamytė.

Ak, aš visai apie tai nepagalvojau.

— Gaila..., — atsakiau nuleidęs galvą.

— Bet ką gi padarysi, — pasakė tėvelis, — jei jau syki reikia, tai reikia. Verkdamas kaktos neištaisysi,

anot tos patarlės. Argi bus gražu, jei visą laiką paskui sekios...

— Žinoma, — atsakė mamytė.

— Tėveli, ar aš turėsiu ir tikrą šautuvą? — paklausiau.

— Visą, kas tik reikalinga tokiam kareiviui, kaip tu, — atsakė jis.

— Vytuk, neužmiršk, kad popiet eisime pas siuvėją. Neišbėk toli į laukus, — įspėjo mane mamytė ir išėjo.

Nieko nelaukęs, sprukau pro duris. Kiek tik kojos nešė, bėgau tos nelauktos naujienos pranešti seneliui. Jį radau kieme.

— Seneli, — sušukau uždusęs, — aš išėinu į kariuomenę. Ir tuoj tuoj... Būsiu kareivis, tikras kareivis. Medinio šautuvo man jau nereikia... Paliksiu tavę ir išvažiuosiu. Bet kai pasiilgsiu, seneli, tavęs, tai vėl sugrįšiu...

Senelis nusišypsojo ir tarė:

— Koks bus iš tavęs kareivis, jei nė pradžios mokyklos nesi baigęs. Nė laiško, kaip reikiant, mums neparašysi...

— Laišką parašysiu, seneli. Juk teta mane daug išmokė. O kam daugiau to mokslo?

Senelis ramiai pažvelgė į mane, ir aš supratau, kad būsiu nei šį, nei tą pasakęs, ir tuoj pasitaisiau:

— Būtų gerai ir į mokyklą, bet ką padarysi, kad šaukia į kariuomenę. Argi nepaklausysi?... Seneli, o ar labai sunkus tikras šautuvas?

— Tu gausi lengvutį ir mažą šautuvėlį. Dviem piršteliais galėsi jį valdyti. Tik reikės gerokai pasimiklinti. Aš jau jo valdyti nesugebėčiau.

— Kas tai per šautuvas? — nustebau. — Kaip gi aš jį valdysiu, seneli, jei net tu nesugebėtum? — ir žiūrėjau į mažas savo kumšteles ir į dideles senelio rankas. — Seneli, juk tavo rankos tokios stiprios... Daug stipresnės už mano...

— Tas tiesa, Vytuk. Bet šitam šautuvui valdyti maža rankų stiprumo: reikia įpratimo, miklumo, ilgo mokslo. O mokytis šitą šautuvą valdyti lietuviams rusai neleido, nes tai labai pavojingas šautuvas, pavojingėsnis net už tą, kuris paraku užtaisomas.

— Nesuprantu, seneli, — pasakiau. — Koks tai šautuvas? Kuo jį užtaiso? Tai norėčiau tokį šautuvą turėti...

— Ir aš norėjau, ir visi lietuviai norėjo, bet rusai neleido, — kalbėjo senelis — Mes tada slaptai įsigijom tuos šautuvus ir šaudėm į rusus, mūsų tėvynės pavergėjus. Ir žinai, kas tada geriausi šauliai buvo? Neatspėsi: Basanavičius, Kudirką, Maironis...

— Bet, seneli, juk jie tik knygas rašė, — pasakiau nustebęs.

— Knygos ir yra tas šautuvas, apie kurį kalbu, — atsakė senelis.

Nustebęs žiūrėjęs į senelį ir tyliai paklausiau:

— Nesuprantu, seneli... Tai tikro šautuvo aš negausiu? Kokia ten bus kariuomenė, jei mus knygomis apginkluos?

— Ne tik knygomis, bet jus ten apginkluos sąsiuviniais, pieštukais, plunksnomis...

— Tai juk mokykla, seneli, mokykla... — sušukau.

— Tai mokykla, mokykla... — tyliai pakartojo senelis ir nusišypsojo. — Mokykla ir yra ta kariuomenė, ta mažų vaikų armija, kuri mokosi vartoti tuos pavojinguosius priešui ginklus — knygas ir sąsiuvinius. Į šitą kariuomenę ir tu stosi! Į tikrą kariuomenę tu dar per mažas. Bet ir šitoj mažų vaikų armijoje tu gali daug padėti savo tėvynei. Tikėk, Vytuk, jei mes būtume turėję daug mokytų vyrų, būtume turėję daug knygų, mums nebūtų reikėję taip ilgai svetimiesiems tarnauti, tiek nuo jų kentėti...

— Bet dabar mes niekam, seneli, netarnaujam, mūsų tėvynė laisva, tai ir mokytis vyrai ir knygos mums nereikalingos, — pasakiau.

— Ei, tu mažas gudruoli, argi jau užmiršai, kad mes nebeturim Vilniaus, kad iš mūsų nori atimti Klaipeidą, kad joi yra daug mūsų brolių, užmiršusių savo tėvynę, kad mums reikia sunkiai, labai sunkiai su priešais kovoti. Bet jei mes būsime visi mokytis, net mokytesni už juos, nepasiseks jiems mus nuveikti. Be to, mūsų tėvynė ilgus metus buvo svetimųjų pavergta, už tai ji atsiliko nuo kitų šalių. Dėl to su dideliu stropumu ir uolumu turime mokytis, daug dirbti, kad kitus pasivytume ir pralenktume. Tad, jei myli, Vytuk, savo gimtąją žemę, turi būti uolus mokinys, geras šios kariuomenės kareivis, kad užaugęs galėtum būti geru, tikru savo tėvynės sūnumi. Manau, dabar suprasi ir žinosi, kam reikia mokytis, gerai mokytis... — pabaigė senelis. Paskui dar pridėjo: — Ir mokinys ir kareivis mokosi ginti tėvynę, jai tarnauti. Jų abiejų darbas turi būti sąžiningas ir stropus. Tikiu, kad ir tu būsi geras mokinys, kad reikalui esant, galėtum tėvynei padėti ir knyga ir ginklu...

— Taip, aš stengsiuos... Prižadau tau, seneli, — pasakiau jam.

Kieme buvo visiškai tylu. Nei medžiai neošė, nei vėjas nepūtė, nei joks paukštis nedrįso surikti. Gal visi klausėsi senelio pasakojimo, gal visi laukė, kada aš pasakysiu: prižadau tau, seneli. Šie žodžiai, mano tarti, suskambėjo kaip silpni varpelio garsai. Bet jie giliai susmigo į mano širdį.

Taip, aš būsiu geras mokinys, kad paskui galėčiau būti geru kareiviu...

— Prižadau tau, seneli...

Šių žodžių, šio pasižadėjimo, kurį girdėjo senelis, kieme augantis beržas ir sena, parimusi obelis, aš ir ligi šiol neužmiršau. Neužmiršiu jų niekad.

Vyt. Tamulaitis

Mokiniai su gėlėmis sutinka iš manevrų grįžtantį 3 dragūnų Geležinio Vilko pulką

KĖDAINIŲ MOKSLEIVIAI PALYDĖJO A. A. LTN. SKARŽINSKĄ

Kėdainių valstybinės gimnazijos vyresniųjų klasių mokiniai ir mokinės palydėjome tragiškai žuvusio a. a. ltn. Skaržinsko karstą nuo miesto ligoninės iki miesto ribų. Liūdnai ir tyliai ėjo mūsų voros paskui a. a. leitenantą, atiduodamos paskutinę pagarbą. Nevienas lydėjo su ašaromis.

Vijoklis

KARIUOMENĖS MANEVRAI — DĖMESIO CENTRE

Paskutinėmis dienomis visi Kėdainių mokiniai kalbėjo tik apie didžiuosius kariuomenės manevrus. „Raudonieji veržiasi priekin. Mėlynieji narsiai ginasi. Raudonieji artinasi prie Kėdainių“, girdėjosi kiekviename kampely. Ypač įdomu buvo paskutinę manevrų dieną, kai pro klasių langus nuolatos švaistėsi lėktuvai, gaudė šūviai, mieste, gatvių susikryžiuose, matėsi užmaskuoti oerlikonai, o dešiniame Nevežio krante — įsitvirtinę kariai. Sunku buvo tomis dienomis sėdėti klasėse. Veržėmės manevruoti kartu su kariuomene.

Vijoklis

GRAŽIAI SUTIKO GRĮŽTANČIUS IŠ MANEVRŲ

IX. 27. Marijampolės igula grįžo iš manevrų. Karius sutinkant, dalyvavo ir moksleiviai. Ties bažnyčia susirinkę, jie negailėjo triukšmingų ovacijų, tuo parodydami, kad myli ir gerbia tėvynės gynėjus.

Ignis

Moksleiviai sveikina grįžusius iš manevrų karius

Berniukai:

Sveikas, ponas vade-
Sveiki, karininkai!
Mūsų jaunos širdys
Prie karių palinkę!
Tarp žalių milinių
Mūsų akys džiaugias.
Jūsų žingsniais eisim,
Jūsų dvasioj augam.
Nėr šalies gražesnės
Už tėvynę mūsų.
Juk ir mes kareiviais
Savo žemės būsim!
Jūsų kietos pėdos

Mums pramynė taką,
Ir vienodu ryžtu
Jaunos širdys plaka.
Tad valio jums, broliai!
Nes jūs ginat tautą,
Kad ji savo plotuos
Amžius viešpatautų!

Mergaitės:

Sveikiname vadą,
Sveikiname karį!
Linkime sveikatos,
Linkim viso gero!
Karžygiai, mergaitėms
Leiskit pasigirti:

Mes užaugsim darbščios,
Mes užaugsim tvirtos!
Laisvo krašto vyrai,
Jūsų rankoj skydas;
Jums vaduoti Vilnių,
Jūsų žygis didis!
Mums garbė padėti,
Tvarstyti ir guosti
Nuo sostinės žemių
Iki jūros uostų!
Jūsų plieno kardas,
Mūsų žalios rūtos,
Kad vienybės ženklų
Amžių amžiams būtų!

S. L-s

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

IŠKILMINGAS KARIUOMENĖS SUTIKIMAS TAURAGĖJE

Rugsėjo 28 d. Tauragės visuomenė, organizacijos ir mokyklos susirinko prie Dariaus-Girėno gatvėje pastatytų garbės vartų sutikti iš manevrų grįžtančią kariuomenę.

Į sutikimo vietą atvyko Tauragės administracija su komendantu plk. Bužinsku, apskr. viršininku p. Petrausku ir miesto burmistru p. Jurgilu priešaky.

Burmistras visuomenės ir organizacijų vardu pasakė nuoširdžią kalbą, į kurią atsakydamas 3 kaval. pulko vadas plk. Reklaitis pareiškė: „...Nors mes mindžiojome penkių apskričių žemes, nors mūsų žirgai pavargę ir mes padarėme daugiau kaip 1000 km kelio, bet mes savo tikslą pasiekėme. Mes mokėmės kariauti taikos metu, kad tas žinias, reikiant, galėtume pritaikyti ginant mūsų tėvynės — Lietuvos laisvę. Dėkojame už tokį nuoširdų ir retą sutikimą ir pasitikėjimą. Mes tikime, kad visuomenės neapvilsime...“

Griausmingas valio palydėjo pulkininko žodžius.

Kariuomenei žygiuojant ir maršui griežiant, pasipylė gėlių lietus.

Gėlėmis buvo nuklotas visas kilometras kelio. Mažieji vaikai mojavo vėliavėlėmis.

Tauragės visuomenė šiame sutikime parodė, kaip gerbia ir myli savo karius ir kad visuomet eis kartu su jais.

A. Vilainis

IŠKILMINGAI SUTIKO MARIJAMPOLĖS ĮGULĄ

Rugsėjo 27 d. grįžusią iš manevrų ir einančią į bažnyčią Marijampolės įgulą, organizacijos ir visuomenė iškilmingai sutiko. Įgulos viršininką plk. Svylą pasveikino kan. Stakauskas. Griausmingi visuomenės kariai ir karių visuomenei valio aidėjo po visą Marijampolės miestą. Pulkininkas Svylas buvo apdovanotas gėlėmis.

Ignis

KAIŠIADORIEČIAI PAGERBĖ ULONUS

Rugsėjo 27 d. apie 15 val. per Kaišiadoris grįžo iš manevrų šaunioji mūsų kariuomenė — ulonai. Vos spėjo čia ateiti žinia apie kariuomenės pasirodymą, tuoj susirinko žmonių minia, atvyko šaulių moterų būrys su gėlėmis ir šaulių orkestras. Prajojančius karius apmėtė gėlėmis, visuomenė šaukė valio ir kėlė ovacijas. Ta pačia proga kariai įteikta dovanų — popierosų ir kt. Visų veiduose spindėjo ryžtingas artinimasis su kariais ir reiškiamas jiems didelis nuoširdumas.

Tą dieną panašiai iškilmingai ulonus sutiko dar Žiezmariai ir Kruonis.

J. Marma

DALYVAVUSIEMS MANEVROUSE BENDRI PIETŪS

Ryšių bataliono kariai, dalyvavusiems kariuomenės rudens manevruose, rugsėjo 2 dieną buvo suruošti bendri pietūs.

Bendrujų pietų metu bataliono vadas plk. ltn. Vitkauskas trumpai apibrėžė kariuomenės mokymo svarbą šiais žodžiais: „Kariuomenės mokymas suskirstomas į tris periodus: mokymą namie, pratimus poligone ir manevrus. Iš šių trijų periodų itin pabrėžtinai paskutinysis, nes jis daugiau pareikalauja įtempti visas kūno ir dvasios pajėgas. Jei šiame paskutiniame mokyme viršininkai ir valdiniai dirbs darniai, su pasiryžimu ir energija, tai ne tik bus laurų vainikais apvainikuoti pirmieji du periodai, bet ir tikrose kautynėse atneš mums pergales triumfą.“

Baigdamas, b-no vadas krašto aps. ministerio ir kariuomenės vado vardu padėkojo kariai už sąžiningai ir gerai atliktus darbus.

P. Medalinskas

SU DAINOM IŠ „FRONTO“

Rugsėjo 27 d. 13 val. 1 p. p. su galingomis dainomis grįžo iš didžiųjų manevrų į nuolatinę stovėjimo vietą — Ukmergę. Čia ji su džiaugsmu sutiko miesto gyventojai.

U-tis

SU DAINA 80 KILOMETRŲ

Rugsėjo 22—25 d. 7 p. p. I b-no paleidžiamieji į atsargą kareiviai buvo išvykę į Viešvilės miškus, nuo Pagėgių per 40 km, atlikti paskutinių kautynių šaudymo pratimų. Šį pratimą gan vykusiai atliko kulk. kuopos vyr. pusk. A. Rudauskas. Šaulių kuopos atliko grandies ir skyriaus kautynių šaudymus ir puolimus. Visi šaudymai ir pratimai buvo gan gerai ir vykusiai atlikti, už ką b-no kariai iš b-no vadovybės gavo padėką.

Nors oras žygiui buvo ir nelabai palankus, bet kareivjai visą laiką traukė linksmas dainas, kuriomis praeivius žavėjo ir privertė palydėti.

San. pusk. M. Grinius

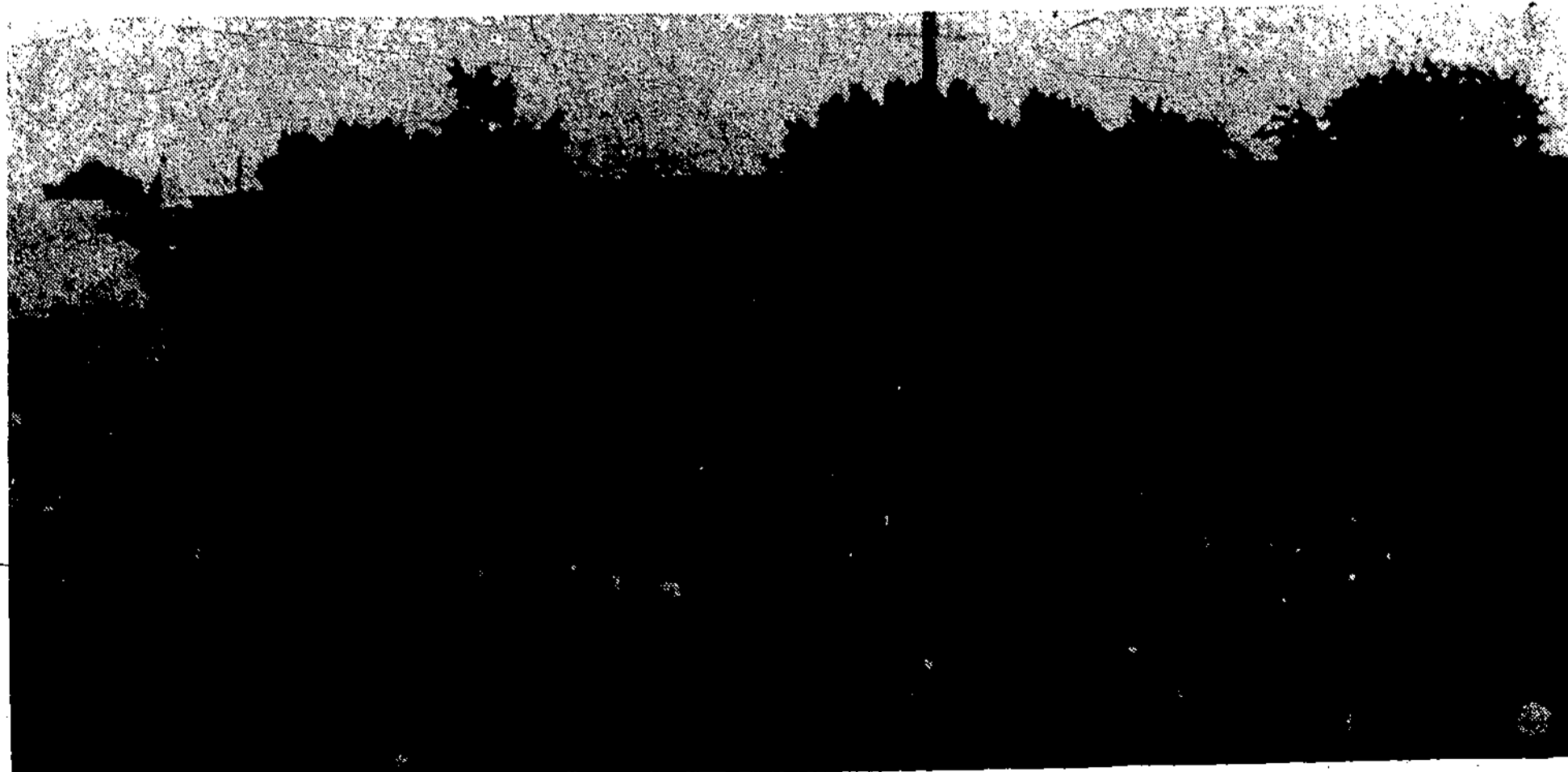
GERAI PASISEKĖ PRIZINIS ŠAUDYMAS

3 pėst. Vytauto Didžiojo pulko II batalionas rugsėjo 12—14 d.d. atliko prizinį šaudymą iš šautuvų.

Bataliono nugalėtoju išėjo 6 kuopa, kurios šauliai 1) grandinis Jurkevičius Stasys išmušė 100 tašk., 2) grand. Paspirgėlis Jonas 97 tašk., 3) jaun. pusk. Šležas Fricas 96 tašk., 4) grand. Mankus Juozas 94 tašk., 5) grand. Liutkus Antanas 91 tašk. ir 6) eil. Jankantas Juozas 90 tašk.

4 ir 5 š. kuopų kariai irgi neblogai sušaudė, nes daugelis iš jų išmušė per 90 taškų.

J. Būga

Kaišiadoriečiai entuziastiškai sutinka pražygiuojančius ulonus

GIRTINI LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ UŽSIMOJIMAI

Spalių 9 d. dailininkui gr. Norkui režisuojant, liktiniai puskarininkiai stato veikalą: „Taip mirdavo lietuviai“. Šio veikalą pastatyme dalyvauja ir keli Tauragės šaulių teatro artistai mėgėjai.

Veikalo pastatymui siuvami ir nauji kostiumai, daromos grandiozinės dekoracijos. Patį veikalą papildys orkestras ir choras. Choro daliai vadovauja dirigentas vyr. pusk. Mikšys, orkestro daliai muzikas kapelm. Visockis.

Veikalas, vaizduojantis Pilėnų pilies ir kunigaikščio Margio garbingą žuvimą savo krašto laisvės sargyboje, ypatingai svarbu matyti ne tik mums, kariams, bet ir visam Lietuvos jaunimui.

N.

RENGIAMĖS LEISTI LAIKRAŠTĖLĮ

Prieš keleris metus butegeidininkai leido savo šafirografo tuotą laikraštėlį, kurį paskiausiai vėl norima atgaivinti. Bendradarbiais susibūrė didesnė dalis liktinių puskarininkių. Redakcinę komisiją sudaro jaun. ltn. Namajūnas, jaun. pusk. Skrinskas, poetas gr. Zablackas, dailininkas gr. Norkus ir viršila Razbadauskas. Pirmojo numerio pasirodant tenka laukt artimiausiu laiku.

Ilg.

RENGIAMAS DIDELIS KONCERTAS

Šių metų kariuomenės šventę norima iškilmingai atšvesti. Visuomenę supažindinti su 7 p. pulke dirbamais kultūriniais darbais, rengiamas didelis koncertas, kuriame pasirodys pulko orkestras, kapelm. Visockio vadovaujamas, ir liktinių puskarininkių-šaulių jungtinis choras, vyr. pusk. Mikšio diriguojamas, veikia bendroje kapelm. Visockio vadovybėje. Choras repetuoja muzikos veikalą „Žalgiris“, o orkestras daug klasinių veikalų išsirašo iš užsienio.

Tokiais karių pasirodymais tenka džiaugtis.

Ilg.

GERI ŠAULIAI — PRIEŠUI SMŪGIS

Priešlėkt. aps. rinktinės jauni kareiviai iki rugsėjo 23 d. atliko C grupės, II klasės 1, 2, 3 rengiamus ir pagrindinį šaudymų pratimus. Šaudymo pratimams techniškai buvo gerai pasirengta, todėl šaudymo rezultatai labai puikūs. Retenybė, jei kuriam nepavyko pataikyti. Patys jauni kareiviai lenktyniavo dėl didesnio taškų skaičiaus — dėl geresnių rezultatų.

Pusk. Mažrimas

PUIKUS STYGŲ ORKESTRĖLIS

2 art. pulko II grupės eil. Germano Česlavo pastangomis suorganizuotas karių mėgėjų stygų orkestrėlis. Orkestrėlį sudaro 7 žmonės su smuikom, mandalynom, gitarom, balalaikom ir kt. instrumentais. Minėti griežikai jau ir prieš kariuomenę buvę įvairiuose orkestruose. Ypatingai gerai pasirodo smuikininkas grandinis Justinas Bartkus.

Kadangi mūsų įgula dar neturi dūdų orkestro, tai minėtas orkestrėlis dažnai jį atstoja, ypač šventadieniais kariai susibūrę klausosi.

J. Būga

DIDELĖ 6 P. P. K. MARGIO PULKO SPORTO ŠVENTĖ

Rugsėjo 28 d. buvo tradicinė 6 p. pulko sporto šventė kareivinių mokymo aikštėje. 8,30 val. atvyko pulko vadas gen. št. plk. Lanskoronskis, kurį sutiko sportininkai. Pulko vadas palinkėjo sportininkams gero pasisekimo. Po pulko vado kalbos prasidėjo programinė dalis, kurioje buvo įvairūs bėgimai, mėtymai, patrulio žygis, šaudymai kovos šoviniiais iš karinių šautuvų, bendros mankštos su šautuvais ir be šautuvų, palapinių statymas, pavojus ir komiški žaidimai. Šaudoma buvo kiekvienam šauliui po 10 šovinių į 24 žiedų taikinį, stacionom nuo rankos ir gulom nuo rankos. Kiekvienas dalinys išstatė po 4 šaulius į ekipą. Daugiausia taškų surinko ir pereinamą dovaną (6 p. p. karininkų Ramovės taure) laimėjo pirmus metus mokomoji kuopa su 776 tašk. iš 960 galimų. Individualinės dovanos teko 1 v. 3 k. j. pusk. Abdulskiui (su 207 tašk.), 2 v. mok. k. mok. Staponkui (207 tašk.), 3 v. 3 k. eil. Valančiui (203 tašk.). Nors pirmųjų dviejų taškai vienodi, bet pirmojo geresni priešpaskutiniai kliudymai, tuo ir nulėmė 1 vietą.

Nors pulko sporto šventė buvo ir darbo diena, bet į stadioną sutraukė nemažą klaipėdiškės visuomenės. Buvo atvesti ir kelių liaudies mokyklų mokiniai. Esant nors trumpam pertraukos laikui, visuomenę linksmino kareiviai komiškais numeriais, o pulko vadas protarpiais padarydavo mažų vaikučių ir mergaičių bėgimo lenktynes ir už laimėtas pirmas vietas vaikučiai gaudavo iš pulko vado dovanų, kurias tuojau pats garsiai skelbdavo publikai.

J. M-čius

Visi ilsimės

S. Narušio nuotr.

TURĖSIM PIONIERIŲ AIKŠTELĖ

7 p. p. II b-no vado nurodymais baigiama pionierių aikštėlė.

Pionierių aikštėlė kariai labai domisi, nes ji palengvins išmokti ir reikiant patiems visus reikalingus įrengimus bei įtvirtinimus pasidaryti. Aikštėlės darbus prižiūri vyr. pusk. Siniakovas, baigęs pionierių b-no mok. kuopą.

Rugsėjo 21 ir 22 d. 2 kulk. kuopos kareiviai, kurie neturėjo laimės būti poligone, kautynių šaudymus su uždaviniais atliko Viešvilės rajone. Tuo pačiu per 4 d. atliko 120 km žygį.

Virš. Ilekis

ZARASAI STATYDINASI ŠAULIŲ NAMUS

Jau prieš penketą metų buvo pradėti statyti Zarasuose šaulių namai, kuriems išmūryti pastatai kainuoja per 14.000 litų. Kadangi tuo laiku nebuvo vietos šaulių rinktinės, todėl nebuvo kam rūpintis lėšomis, ir namų statyba buvo palikta Dievo valiai.

Įsikūrus Zarasuose XXI šaulių rinktinėi, rinktinės vado rūpesčiu gauta iš valstybės izdo pinigine pašalpa ir jau pradėta statyti namai. Kad namas nekainotų tiek daug, rinktinė pati supirkinėja statybinę medžiagą ir tvarko darbus.

Namas statomas ant nuosavo sklypo, gana gražioje vietoje prie pat ežero. Dalis šio sklypo buvo gauta dovanai, dalis pirktą iš vietos gyventojų. Norima namą pastatyti, jei leis lėšos, nupirkti žemę, einančią nuo namo į ežerą, įrengti prie namo verandą, gražias gelių oranžerijas, suolelius; praveisti į ežerą plačią alėją, apsodintą medeliais, o ežere įrengti maudykles ir šaulių laivelį uostą.

Reikia pažymėti, kad įvykdžius sumanymus, Zarasų šauliai turėtų bene vieną gražiausių pastatų Zarasų krašte, ne tik namo, bet ir vietos patogumo ir grožio atžvilgiu.

Šiam kilniam darbui pritaria ne tik šauliai, bet ir visuomenė. Šauliai pasiryžę net apsidėti tam tikrais mokesčiais ir kiek gali aukoti namų fondui, kad tuo būdu įvykdytų semiai pradėtą darbą.

Šaulys Pr. Kunca

V-OS RINKTINĖS ŠAULIŲ SPORTO ŠVENTĖ

Kaišiadoryse, rugsėjo 20 d. buvo V rinktinės šaulių sporto šventė, kurioje dalyvavo ne tik jauni šauliai, bet buvo matyti ir vidutinio amžiaus sportuojančių. Šventėje buvo bėgimai, rutulio stūmimas, ietės metimas, šokimas į tolį, į aukštį, dviračių lenktynės, patrulio žygis, šaudymas šrateliais, sporto pratimai su šautuvais ir kiti. Pasižymėjusiems išdalinta daug dovanų.

Pažymėtina, kad nors šioji šventė buvo surengta paskubomis, tačiau pasiryžimas viską nugalėjo ir šauliai gražiai pasirodė visuomenei.

Jz. Saikelis

SIEMET ANTRI ŠAULIŲ MANEVRAI

Rugsėjo 27 d. buvo šaulių manevrai Aukštadvario rajone. Į manevrus atvyko ir rinktinės vadas plk. ltn. Žutautas. Manevrai pasisekė gerai, nes ir oras pasitaikė geras. Šie manevrai šį rudenį Trakų rinktinėje antri, — pereiną sekmadienį manevrai buvo Vievio rajone. Dabar dar liko manevrus įvykdyti Kaišiadorių rajone. Šauliai manevrais patenkinti ir kas kartą daro pažangą.

J. Marma

GERAI PAVYKĘ PRIEŠCHEMINĖS APSAUGOS KURSAI

Šiomis dienomis buvo išleistuvės Šilosėdų ir Palomenės šaulių būrių priešch. apsaugos kursų. Šie kursai gerai pavykę — pirmieji Trakų šaulių rinktinėje. Šilosėdų būryje yra įrengta ir slėptuvė — tai pirma Trakų ap. Čia žmonės praktiškai su jos įrengimais susipažinti renkasi būriais ir mano rengtis slėptuves pas save. Kursų metu buvo demonstruojamos cheminės medžiagos ir praktiškai naudotasi slėptuve. Bandymai duodavo gerų rezultatų.

J. Marma

NAUJAS VIRŠININKAS

Auto rinktinės ugniagesių komandos viršininkas ltn. Varnauskas perdavė komandą naujai paskirtam viršininkui j. ltn. Černiauskui.

KEIČIAMA MOKYMO PROGRAMA

Karo Būtų Valdyboje parengta nauja kariuomenės ugniagesių mokymo programa. Per 18 val. kariai ugniagesiai bus supažindinti su kariuomenės ugniagesių uždaviniais, pareigomis, su savo rajonais, ypač pavojingais gaisro atžvilgiu trobesiais, vandens šaltiniais savo rajone, su civilinėmis komandomis toje pačioje įguloje, pagaliau bus mokomi gesinti kaimo gaisrus paprasčiausių įrankių (kibirų, kablių ir t. t.) pagalba. Po to, per 86 val. bus išeinama Lietuvos Ugniagesių Sąjungos rikių ugniagesių mokymo programa. Per visas 104 mokymo valandas teorija einama pakaitomis su praktikos pratimais.

INSTRUKTORIŲ KURSŲ IV LAIDA

Kariuomenės ugniagesių instruktoriai, karininkai bei viršilos ir likt. puskarininkai, buvo rengiami special. kursuose 1928, 1930 ir 1932 metais. Atsižvelgiant į tai, kad komandų skaičius padidėjo, be to, daug kur pasikeitė baigę kursus viršininkai ir jų pavaduotojai, Karo Būtų Valdyba numato surengti kursų IV laidą artimiausiu laiku, gal būt, net spalio mėn. Kursai užsitęs apie 2 sav., (84 mokymo valandos), į juos numatoma pasiųsti apie 40 karininkų, viršilų ir likt. puskarininkų. Kursuose bus dėstoma ugniagesių organizacija, administracija, taktika, trumpa ugniagesybos istorija, gaisriniai siurbliai ir įrankiai (technika), priešgaisrinė apsauga (profilaktika), priešlėktuvinė apsauga, greitoji pagalba nelaimingais atsitikimais, arklių priežiūra. Lektoriais numatomi plk. ltn. Mašanauskas, inž. Drašutis, mjr. Ružancovas, mjr. Vaičius, gyd. Michailovas, kpt. Slyvauskas, kpt. Kazilionis, kpt. Baipšys.

PASIŪSTI GARBĖS ŽENKLAI IR LIUDIJIMAI

Kariuomenės ugniagesių inspekcija išsiuntė į dalis „Artimui Pagalbon“ ženklus ir medalius kariams, apdovanotiems šiais ženklais 1935 m. Pasiųsti ir ženklų liudijimai. Tuo tarpu medalių liudijimai dar nepadaryti.

7 P. P. — TAURAGĖS DARBO RŪMAI 5:1 (1:0)

Rugsėjo 27 d. 7 p. ž. K. Butegeidžio pulko aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp 7 p. p. ir Tauragės Darbo Rūmų Sporto Klubo. Šį kartą butegeidininkai parodė labai darnų žaidimą, laimėdami pirmą puslaikį 1:0, o bendrą 5:1, pulko naudai.

Algis

PRIEŠLĒKTUVINĖ — „SPAUDOS FONDO“ 6:0 — „COTTON“ 9:0.

Priešlėktuvinės aps. rinktinės futbolininkai savo aikštėje rugsėjo 24 d. žaidė draugiškas rungtynes su „Spaudos Fondu“, o rugsėjo 20 d. su „Cotton“. Abejas rungtynes laimėjo rinktinė 6:0 ir 9:0.

PIRMENYBIŲ RUNGTYNĖS

Futbolo pirmenybėse rudens rate iki spalio 1 d. yra sužaista 18 rungtynių. Tiek pat dar rungtynių liko sužaisti ir 1937 m. pirmenybių pirmasis ratas bus baigtas.

Paskutinės pirmenybių rungtynės davė tokias pasekmes: ŠŠ Kovas — LFLS 3:1, KSS — LGSF 4:, Tauras — Švyturys 4:2 ir Š MSK — Šaulys 0:0.

Lauktos su dideliu susidomėjimu ŠŠ Kovo — LFLS rungtynės koviečiams davė visai pelnytą pergalę. Nors koviečiai su atsarginiais, bet pirmą puslaikį baigė 2:0 savo naudai. Antras puslaikis davė lygiąsias — 1:1. Įvarčius ŠŠ Kovo naudai įmušė Sabaliauskas (2) ir Paulauskas. LFLS naudai — Lingis.

Klaipėdos KSS vėl savo pirmenybių rungtynes baigė dideliu laimėjimu prieš LGSF 4:1. Pirmas puslaikis 1:1. Įvarčius KSS naudai įmušė Cenfeldas (2), Brazauskas ir Karalius. LFSF naudai — Bužinskas. Tai buvo trečias KSS laimėjimas iš eilės. Kaip žinome, KSS komandą sudaro Klaipėdos įgulos kariai. Kaune šiais metais KSS rungtynių nebeturės. KSS nugalėjęs visas stipriausias Kauno komandas, yra vieninteliu kandidatu tapti rudens rato nugalėtoju.

Kauno Tauras Klaipėdoje įveikė Švyturį 4:2. Nors pirmą puslaikį Švyturys baigė 2:0 savo naudai.

Marijampolės Šaulys ir vėl su Kauno Š MSK padarė lygiąsias — 0:0. Čia tikrai įdomus šaulio pirmenybių kelias. Kaip žinome, Šaulys aukšt. klasėj žaidžia pirmuosius metus ir visai gerai smarkioms kovoms pasirengęs.

Dabar pirmenybių pusiaukelyje komandos užima tokias vietas: I v. — JSO su 7 taškais (iš 4 rungt.), II v. — KSS 6 tšk. (3 rungt.), III v. — Šaulys 5 tšk. (4 rungt.), IV v. — ŠŠ Kovas 4 tšk. (3 rungt.), V v. — LFLS 4 tšk. (4 rungt.), VI v. — LGSF 4 tšk. (5 rungt.), VII v. — Tauras 3 tšk. (5 rungt.), VIII v. — Š MSK 1 tšk. (4 rungt.) ir IX vietoj Švyturys 0 tašk. (2 rungt.).

Šią savaitę bus ketverios pirmenybių rungtynės: X. 3 d. ŠŠ Kovas — Tauras, X. 4 d. LFLS—LGSF, Klaipėdoje KSS — Š MSK ir Marijampolėje Šaulys — Švyturys.

ŽYMŪS SPORTININKAI Į KARIUOMENĖ

Pr. „Kario“ nr. buvome rašę, kad iš paskutinės Karo Mokyklos laidos išėjo daug žymių sportininkų. Dabar jiems į pakaitą į kariuomenę atėjo gražus būrelis naujų sportininkų. Į Karo Mokyklą stojo buv. Lietuvos teniso meisteris Julius Smetona, lengvaatletai rekordsmenai Augevičius, Vaitonis, valst. rinktinės krepšininkas Šodė, buv. rinktinės dalyvis futbolininkas Klimas ir tenisistas Galvydis. Į kitas dalis karinę prievolę atlikti stoja dar daug sportininkų — Dzindziliauskas, Baliulevičius, Ivanauskas, Šiulkevičius ir kt.

LAIVŲ LENKTYNĖS

Rugsėjo 27 d. Nemune (tarp Veršvų ir Lampėdžių) buvo laivų lenktynės 1936 m. Lietuvos pirmenybėms.

Pirmąją vietą (bendroj klasifikacijoj) laimėjo Kauno šaulių jachtklubas, surinkęs 10 taškų. Antroji vieta teko JSO (9 taškai) ir trečioji vieta Spartai (6 tšk.).

Lenktynių programoj buvo įvairių su įvairiais laivais užvažiavimų ir baidarių lenktynių.

AKADEMINĖ SPORTO ŠVENTĖ

Aukštųjų Kūno Kultūros Kursų klausytojų korporacijos iniciatyva spalio 4 d. yra rengiama akademinė sporto diena. Šventėje dalyvaus A. K. K. Kursų Žemės Ūkio akademijos, Prekybos ir Pedagoginio institutų klausytojai, V. D. Universiteto studentai ir Karo Mokyklos futbolo komanda, kuri žais prieš Universiteto rinktinę. Šventės programoje yra lengvoji atletika, futbolas, krepšinis, ir kt. sporto varžybos. Programa bus įvykdyta valst. stadiono aikštyne ir Kūno kultūros rūmuose.

PRASIDĖS KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Dabartiniu metu yra paskelbta krepšinio komandų registracija ir spalio mėn. pradžioje prasidės pačios pirmenybių rungtynės. Prieš pirmenybių rungtynes bus pravestos dar visų įsiregistravusių komandų žaibo turnyras.

Šią žiemą Kauno krepšininkus treniruos Amerikos lietuvis Juozas Žukas, kuris liepos mėn. atvyko iš Amerikos ir Lietuvoje išbus iki 1938 m.

Viso pasaulio lietuviai! Lietuvos piliečiai!

Spalių 9 dieną sueina 16 metų, kai lenkų kariuomenė, Želigovskio vadovaujama, netikėtai užpuolė lietuvius ir, laužydama tik pasirašytą susitarimą, užėmė Vilniaus miestą ir sritį. Visą ilgą tą 16 metų laikotarpį lenkų smurtas be paliovos siautė nuo amžių lietuviškajame krašte, siekdamas jame išnaukinti pasilikusią, vos rusenančią, bet jau beįsiliepsnojančią lietuvių ir lietuvių kultūrinį pakilimą. Kaip prieš 16 metų jokių teisių ir jokios teisybės nepaisydama veikė lenkų karinė pajėga, taip ypačiais šiais metais siaučia vidaus administracija, uždarinédama draugijas, skaityklas, tremdama šviesesnius lietuvius, persekiodama visa, kas lietuviška.

Prieš 16 metų lenkų karinis smurtas buvo sulaikytas sėkmingų Lietuvos žygių ties Giedraičiais ir Širvintais. Lygiai taip pat šių metų administracinis smurtas turi sustoti, susidūres su visos Lietuvos ir visų lietuvių nepalaužiama valia būti laisva kultūringa tauta ir žengti savosios tautos keliu visose žemėse, kuriose lietuviai yra nuo amžių įsigyvenę. Spalių 9 dienos metinėse turime tą savo valią parodyti visam pasauliui, turime patikrinti savo jėgas, turime dar kartą griežtai pareikalauti okupuotojo krašto lietuviams tautinių teisių ir pasižadėti, kas kuo galime, prisidėti prie Vilniaus atvadavimo.

Tam tikslui kviečiame visus pasaulio lietuvius ir visus Lietuvos piliečius, kaip ir kitais metais:

1. 7 val. rytą iškelti juodu kaspiniu perrištas tautines vėliavas;
2. 12 val. tylos minutėje pamąstyti apie Vilnių, sustabdant darbą ir judėjimą;
3. 19 val. rengti minėjimus su paskaitomis, prakalbomis, vaidinimais ir dainomis ir priimti nutarimus;
4. aukoti Vilniui Vaduoti Sąjungai ir Vilniaus Geležiniam Fondui.

Kur leidžia sąlygos, kviečiame taip pat surengti pamaldas ir kaip galima iškilmingiau pagerbti žuvusius kovoje dėl Lietuvos ir Vilniaus laisvės.

Kaip kadaise „lietuviški vakarai“ žadino mūsų visuomenę lietuviškai susiprasti ir dirbti, taip šiais metais Gintalo „Spalių 9-tosios“ vaidinimas tesukelia visų lietuvių vieningą valią ir pasiryžimą!

Vilniaus Geležinis Fondas nukėlė šiais metais savo metinę iš rugpiūčio 26 dienos į spalių 9-tąją. Todėl patikrinkime savo Vilniaus pasus!

Parodykime, kad lietuviais esame mes gimę, lietuviais norime ir būti!

Jei kuriose vietose spalių 9 d. organizuotas minėjimas ir rinkliavos nebūtų galima padaryti, tai kviečiame tatai atlikti artimiausią sekmadienį, spalių 11 d.

Ats. Plk. ltn. P. Gužas,
L. K. K. Savanorių Sąjungos
C. V. Pirmininkas

Plk. Pr. Saladžius,
Lietuvos Šaulių Sąjungos
Vadas

Dr. Janavičius,
Liet. Tautininkų Sąjungos
General. Sekretorius.

B. Grėbliuskas,
L. T. J. „Jaunosios Lietuvos“
Sąjungos Vadas

Dr. J. Leimonas,
L. K. Jaunimo Pavasarininkų
Sąjungos Pirmininkas

Dr. A. Juška,
Vilniaus Vadavimo Sąjungos
C. K-to Pirmininkas

K. Jacevičius,
VVS Kauno Apygardos K-teto
Pirmininkas

DIDELIS SUSIDOMĖJIMAS AVIOMODELIZMU

Pernykštės ir šiemetinės Lietuvos Aero Klubu surengtos aviomodelių rungtynės, taip pat šiemetinė aviomodelių paroda parodė ne tik didelį mūsų jaunimo susidomėjimą aviomodelizmu, bet ir reikšmingą šioje srityje jo pažangą. Tatai labai džiuginantis reiškinys, ypač, kad mūsų jaunieji aviomodelistai neturėjo iki šiol nei reikiamos organizacijos, nei instruktavimo, nei paramos. Kiekvienas dirbo pagal savo išmonę ir sugebėjimus, ir vis dėlto, dirbo puikiai. Dabar L. A. K. rengia aviomodelistų kursus, kurie pradės veikti L. A. K. būstinėse nuo spalių 1 d. Mokslas nemokamas. Pamokos bus vakarais, du kartu per savaitę. Įsirašyti į kursus gali Lietuvos Aero Klube, Maironio g-vė 14, ir nejaunesni kaip 14 metų.

Be to, L. A. K. stengsis, kad Kauno mokyklų vadovybės, pirmiausia technikos ir amatų mokyklose, suorganizuotų aviomodelistų būrelius. Kai tik tie būreliai bus suorganizuoti, L. A. K. duos jiems instruktorių.

LIETUVOS SKLANDYTOJŲ ŠEIMA VIS GAUSEJA

Pasibaigus sezonui Lietuvos Aero Klubu sklandymo mokykloje Nidoje, džiugu suvesti šių metų tos mokyklos darbo balansą. Šiomet mokykla išleido 41 A pilotą, 16 B pilotų ir 24 C pilotų. Nuo pat pradžios savo veikimo mokykla išleido 133 A pilotus, 75 B pilotus ir 57 C pilotus. Davus jiems reikiamus galimumus toliau mokytis, Lietuva turės didelį gerų civilinių lakūnų būrį. Šie skaičiai ir perspektyvos Lietuvos visuomenei aiškiai parodo, kad jos parama L. A. Klubui ir šioje srityje davė tikrai gražių vaisių, tad ją paragins ir toliau civilinę aviaciją vis duosniau remti.

65.000 ŽMONIŲ LANKĖSI ŠIEMETINĖSE AVIACIJOS ŠVENTĖSE. ŠVENTĖS DAVĖ 17.647 LT. PAJAMŲ

Buvo laikai, kai ne tik lėktuvu skraidęs, bet ir iš arti jį matęs žmogus buvo laikomas beveik visa galva aukštesnis už visus kitus, apie lėktuvą tik girdėjusius. Lėktuvas buvo skaitomas kažkokia nesuprantama, o svarbiausia neprieinama galybė. Tie laikai pamažu slinko į praeitį, o praeitą vasarą jie taip toli pastūmėti, kad jų tik uodegos galas bematyti. Lietuvos Aero Klubas surengė provincijoje daug aviacijos švenčių. Jos įvyko Tauragėje, Šiauliuose, Panevėžyje, Nidoje, Palangoje, Biržuose, Zarasuose ir Rokiškyje. Oro traukiniai dažną sekmadienio rytą skriodė Lietuvos padanges įvairiomis kryptimis, spirdami gyventojus užversti galvas ir stebėti tą įdomybę, viliodami žmones rinktis į aviacijos švenčių vietas ir pabūti draugėje su lėktuvais.

Visose aviacijos šventėse buvo 65.000 žiūrovų. Jie daugiau ar mažiau susipažino su lėktuvu, su jo savybėmis, pamatė, kad lietuvis nebėra tik nustebintas žiopsotojas į kitų sukeltus reiškinis, bet yra pats visapusiško mūsų modernaus gyvenimo dalyvis ir kūrėjas. 65.000 žmonių, dalyvavusių aviacijos šventėse, galėjo pasidžiaugti mūsų lakūnų pasiektais civilinės aviacijos srityje vaisiais. 330 suaugusių ir 40 vaikų (kartu su tėvais) pavyko ne tik iš arti lėktuvą pamatyti, bet ir juo paskraidyti. Pajamų aviacijos šventės davė 17.647 lt. Bet nemažos ir išlaidos. Keliems lėktuvams nuskrusti į šventės vietą, skraidyti ir grįžti į Kauną, — tatai nemažai kainuoja. Tad išlaidų padaryta 13.914 lt. Gryno pelno L. A. K. iš švenčių turi 3.733 lt. Atskaičius tam tikrą procentą ginklų fondui, likusioji suma eis civilinės aviacijos reikalams.

Visur aviacijos šventės turėjo nepaprastą pasisekimą. Tas pasisekimas švenčių rengėjus paragino jau iš anksto rengtis ir kitiems metams į aviacijos šventes sutraukti dar daugiau visuomenės, įkvėpti jai aviacijos idėją, sukurstyti ją dar uoliau remti mūsų civilinę aviaciją.

PASKUTINĖ LOTERIJA VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJAUS STATYMUI

Nuo šių metų rugsėjo 25 d. iki spalių 29 d. Vytauto Didžiojo Komiteto Šančių Skyrius Šančiuose, Juozapavičiaus prospekte, prieš kiną „Lira“, rengia daiktinę loteriją. Ji tęsis tol, kol visi bilietai (3000 bilietai po 50 centų ir visi pilni) bus parduoti, nes ši loterija yra paskutinė Šančiuose. Didelę dalį vertingų laimėjimų sudaro Šančių vidurinės mokyklos, pradžios mokyklų ir organizacijų aukos.

Paminėtina, kad ši loterija vykdoma tikslu išleisti likusius fantus rugpiūčio 15—16 d. Panemunėje rengtos loterijos, kuri davė 505,25 lt. gryno pelno (553,55 lt. pajamų ir 28,30 lt. išlaidų) Vytauto Didžiojo muziejaus statymui.

Bulvių kasėjos ir l. kulk. grandis darbe

Švelniai, kartu su Nemunu, aukštais šlaitais slinko rytų vėjelis, kai mūsų grandis pasileido žiemų kryptimi, lengvuju kabeliu nešina. Ir kas nelaukia ryšių, kam nemalonu pasikalbėti su draugais, esančiais už keletos kilometrų. Ir štai, po penkių minučių bėgimo atsidūrėme gražiame kairiosios Nemuno pusės šlaite, o kiti draugai už dviejų kilometrų nuo mūsų — priešingoje kryptyje.

Greit parengė „Nastutę“ darbui ir prisišaukė centrinę.

— Centrinė klauso! — atsiliepė balsas į ausį.

— Prašom duoti „Adolfą“, — džiaugdamasis, beveik juokdamasis, kalba į triubelę grandies viršininkas.

— Užimtas! — atsako šaltai iš centrinės.

Petrą padeda mikrotelefono ragelį ir panosėj sumurma:

— Išdykęs tas „Adolfas“ — per daug flirtuoja!

Mes nusikvatojom, o jaunas kareivis Mikuiža dar vis negali suprasti šios paslaptingos dėžutės veikimo. Nieko nesakydamas žiūri į aparatą ir, rodos, pats savęs klausia: ar tik nebėgti?

Sučirškia skambutis. Petrą paima ragelį.

— Nastė klauso!

— Po perkūnais — skamba į ausį. — Čia visai ne moteriškas balsas!

— Nepyk, nepyk, drauguži! — šypsodamasis ramina Petrą. — Čia jos asmeninis sekretorius, grandinis Petrą. Gal galima žinoti, kas Nastės reikalauja?

— „Kaziukas“, kurs nedrąsiai apie vaľgyklą slankioja.

— Labai malonu! Sakyk, bičiuli, kas pietums?

— Kotletai su bulvių koše ir šviežūs barščiai, — atsiliepia draugas.

Petrą nusišypso. Nusišypsom ir mes, o Mikuižai iš galvos visos mintys apie nelemtą LT 30 išlakstė. Ir kas gali būti malonesnio už pietus!

Šykštus ir pastabus centrinės viršininkas. Paliovei kelioms sekundėms kalbėti, atskvėpti norėdamas, jau ir perskrodžia ausis šaltas ir rėžiantis balsas:

— Nekalbat? Išjungiu — ir vėl izoliuoti.

Lazdynuose noksta riešutai, o soduose baltuoja gardūs, sultingi obuoliai. Kai pažiūri į vaisingą gamtą, taip ir norisi atsirasti tėviškėj, savam sode. Neilgam, bet tik keliom savaitėm, nes čia taip linksma, gera.

Saulė ritasi pietų link. Gražus rudinio priešpietis: iš laukų atskrenda voratinkliai, vėjelis dvelkteli nokstančių vaisių kvapu. Širdyse saldu pasidaro: ir argi negalima užsukt į prinokusį kaimą? Juk dar dvi valandas laiko turim

Ir kur nenukenčia jaunas kareivis! „Senieji“ įvairias išdaigas iškrečia, senieji jaunuosius darban pristato — vi-

sur, o visur. Ir ką darys, vargšas, nežinantis statutų: pasakyta — padaryta!

Malonu turėti gerą viršininką, o ypač kaime, kurs sumano pajvairinti nuobodų laiką, o ypač, kai į akis miegas lenda. O mus saulė tartum trenkte į žemę trenkė, rodos, miglum ir nebepabus-tum. Tik sodai nedavė ramumo ir viliojo: ateikit šen, darbo bernuželiai, mes jus pavaišinsim.

— Žinot, draugai, eikim paobuoliauti! — pasiūlė grandies viršininkas. — Mikuiža paliks prie aparato.

Mikuižos širdis krustelėjo. Viešpatie, argi aš toks nelaimingas? Aišku, kitokios išeities nėra — reikia vyresniųjų klausyti.

— Gerai, Mikuiža paliks! — pritarė visi.

— Tik atsiliepk, kai skambtelės! — įsakė viršininkas, ir mūsų trijulė pasileidom į kalną.

*

Bėgo ilgos Mikuižos valandos. Pamainomis tai papirosą rūkė, tai nagus krimto. Retkarčiais, tartum į kokią pabaisą, pažvelgdavo į „Nastutę“, kuri tyliai snaudė, tačiau nedrįsdavo paimti į rankas mikrotelefono ragelio. Mintis, kad kiekvienu momentu gali skambtelėti skambutis, Mikuižą vedė iki kraštutinių nemalonumų ribų.

Sučirškė skambutis.

Mikuiža prispaudė prie ausies telefoną. Nieko negirdėti, tik skambutis dar labiau čirškia.

— Po perkūnais! Argi jie miega? — pasigirsta duslus, neaiškus balsas.

Per Mikuižos skruostus pasileidžia dvi sultingos ašaros. Mintis, kad dar blogiau gali baigtis, nuslopina baimę. Kas daryti, ką buvo mokęs kapitonas?

Lyg sapne plėtėsi mintys: greitai, šimtosiomis sekundės šuoliais.

— Tiesa, kažką sakė nuspausti. Kalbos raktas! — ir nudžiugo prisiminęs. — Bet kur jis?...

Skambutis vis nerimsta. Trumpomis pertraukomis čirškia ir čirškia, o Mikuiža ieško kalbos rakto.

...Kur tas kalbos raktas?...

— Argi „Nastės“ tarnybą pasišalino? — girdėti balsas iš centrinės, tarpusavy besikalbančių.

— „Nastė“ klauso! — stipriai sušunka Mikuiža.

Niekas neatsiliepia, o kalbos rakto kaip nėra, taip nėra!

Mikuiža niršta telefono triubelę pasiėmęs. Minty švysteli mintis, kad aną pamoką, kai buvo aiškinamas mikrotelefono ragelis, jis miegojo. Viešpatie, apšviesk protą — kur kalbos raktas? — Daugiau pamokose nebemiegosiu! — tvirtai, beveik ašarodamas, pasižada Mikuiža.

Dešinės pirštais suspaudė kažką linkstantį. Taip, tai kalbos raktas! Nušvito jauno telefonisto veidas.

— „Nastė“ klauso! — atsiliepė dar kartą, paspaudęs kalbos raktą, tačiau niekas iš ten nekalbėjo.

Mikuiža neramiai dairosi aplink ir laukia grįžtančių draugų. Argi jie galėjo palikti jį vieną?

Vėl skambteli telefonas.

— „Nastė“ klauso! — linksniau atsiliepia Mikuiža.

— Kas klauso?

— „Nastė“ — pykdamas kartoja Mikuiža.

— Kodėl negalima prisiskambinti? — klausia nepažįstamas.

— Mat, mat... čia, kaip pasakius... — mykčioja Mikuiža.

— Kvailas! Paimsi valandą su šautuvu! — piktai suzirzė ausyse, o Mikuiža nutirpo. Pirmoji valanda!

— Tegu perkūnas, tą telefoną! — šnabžda pats sau Mikuiža. — Argi jis valandas krečia?!

*

Trijulei linksma. Kareivį visi myli: namiškiai ir svetimi, visai nepažįstami. Mat, sava kariuomenė, savo gynėjai. Ir kur nesidžiaugsi, kad obuoliai tartum iš dangaus krinta, o čia tokia jauna ir graži mergina sukiojasi! Tai vienintelė šeiminko dukterė.

— Ar neliūdna tarnauti kariuomenėj? — klausia senelis.

— Ne, atvirksčiai, labai linksma! — atsakom vienu balsu.

Senelis šypsosi.

— Vis sava kariuomenė, savi žmonės, — kalba toliau šeiminkas. Tai ne Rusijos giluma, kurios anuomet visi bijojom.

Šypsomės ir didžiuojamės savimi ir savo žeme.

Tik tada, kai teko susipažinti su jo dukterim, mintys visai kitur nuskrido.

— Maloni mergina! — įsisvajojęs pastebi Petrą.

— Gražesnė už mano Steputę, — nepatenkintas burbteli Gervazas.

O aš, nieko draugams nesakydamas, nusprendžiau kuriuo nors būdu prisivilioti. Tik ar seksis — sunku įspėti.

Bet senukas, matyt, mėgstas svečiuotis, nepalieka mūsų nė valandžiukei: žiūr — ir atkropština lazdele pasiramščiuodamas.

Sunku skirtis su tokiu maloniu šeiminku, kurs ne tik už obuolius užmokesčio imti atsisako, bet dargi vaišina, pasakodamas įvairius karų atsiminimus, svetimų priespaudos jungą ir daug kitų sunkiai išgyventų tėvynės valandėlių.

— Jūs rengiatės Lietuvą ginti, rengiatės karui, bet nežinot kas tas karas. — kalba liūdnesniu balsu. — Bet ką darysi — reikia gintis, kai prietas užpuo-

VOKIETIJOS TANKŲ DALYS

Prancūzų karinio dienraščio „France Militaire“ žiniomis, Vokietijoje dar 1935 metais buvo įsteigtos 3 šarvuotųjų bei tankų divizijos, kurių štabai buvo Veimare, Viurcburge ir Berlyne. Vokiečių tankų dalyse, prancūzų teigimu, šių metų pradžioje turėjo būti apie 1500 tankų; dabartiniu gi laiku tankų skaičius siekia jau 2500. Prie pėstininkų divizijų suformuotos motomechanizuotos žvalgomosios rinktinės. Smarkiai motorizuojamos sunkioji artilerija, ryšių dalys, inžinerijos dalys ir tarnybos. 1933—1934 m. divizijos turėjo dar prieštankines apsaugos kuopas. Vėliau kuopos buvo performuotos į batalionus, o pėstininkų pulkams priskirta po 1 prieštankinių pabūklų kuopą (9 patrankų). Iš batalionų išaugo prieštankiniai pulkai. Neseniai 20-ies prieštankinių pabūklų pulkas perkeltas iš Šverino (kur jam teko formuotis) į Hamburgą. Šis pulkas yra ištiesai motorizuotas. Pakeitė savo veidą ir vokiečių kavalerija. Dabar raitininkus lydi į lauką motociklininkai (kiekvienoje divizijoje po 1 batalioną), šarvuotųjų rinktinės, prieštankinės artilerijos dalys. Seniau kavalerija neturėjo šių dalių.

PRIEŠLEKTUVINĖS APSAUGOS MANEVRAI

Sovietų dienraščio „Krasnaja Zvezda“ pranešimu, rugsėjo mėn. pradžioje Suomijoje buvo surengta daug priešlektuvinės bei priešcheminės apsaugos manevrų, kuriuose dalyvavo tiek kariuomenės dalys ir šauliai (šiuckor'as), tiek pačių gyventojų ir jaunimo organizacijos. Manevrai buvo surengti rytinėje Suomijos pusėje, Sovietų Respublikų Sąjungos pasienyje.

VOKIETIJOS NAUJOKAI

Sąryšyje su įvedimu Vokietijoje 2 metų karo tarnybos, anglų spauda skelbia vokiečių statistikos duomenis apie naujokų atsargą. Anglų žiniomis Vokietija turi tokią naujokų atsargą: gimusiųjų 1914 m. — 598.000, 1915 m. — 467.000, 1916 m. — 354.000, 1917 m. 317.000, 1918 m. — 331.000, 1919 m. — 492.000, 1920 m. — 647.000.

FUTBOLAS SU DUJOKAUKĖMIS

„Chimija i Oborona“ rašo, kad Čekoslovakijoje buvo nepaprastos futbolo rungtynės. Gaminanti dujokaukės firma surengė šias rungtynes dėl reklamos. Pirmas 45 minutes komandos žaidė paprasta tvarka. Po pertraukos žaidėjai ir teisėjas užsidėjo dujokaukes ir baigė rungtynes nenuimdami dujokaukių. Tuo būdu firma norėjo įtikinti žmones, jog dujokaukė nesutrukdo net futbolo, t. y. žaidimo, reikalaujančio didžiausio fizinio įtempimo. Ar lengva buvo žaisti futbolininkams, laikraštis nerašo, tačiau iš savo patyrimo kiekvienas pripažins, kad tai nebuvo lengvos sąlygos žaidėjams.

RUSŲ GENEROLAI PRANCŪZIJOJE

„Jour“ pranešimu prancūzų karo ministerijoje lankėsi du rusų generolai, kuriems aprodyta Maginot tvirtovių linijos ir Fermont ginklų fabrikai. Šie fabrikai ligšiol laikyti didžiausioje paslapyje.

la, — tęsia toliau. — Taip radom, taip ir paliksim. Matyt, pats Dievas taip surėdė...

Petraitis prisiminė laikrodį ir, skubiai iš kišenės išsiėmęs pažvelgė. Viešpatie, argi laikrodis sugedo! — Jis, kaip ir visuomet, vienodu taktu baigė 12.

Mūs visus nukrėtė šurpas. Juk jau po pratimų, visi namie, o kur mes?

Skubiai atsiveikė su seneliu ir paspaudėm iš kur atėję.

— Šiandie, vyručiai, pietums „gardus“ kepsnys! — nusimines kartoja Petraitis.

— Štai tau ir obuoliai! — pridūrė kiti.

Pas „Nastutę“ snaudė Mikuiža.

— Skubiai namo! — burbtelė viršininkas.

— Namo! Baigta! — Kartoja blaivydamasis Mikuiža.

— Taip, dabar jau iš tikro baigta. Baigta ir su obuoliais, ir su panom ir su kotletais — geriau nieko nebūtume ieškoję! — gailisi Petraitis.

Sparčiai, tartum nieko nebūtų buvę, pasileidom namo atsūmti darbo užmokeščio — iš anksto paruošto „kepsnio“. Tik Mikuiža už visus buvo liūdnas — juk jis ir „magaryčių“ iš kalno gavo. O gal kas išdaigą iškrėtė? — Taip, čia draugai pasitarnavo!

† SSSR ARMIJOS VADAS S. S. KAMENEVAS

Rugpiūčio 25 d. Maskvoje mirė vienas žymiausių Sovietų Respublikų Sąjungos kariuomenės generolas, I rango armijos vadas S. S. Kamenevas. Gimęs 1881. IV. 4 d. Kijeve, K. mokėsi Kijevo kadetų korpusė ir Maskvos Aleksandro karo mokykloje, kurią baigė 1900 m. Tarnavo 165 pėst. Lucko pulke. 1907 m. baigė gener. štabo akademią. Iki didžiojo karo ėjo Vilniaus karo apygardos štabe operacijų—mobilizacijos skyriaus adjutanto pareigas. Karo metu tarnavo I armijos štabe operacijų skyriaus vyr. adjutantu ir viršininku. Tarnybą senojoje imperijos kariuomenėje baigė 30 pėst. Poltavos pulko vado pareigose, gen. št. pulkininko laipsnyje. Po revoliucijos K. paskirtas IV armijos korpo štabo viršininku, vėliau III armijos štabo viršininku. Raudonojoje kariuomenėje iš pat pradžių ėjo Vakarų uždangos ((Zapadnaja zavesa) karo vadovo padėjėjo pareigas, vėliau Rytų fronto vado pareigas. 1919 m. liepos mėn. K. buvo paskirtas vyriausiuoju ginkluotųjų jėgų viršininku ir šias pareigas ėjo iki 1924 m. Po to ėjo kariuomenės inspektoriaus, kariuomenės štabo viršininko, karo ir jūrų komisaro pavaduotojo pareigas (7 met.). 1934 m. paskirtas priešlektuvinės apsaugos viršininku ir apsaugos komisariato tarybos nariu. S. S. Kamenevo vedamos Sovietų armijos nugalėjo 1918—1920 metais savo priešus. Todėl buvęs vyr. kariuomenės vadas buvo nepaprastai iškilmingai palaidotas Maskvoje.

KINO - RADIO — AUTOMOBILIS

Lenkų kariuomenė įsigijo pastatytus lenkų fabrikuose automobilius, aprūpintus radio ir kino aparatais. Automobiliai bus priskirti prie korpusų apygardų štabų ir bus naudojami kariuomenės švietimo ir kultūrinimo reikalams. „Polska Zbrojna“ rašo, kad nauji automobiliai labiausiai bus vartojami „rytų pakraščiuose“, t. y. okupuotoje Lietuvoje ir Gudijoje. Vienas automobilis paliktas prie kariuomenės mokymo ir švietimo instituto; jis bus bandomas ir dar daugiau tobulinamas.

RUSIJĄ LIETUVIO(?) PABŪKLAS LAIMĖJO PIRMĄ VIETĄ

Kaip praneša Rusijos karinis laikraštis „Krasnaja Zvezda“ 220 n-ryje pirmą vietą visos artilerijos šaudymų kautynėse laimėjo pabūklo viršininkas Mieleška, — pavardė lietuviška, tik nežinia, ar jos savininkas ir dabar lietuvis, ar jau surusėjęs.

Šios rungtynės Rusijoje yra pirmos.

DU PILIETIŠKOS PAREIGOS SUPRATIMO PAVYZDŽIAI

Rugsėjo 18 d. Radviliškio viršaitis paragino savo valčiaus vienuolikos dvarų savininkus pristatyti vienai kariuomenės daliai, vykusių manevrų reikalui, po porą arklių. Komisijai pristatytuosius arklius apžiūrėjus paaikškėjo, kad iš visų nesusirado nė vieno, kam nors tinkamo, arklio. Tai buvo ne darbai tinkami arkliai, o nukamuoti, su kiaurais pečiais ir nugaromis, nekaustyti, suskilinėjusiomis nagomis, perkarę menkučiai invalidai. Taigi: iš 11 dvarų (ir gana turtingų) nė vieno tinkamesnio arklio!.. Suprantama, kad po to viršaičiui teko skubiai raginti kitus, šiuo kartu jau smulkesnius ūkininkus. Kitą dieną patikrinus šių ūkininkų arklius, rodos, nerasta nė vieno netinkamo. Kadangi iš pirmojo pavyzdžio pasimokius, dėl atsargumo buvo paraginta pristatyti daugiau negu reikia, tai tolimam žygiui buvo galima pasirinkti pačius geriausius arklius. Šiuodu pavyzdžiu sugretinus, savaimė peršasi klausimas: kur anų mūsų valstybės piliečių, pasitūrinčių dvarininkų, pilietiškos pareigos supratimas?

KAREIVIŲ PRIEŽODŽIAI IR IŠMINTYS

Vienas balsas ne daina, vieno vyro per maža; kuopa stos, uždainuos — miestą sužavės.

Jei nori tarti žodį — pirmiau apsvarytyk. Jei nori išeiti į miestą — apsitvarkyk.

Namuose gerą draugą atranda tik su pinigais — kariuomenėje visi mes esame broliai ir be pinigų.

Sakoma, kad kartais kaimo veršiukas esti gudresnis už miesto berniuką, o kareivis už juos abu.

Visas pasaulis gerai žino, kad pėstininkai be pentinų. Al. Sicila

TAUTOS ATSTOVYBĖS PREZIDIUMAS PRISTATYTAŠ JO EKSCLENCIJAI VALSTYBĖS PREZIDENTUI

Rugsėjo 23 d., 13 val. 30 min., Ministeris Pirmininkas p. J. Tūbelis Jo Ekscelecijai Valstybės Prezidentui p. A. Smetonai pristatė naujai išrinktą tautos atstovybės prezidiumą, kurį sudaro pirmininkas — inž. K. Šakenis, pirmas vicepirmininkas — finansų viceministeris J. Indrišius, antras vicepirmininkas — agr. Gilvydis, pirmas sekretorius — M. Kviklys ir antras sekretorius — Br. Gudavičius.

KAIP ŽUVO KARO LAK. LTN. SKARŽINSKAS

Per manevrus šių metų rugsėjo 25 d. apie 8 val. ltn. Skaržinsko vadovaujama „Fiat“ tipo lėktuvų grandis saugojo raudonųjų dalis nuo mėlynųjų oro žvalgybos bei bombonešių puolimo. Ltn. Skaržinskas, pastebėjęs atskridusią mėlynųjų bombonešių grandį, puolė ją su savo grandimi, atlikus šį uždavinį, grandies vadas davė ženklą savo lakūnams vėl susispiesti. Grandžiai renkantis apie 150 metrų aukštumoje dėl vieno grandies skrendančio lakūno nevisai tiksliai atliktų priartintimo veiksmų užpakalinis lėktuvas užkliudė propeleriu vado lėktuvo aukštumos ir posūkio vairus, juos sužalodamas. Lėktuvas pasidarė nebepavaldomas. Ltn. Skaržinskas nukrito sunkiai susižeisdamas ir 12 val. Kėdainių ligoninėje mirė. Antrajam lėktuvui, kuris buvo užkliudęs priekinį lėktuvą, buvo sulaužytas propeleris ore, bet pavyko nusileisti laimingai, nors ir su neveikiančiu motoru.

LITO VERTĖ SUMAŽINTA NEBUS

Ryšium su prancūzų franko ir kai kurių kitų aukso valiutų nuvertinimu mums teko patirti, kad Lietuvos vyriausybė ir Lietuvos Banko vadovybė, kaip anksčiau, taip ir dabar yra griežtai nusistatčiusios kitų kraštų pavyzdžiu nesukti ir lito vertės nemažinti. Lietuvos vyriausybė ir Lietuvos bankas dabartinių metų taip pat turi pakankamai priemonių lito aukso vertės pastovumui išlaikyti ir galimai spekuliacijai kelią užkirsti.

LIETUVOS AERO KLUBAS Į NAUJĄ TRIMETĮ

Lietuvos Aero Klubas, rūpindamasis tautiniais ir valstybiniais interesais, ieško visuomenėje moralinės, materialinės ir intelektualinės paramos. Visuomenę, ypač narius rėmėjus, kurie su centru neturi tiesioginio ryšio, LAK nori tiksliai paimformuoti apie savo veiklą. Tuo tikslu rugsėjo 29 d. suruošė arbatėlę spaudos atstovams, baigdamas savo faktinuosius darbo metus. Šiuo metu baigėsi klubo trimečio planas. Aero klubo pirmininkas prof. Žemaitis paimformavo apie to trimečio nuveiktus darbus ir naujo trimečio planus. Papildomų informacijų davė sklandymo direktorius p. Pyragius ir technikos direktorius ats. kpt. Tumavičius.

Graži augimo eiga! Prieš dešimt metų LAK sąmata buvo 1.190 litų, dabar gi 200.000 litų. O per naują trimetį, jeigu bus toks pasisekimas, numatoma pusė milijono litų. Šiais metais LAK žymiai praturtėjo techninėm priemonėm. Pradžioje metų teturėjo 5 lėktuvus. Per metus įsigijo keleivinį lėktuvą, aukšto pilotažo lėktuvą „Kregždė“ ir iš karo aviacijos paskutinėm dienom nupirko 5 senesnio tipo lėktuvus. Jie mokytis skraidyti dar visai tinkami. Vieną 1914 metų konstrukcijos lėktuvą paleido į dimisiją. Kitas tų pačių metų konstrukcijos lėktuvas buvo sugadintas, jį remontuoti taip pat neišsimoka. Be to, užsakytas Anglijoje kitam keleiviniam lėktuvui motoras, kurį už dviejų—trijų savaičių gaus. Naujajam trimety numatoma įsigyti civiliniams lakūnams daugiau treniruotės lėktuvų. Po trijų metų LAK tikisi turėti apie 20 tinkamų lėktuvų. Tuo norima aptarnauti civilines linijas — susisiekimo ir karo reikalams. Parengti civilinius lakūnus figūriniam, grupiniam ir aklam skraidymui. Praktikos darbams dabar kiekvienas lakūnas galėjo skraidyti tik 10 valandų, tą skaičių norima padvigubinti, kad tuo pakeltų lakūnų treniruotę. Netrukus LAK pradeda aviacijos kursus rengti naujiems lakūnams. Šio trimečio pabaigoje LAK turi 40 lakūnų, o naujo pabaigoje tikisi turėti ligi 200. Pilotų A šiuo metu yra 135, pilotų B — 73 ir pilotų C — 56.

Negalima pamiršti „oro krikšto“. Šiais metais LAK pavėžino savo lėktuvais apie 700 žmonių. Aviacijos srityje veikla išsiplėtė į provinciją. Šiais metais jau be karo aviacijos pa-

gelbos surengė daug aviacijos dienų įvairiuose provincijos miestuose.

Svarbiausi naujo trimečio darbai, tai plėsti sklandymo sportą, kuriuo dabar Lietuva užima ketvirtą vietą pasaulyje. Tam įsteigiama nuolatinis sklandymo fondas. Jau parengtas to fondo statutas, kurio yra šie punktai:

1. Lietuvos Aero Klubas, reikšdamas mūsų pasididžiavimą dėl pasiektos sklandymo srityje ketvirtos vietos pasaulyje ir norėdamas toliau kovoti dėl pirmavimo šioje srityje, steigia sklandymo fondą.

2. Sklandymo fondo paskirtis — per sklandymo sportą padaryti oreivystę prieinama plačioms Lietuvos jaunimo masėms, neskiriant tautybės, išsilavinimo ar profesijos.

3. Sklandymo fondo sudaryme dalyvauja savo įnašais visi Lietuvos gyventojai ir viso pasaulio lietuviai, norintieji prisidėti prie Dariaus - Girėno iškelto „Sparnuoto Lietuvio“ sąvokos įgyvendinimo.

4. Visos sklandymo fondo lėšos įrašomos specialėn Lietuvos sklandymo sporto labdarių knygon.

5. Sklandymo fondą globoja Aero Klubo valdomieji organai. Fondo apyvarta skelbiama spaudoje.

6. Sklandymo fondo lėšos naudojamos:

a) sklandytuvų statybai,

b) kvalifikuotų sklandytojų parengimui,

c) reprezentuoti Lietuvos sklandytojams užsieniuose.

7. Aukojusieji nuo 1 ligi 25 litų gauna atmintinį ženklelį. Aukojusieji nuo 25 ligi 50 litų gauna talonėlį, duodantį teisę pasinaudoti nuolaida mokantis sklandyti, lygia dvigubam įnašui. Aukojusieji nuo 50 ligi 100 litų gauna specialų pažymėjimą iškabinti savo būstinėje. Aukojusieji nuo 100 ligi 1000 litų įgyja sklandymo fondo labdarių titulą. Jiems pageidaujant, jų pavardės užrašomos ant sklandytuvo, pastatyto iš fondo lėšų. Aukojusieji viso sklandytuvo vertę turi teisę atitinkamą LAK statomą sklandytuvą pavadinti jų nurodytu vardu.

Sklandymo fondo einamoji sąskaita Kooperacijos Banke Nr. 6083.

LAK stengiasi mokyklinėj jaunuomenėj plėsti avio modelizmą. Pasigendama ir vidutinio išsimokslinimo aviacijos technikų. Tam padaryta žygių panaudoti Aukštąją Technikos Mokyklą. Nuo šių metų joje įvesta aviacijos pagrindų dėstymas. Plečiama ir sava dirbtuvė. Jau dabar joje padaryta 9 sklandytuvai ir vienas lėktuvo sparnas.

ADV. BAGDŽIŪNUI-BORDEN ĮTEIKTAS V. D. ORDINAS

Rugsėjo 22 d. 12 val. adv. Bagdžiūnas-Borden buvo priimtas Užsienių Reikalų Ministerijoje Įgalioto Ministerio K. Bizausko. Priėmimo metu žymiam mūsų svečiui Įgaliotas Ministeris K. Bizauskas įteikė Vytauto Didžiojo ordiną, Rikijaus laipsnį, kuriuo per Tautos šventę J. E. Valstybės Prezidentas Antanas Smetona advokatą Bagdžiūną-Borden apdovanojo.

Ta proga Įgaliotas Ministeris K. Bizauskas pasakė atitinkamą kalbą ir palinkėjo svečiui ir toliau dirbti lietuvių darbą.

Adv. Bagdžiūnas-Borden padėkojo už dovaną ir prašė perduoti didelę padėką Valstybės Prezidentui Antanui Smetonai ir pasižadėjo ir ateityje nenutolti nuo savo tautos siekimų vykdymo.

POLICININKŲ KURSAI

Spalių 5 d. policijos mokykloje pradės mokslą policininkų kursų antroji laida. Į šią laidą komandiruojava iš visų apskričių viešosios policijos ir iš geležinkelių policijos 23 policininkai. Mokslas kursuose tęsis apie du mėnesius.

ATBĖGO LENKŲ PUSKARININKIS

Rugsėjo 25 d. Vievio rajone į mūsų pusę perėjo lenkų kariuomenės puskarininkis X. Jis yra lietuvis, tarnavo lenkų kariuomenėje savanoriu. Nuo tėvų, kurie gyvena Kėdainių apskr., jis yra išvykęs, būdamas 13 metų amžiaus. Šiais metais jam reikėtų eiti tarnauti lenkų kariuomenėje tikrąją karo tarnybą, todėl jau, esą ta duona svetimame krašte pabodo, ir grįžo į savo tėvynę.

J. Marma

ATBĖGO LENKŲ KAREIVIS

Rugsėjo 14 d. Lietuvos pasienio policija sulaukė atbėgusių lenkų kariuomenės 4-to ulonų pulko 7-to pionierių eskadrono kareivį Aleksandrą Achramavičių. Pabėgėlis pereiškė, kad iš Lenkijos kariuomenės jis buvęs priverstas pabėgti dėl to, kad šių metų liepos mėn. pradžioje pratimų metu veiksmu pasipriešino eskadrono vadui ir už tai buvo areštuotas. Lenkijos kariuomenės teismas jį nubaudė kalėti trejus metus sunkių darbų kalėjime. Rugsėjo 9 d., varant kalinius iš Antakalnio į Lukiškių kalėjimą, Achramavičius pabėgo.

Naujieji leidiniai

Hildegard Hetzer. AUKLĖJIMO KLAIDOS. Iš vokiečių kalbos išvertė Alfonsas Gučas. „Lietuvos Vaiko“ draugijos leidinys. 109 psl. Kaina Lt. 1,50.

Daug mūsų tėvų ir motinų nėra pasirengę vaikų auklėjimo darbui. Dėl to priežasties šeimoje dažnai įvyksta nenormalių reiškinių — vaikai įgyja daug blogybių, priešinasi tėvams, nesugyvena tarp savęs. Charakteringa (kaip šios knygos pavyzdžiai rodo), kad tie blogumai eina ne iš aplinkumos, bet iš pačių tėvų nesugebėjimo auklėti.

Štai tėvų labai griežtai auklėjamas vaikas niekada į rankas negauna pinigų savo reikalams. Sukakus tam tikro amžius, patenka į aukštesniąją mokyklą, kur turi gyventi savarankiškiau. Ir kas? — nemoka. Visam mėnesiui skirtas lėšas išleidžia per kelias dienas. Kitas vaikas nuolat namie uždarytas. Patekęs į mokyklą — bailus, baukštus, nervingas. Ir tik per kelis metus mokykla įstengė išugdyti jo socialinius jausmus. Arba mažas Jonukas pietų metu kelia tikrą spektaklį. Apie jį susirenka tėvai, seneliai, tarnaitės ir privalo vaidinti įvairius numerius pagal jo norą. Už tai Jonukas atsilygina atkaklumu ir neklusnumu. Knygoje yra daug pavyzdžių, kaip dėl per didelių reikalavimų, nepasitikėjimo vaiku, grąsinimais vaikai nueina priešingais keliais.

Pedagogams tai labai gera medžiaga pažinti vaikų psichologiją ir palyginti su savo darbu. „Auklėjimo klaidos“ — vertinga knyga pedagoginei literatūrai. B. V.

Dimisijos kapitonas Alph. Magniez. JAUNUOLIUI IR TĖVUI. Išvertė Pr. Povilaitis. Sakalas. 1936. 93 psl. Kaina Lt. 1,50.

Ši knyga nagrinėja įvairius seksualinio auklėjimo klausimus, nušviesdama katalikų tikėjimo šviesoje. Duodama daug rimtų pamokymų ir patarimų, kaip tvarkyti seksualinį gyvenimą. Šių dalykų knyga neproteguoja, bet aiškina pagal mokslo ir doros dėsnius. Objektiviai.

Knyga verta skaityti kiekvienam jaunuoliui ir tėvui. Čia jie ras daug vyriško gyvenimo pavyzdžių.

J. Labužėlis. UŽ VILNIŲ. Keturių veiksmų, šešių paveikslų pjesė. 1936. 128 psl. Kaina Lt. 2,—.

Patriotinio turinio scenos veikalai mūsų visuomenėje yra mėgiami. Ne tik per didžiąsias tautos šventes, bet ir kiekviena proga stengiamasi parinkti veikalėlių iš pirmųjų mūsų valstybės atsistatymo dienų bei iš nepriklausomybės kovų.

Tos rūšies — „Už Vilnių“. Pjesės veiksmi vyksta fronte, tik paskutinysis — tie patys veikėjai mini nepriklausomybės dešimtmetį. Veikalėlio mintis — labai paprasta: ūkininko Tališiaus šeimynoje perskaitoma laikraščio žinutė, raginanti jaunimą vykti pavaduoti praretėjusių karžygių eilių. Tališiaus Jonas su kitais kaimo vyrais rengiasi vykti. Tėvas, kuriam vis tiek, ar lietuviai, ar lenkai, ar „pats velnias“, priešinas, ir neleidžia. Jam išbėgti padeda susipratusios seserys Julija ir Emilija. Vėliau tėvas Tališius pats ant savo kailio patiria lenkų žiaurumą, kada jį su motina apmuša ir apgrobia namus. Gailisi. Tuo tarpu kautynės su lenkais eina. Laimi vieni, tai kiti. Pasirodo, kad lietuviams kenkia slapta Svinevičiaus šnipų organizacija, kurios narių yra net pas lietuvius. Atsitiktinai girdėjęs šnipų sąmokslą Tamošius (latras ir girtuoklis), praneša artimiausio pulko vadui ir tampa geru pulko kariu. Pagaliau, lietuviai laimi. Minėdami laisvės dešimtmetį visi džiaugiasi, maži vaikai žaidžia karius, deklamuoja patriotinių eilėraščių. Tai trumpa veikalėlio santrauka.

Veiksmo eigoje susidaro nemaža intrygų, kas žiūrovams yra labai įdomu. Kiekvienas veiksmas yra gyvas ir reikšmingas. Gal tik pradžioje yra keletas ištestų scenų. Blogai ir tai, kad lenkai per daug sukarikatūrinami: negyvenimiška, netikra. Autoriaus ironija netiksli. Viskas turi eiti iš veiksmų eigos, o ne autoriaus nurodymu. Daug vietų aktoriai kalbasi patys su savimi ir net būdami pasislėpę. Šitai visiškai nenatūralu. Atvirkščiai: kiekvienas turi stengtis neišsiduoti. Atrodo, kad visi žmonės turėtų būti kurti. Taip nėra.

Mėgėjų scenai veikalas sunkokas: reikia per 20 asmenų ir daug dekoratyvinių rūbų. Tai sunkiau įvykdoma. B. V.

K. Kupčiūnas, J. Trinkūnas, R. Obelinis. SKAIČIAVIMO UŽDAVINIAI VI-jam pradžios mokyklos skyriui. VI dalis. Vadovėlis paruoštas pagal naująją švietimo ministerijos programą. Kaunas, Spaudos Fondas, 1936. 175 psl. Kaina 2 lt. 75 ct.

Kitų kraštų mokyklų vadovėliuose rasime įvairių žinių iš kariuomenės gyvenimo ir karinių mokslų. Tiems darbams pritaikomi matematikos vadovėliai. Tuo pat keliu turėtų eiti ir mūsų matematikai. Deja, iš 1073 uždavinių ir pavyzdžių ka-

rinerne prasme kalbama tik 3 uždaviniuose. Tačiau kiek nesupratimo ir kariuomenės nepažinimo. Uždavinį Nr. 25 (27 psl.) dedame išties: „Kariuomenės pulkas sudarytas iš pėstininkų, raitelių ir artilerijos. 15% to pulko sudaro artileristai, 25% raiteliai, likusi dalis — pėstininkai. Kiek pėstininkų turi tas pulkas, jei iš viso tame pulke yra 7000 žmonių?“

Atsakymas: tame pulke buvo 4200 pėstininkų, 1750 raitelių ir 1050 artileristų.

Norėtuši paklausti vadovėlio autorių, kur jie matę 7000 karių pulką?

Gal būt būtų naudinga papildyti komisiją, kuri peržiūri mokyklų vadovėlius, kariuomenės štabo atstovų. Nepasitaisyti tokių stambių klaidų ir būt daugiau įdedama karinių dalykų.

KARIŲ, ŠAULIŲ, KARO INVALIDŲ, VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ IR PASIZYMEJUSIŲ ASMENŲ PENSIJŲ IR PAŠALPŲ ĮSTATYMŲ RINKINYS. Sudarė virš. A. Valančius. Kaunas, „Šviesos“ knygyno leidinys. 1936. (Neoficialus leidinys). 120 psl. Lt. 2,00.

Išmėtyti įvairiuose „Vyriausybės Žinių“ numeriuose pensijų įstatymai ir jų pakeitimai bei papildymai karo veter. puskar. mokyklos bibliotekininko viršilos A. Valančiaus surinkti viename rinkinyje ir išleisti „Šviesos“ knygyno.

Pensininkų skaičius pas mus kasmet auga. Patiems pensininkams ir kandidatams į pensininkus, o taip pat pensininkų giminėms knyga labai naudinga.

LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA. V tomas VII (LV) sąsiuvinis. 1936. IX. 16. Leidėjas „Spaudos Fondas“, Kaune.

Šiame sąsiuvinny aiškinami žodžiai nuo conti iki culmann (769—896 psl.). Palyginti, mūsų enciklopedija leidžiama labai gerai.

Mik. Kukinas. KAUTYNIŲ DIENA. Trijų veiksmų pjesė su prologu ir epilogu. Išleido Lietuvos karo invalidų sąjunga. Kaunas 1936. 52 psl. Kaina nepažymėta.

„Kautynių diena“ — gražus atvaizdas tų laikų, kada visi, kas galėjo, ėmė ginklą ir ėjo ginti savosios žemės. Autorius, pats dalyvavęs kovų sukury, šioje pjesėje atgamino narsių žygių epizodus. Todėl pjesė parašyta labai gyvai ir gyvenimiškai. Didvyris Banys — bus žiūrovų idealas.

Veikalėlis tinkamas vaidinti mėgėjų teatrams.

Nors veikalėlyje pažymėta, kad be autoriaus leidimo vaidinti draudžiama, tačiau kariams ir šauliams autorius leidžia vaidinti jo neatsiklausus.

JAUNOJI LIETUVA. 8—9.

Gražia ir turtinga medžiaga išėjo moksleivių žurnalas „Jaunoji Lietuva“. Daug beletristikos ir pačių moksleivių rašinių. Tik kas bloga: daug klėsių senų, matytų kituose žurnaluose. Labai netinkamos pedagoginiu atžvilgiu minties ir „šypsniai“.

Šiaip — žurnalas patrauklus.

P. Šinkūnas. LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA. Geografijos vadovėlis progimnazijai ir gimnazijai. Sakalas. Kaina Lt. 4,—.

J. Ambraška ir St. Zobarskas. AUŠRELĖ. II dalis. Skaitymėliai II skyriui. Sakalas. Kaina Lt. 2,50.

Šiame vadovėly nieko nėra apie kariuomenę, išskyrus trumpus nepriklausomybės kovų dalykėlius. Reikėtų atitinkamų iliustracijų, fotografijų ir t. t.

S. Tarvydas. VISA ŽEMĖ. Geografijos vadovėlis VI-am pr. mokyklos skyriui. Sakalas. Kaina Lt. 3,50.

A. Herlitas. TRUMPA ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA. Sakalas. Kaina Lt. 1,80.

K. Kliuksinas. NAUJŲŲ AMŽIŲ ISTORIJA. Sakalas. Kaina Lt. 3,—.

Redakcijos atsakymai

Ats. pusk. J. Pakalniškiui. Tuo reikalu kreipkitės į Šaulių Sąjungą.

Aug. Aštrauskui. „Lietuvos Enciklopedija ir kovų dalyviai“ atidavėme kam reikia. Tuo būdu „Kary“ nebus įdėta, nes čia neliečia platesnės visuomenės.

Igniui. Visada reikia žymėti įvykio datą.

St. Vargūnui. Honoraras mokamas už kiekvieną įdėtą dalykėlį. Tačiau, Tamsta, gyvendamas Kaune, gali pats atnešti į redakciją: nebus jokių pašto išlaidų.

Mok. J. M-nui. Kadangi Tamsta, nebesiregistruodamas Universitete, nustojai lengvatos, tai vėl stoti naujokų ėmimo

komisijon, žinoma, reikia. Tas faktas, kad Tamsta, pagal „ligų ir kūno trūkumų sąrašą“ B p. 21 buvai pripažintas nerikiuotėn, dabar neturės jokios reikšmės, nes, pakeitus „Karinės prievolės įstatymą“, pakeistas drauge ir „Ligų ir kūno trūkumų“ sąrašas, kuriame naujai B p. 21, berods, neegzistuoja. Kol „karinės prievolės įstatymui“ vykdyti taisyklės nėra paskelbtos, smulkesnių nurodymų Tamstai rūpimais klausimais duoti susilaikome. Patartumėm Tamstai kreiptis į vietos komendantūrą, kur Tamstai bus duoti išsemiami nurodymai visais karinės prievolės atlikimo reikalais.

V. p. Gelžiniui. Norint pasilikti dalyje liktiniu kitiems metams, reikia dalies vadui paduoti prašymą. Tokį prašymą, kadangi jis yra privataus pobūdžio, reikia apmokėti žyminiu mokesčiu.

Galvosūkių 38 nr. sprendimas

1. Eukaliptas. 2. Irutė. 3. Midus. 4. Unija. 5. Turkas. 6. Inkas. 7. Spauda.

Iš pirmųjų raidžių — EIMUTIS, iš trečiųjų — KUDIRKA.

Išsprendė: 1) v. p. M. Antaniškis, 2) eil. Ed. Raukšta, 3) j. p. Rūta, 3) v. p. A. Plepys, 5) St. Pupkevičius, 6) J. S., 7) Z. Gavelis.

Galvosūkis Nr. 40

(Vert. 1 tšk.)

1. — — — — —	Tolima valstybė
2.	Uogos
3. — — — — —	Medžiaga.
4. — — — — —	Kovos rūšis
5. — — — — —	Alytaus apskr. miestelis.
6. — — — — —	Senovės Liet. kunigaikštis.
7. — — — — —	Žodis, plačiai vartojamas kariuomenėje.

Raidės brūkšnelių vietoje sudarys mūsų tautos pasiryžimą.
J. Jurkonis

Nemuno ir Nevėžio upėmis garlaivių susisiekimai T v a r k a r a š t i s

IŠVYKSTA

1. prek. iš Kauno į Smalininkus	6 v.
2. keleiv. „ Seredžių	10 v.
3. „ „ Jurbarką	14.30
4. „ „ Babtus	15 v.
5. „ „ Vilkiją	17 v.

Aukščiau pažymėti keleiviniai garlajviai kasdien paima keleivių ir išvyksta iš 1-os prieplaukos (ties Čiurlionies g-vė) 9 v. 30 m., 14 v., 14 v. 30 m. ir 16 val.

ATVYKSTA

1. prek. iš Jurbarko į Kauną	14.30
2. keleiv. „ „	7.20
3. „ „ iš Vilkijos	7.30
4. „ „ iš Babtų	8.00
5. „ „ iš Seredžiaus	19.20

Garlaivių Savininkų Įgaliotinis
ats. plk. Tvaronas

Perka — parduoda

užsienio valiutą,
vidaus paskolos,
Žemės Banko
paskolos lakštus
ir kitas vertybes

ŪKIO BANKAS

kurį rasi kiekviename apskrities mieste.

Dr. Z. Ivinskio

Saulės - Šiaulių kautynės 1236 m. ir jų reikšmė

50 puslapių didelio formato

gaunama:

knygynuose . . . . . po 1 litą

Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyriuje

kariams, šauliams ir

mokykloms . . . . . 40 centų

kitiems . . . . . 1 litas

Išsirašant paštu reikalinga pridėti 15 ct. siuntimo išlaidoms

CENTRALINĖ LIETUVOS PIENO PERDIRBIMO
BENDROVIŲ SĄJUNGA

„PIENOCENTRAS“

Būstinė:

Kaune, Laisvės alėja 29a nr. Tel. Pienocentro centralinė

Skyrius:

Šiauliai, Stoties g-vė 3 nr. Tel. 510 nr.

Šaldytuvai Kaune ir Klaipėdoje

AKCINĖ ALIEJAUS FABRIKO BENDROVĖ

„RINGUVA“

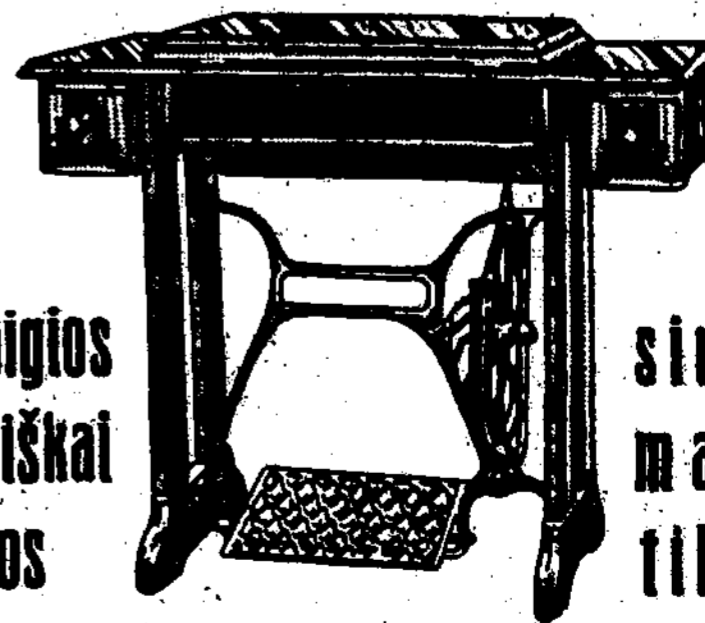
Kaunas-Šančiai, Virvių g-vė 13,

PARDUODA

sėmenų, kokoso, sezamo ir saulė-
grąžų rafinuotą ir nerafinuotą aliejų.

Be anksčiau gautų medalių, ir per šiu 1936 metų
Žemės Ūkio parodą apdovanota aukso medaliu

GARANTIJA 15 METŲ

Labai pigios
ir techniškai
tobulos

siuvamos
mašinos
tik SSSR

GARANTIJA 15 METŲ

Keliais litais parėmęs savo civilinę aviaciją, gali laimėti tūkstančius litų

Pirmas L. A. K. Civilinės Aviacijos Rėmėjams premijų skirstymas [vyks 1936 m. spalio mėn. 8 ir 9 dienomis].
Skubėkite stoti į L. A. K. civilinės aviacijos rėmėjus.